

Влада на Република Северна Македонија

Скопје, 16 јануари 2024 година
Бр. 41-511/3

До
Претседателот на Собранието на Република
Северна Македонија

Скопје

Врз основа на членот 91 алинеја 2 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 132 и 137 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Владата на Република Северна Македонија, Ви поднесува Предлог на закон за средното образование, што го утврди на седницата, одржана на 16 јануари 2024 година.

За претставници на Владата на Република Северна Македонија во Собранието се определени д-р Јетон Шакири, министер за образование и наука и д-р Агим Нухиу, заменик на министерот за образование и наука, а за повереник Билјана Казанџиска, државен секретар во Министерството за образование и наука.

Нë базë тë ненит 91, алинеја (2) тë Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe neneve 132 dhe 137 тë Rregullores së Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut Ju parashtrohet Propozim Ligjin e Arsimit të Mesëm, që e përcakton seanca e mbajtur më 16 janar 2024.

Përfaqësues të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut në Kuvend janë përcaktuar dr. Jeton Shaqiri, ministër i Arsimit dhe Shkencës dhe dr. Agim Nuhiu, zëvendësministër i Arsimit dhe Shkencës, ndërsa për të besuar janë përcaktuar Biljana Kazanxhiska, sekretare shtetërore në Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës.

Прв заменик на претседателот на Владата на
Република Северна Македонија

dr. Artan Grubi

Подготвил: Даниела Давитковска, помлад соработник
Проверил: Катерина Јаневска, раководител на одделение
Никола Пасков, раководител на одделение
Контролирал: Стојанчо Радичевски, помошник раководител на сектор
Jelmira Maliqi, помошник раководител на сектор
Согласен: Снежана М. Пендовски, државен советник
Зоран Брњарчевски, раководител на сектор
Одобрил: м-р Методија Димовски, генерален секретар на Владата

ПРЕДЛАГАЧ: Владата на Република Северна
Македонија

PROPOZUES: Qeveria e Republikës së Maqedonisë
së Veriut

ПРЕТСТАВНИЦИ: д-р Јетон Шаќири, министер за
образование и наука и

PËRFAQËSUES: Dr.Jeton Shaqiri, ministër i Arsimit
dhe i Shkencës

д-р Агим Нухиу, заменик на министерот за
образование и наука

Dr.Agim Nuhiu, zëvendësministër i Arsimit dhe i
Shkencës

ПОВЕРЕНИК: Билјана Казанџиска, државен секретар
во Министерството за образование и наука

I BESUARI: Biljana Kazanxhiska, sekretare shtetërore
në Ministrinë e Arsimit dhe të Shkencës

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН
ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

PROPOZIM-LIGJ
PËR ARSIMIN E MESËM

Скопје, јануари 2024 година

Shkup, janar 2024

ВОВЕД

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ

Законот за средно образование кој во моментот се применува е донесен во 1995 година.

Имајќи предвид дека се поминати повеќе од 27 години од донесувањето на Законот за средното образование, се јави потреба да се донесе нов Закон за средно образование.

Во текот на изминатите години низа реформи се реализираа во сферата на средното стручно образование, но само делумно во гимназиското и уметничкото образование образование. Во 2007 година се донесе нов Закон за средно стручно образование и обука, по што започнаа и новите реформи на стручното образование поврзани директно со промените и потребите на пазарот на трудот.

Од учебната 2007/2008 година, средното образование стана задолжително за секој граѓанин, се овозможи хоризонтална и вертикална проодност на учениците. За сите ученици, се обезбедуваа бесплатни учебници, бесплатен превоз или бесплатно сместување во ученички домови. Од 2008 година се вовеле државна матура во гимназиско и средно стручно образование со четиригодишно траење, а од 2009 година и во средното уметничко образование. Во 2005 година се заокружи процесот на децентрализација преку кој се обезбедуваат средства за целосно финансирање на училиштата. Направени се измени во Законот за средно образование со коишто се уреди самоевалуацијата и изработката на Програма за развој на училиштата, а се вовеле и интегрална евалуација на училиштата.

Истовремено, Стратегијата за образование 2018-2025 година во делот на општото образование ги поставува и следните приоритети:

1. Подобрување на содржината на средното образование.
2. Зголемување на опфатот на учениците и подобрување на инклузивноста и

HYRJE

I. VLERËSIM I GJENDJEVE NË FUSHËN QË DUHET TË RREGULLOHET ME LIGJ DHE SHKAQET E MIRATIMIT

Ligji i Arsimit Profesional dhe Trajnim për momentin po zbatohet, dhe është sjellur në vitin 1995.

Duke pasur parasysh që kanë kaluar më shumë se 27 vjet nga sjellja e Ligjit për Arsimin e Mesëm, është shfaqë nevoja për sjelljen e Ligjit të Ri për Arsimin e Mesëm. Gjatë viteve të kaluara janë realizuar disa reforma në fushën e arsimit të mesëm profesional, por vetëm pjesërisht në arsimin e mesëm dhe arsimin e artit. Në vitin 2007 është sjellur Ligji i Ri për Arsimin e Mesëm Profesional, dhe Trajnim pas të cilit filluan reformat e reja të arsimit profesional të lidhura drejtpërdrejt me ndryshimet dhe nevojat e tregut të punës.

Që nga viti shkollor 2007/2008, arsimit i mesëm është bërë i obliguar për çdo qytetar, është mundësuar lëvizja horizontale dhe vertikale e nxënësve. Për të gjithë nxënësit u siguruan tekste shkollore falas, transport falas ose akomodim falas në konviktet e nxënësve. Prej vitit 2008, provimi i maturës shtetërore është futur në arsimin e mesëm dhe në arsimin e mesëm profesional me kohëzgjatje prej katër vitesh, dhe nga viti 2009 edhe në arsimin e mesëm të artit. Në vitin 2005 ka përfunduar procesi i decentralizimit, përmes të cilit sigurohen mjete për financimin e plotë të shkollave. Janë bërë ndryshime në Ligjin për Arsimin e Mesëm, me të cilin është rregulluar vetëvlerësimi dhe përgatitja e Programit për Zhvillimin e Shkollave, si dhe është vendosë vlerësimi integral në shkolla.

Njëkohësisht, Strategjia e Arsimit për vitin 2018-2025 në pjesën e arsimit të përgjithshëm i vendos prioritetet në vijim:

1. Përmirësimi i përmbajtjes së arsimit të mesëm.
2. Rritja e mbulimit të nxënësve dhe përmirësimi i

меѓуетничката интеграција во средното образование.

3. Подобрување на капацитетите на човечките ресурси во средните училишта.
4. Подобрување на условите за учење и на квалитетот на образованието.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Со новиот Закон за средното образование, се дефинира средното образование како институционално, кадровски и содржински организирано на начин кој овозможува образование за сите ученици во средното образование, вклучително и за деца/лица со странско државјанство или деца/лица без државјанство, формирање на инклузивни тимови и поддршка за ученици со попреченост.

За прв пат се воведува кариерно советување, кариерен советник и координатор за практично образование, дигитални вештини, квалификации стекнати по завршување на средното образование

Со новиот закон се воведува и нова Концепцијата за испити на крајот на средното образование

За прв пат во средните училишта се овозможува ученичко организирање и учество, кое недостасуваше во средното образование и беше дефинирано како јаз помеѓу основното и високото образование, имајќи во предвид дека исто е дефинирано и во Законот за основното образование и во Законот за високото образование.

Донесувањето на нов Закон за средно образование е определено и со Годишниот план за работа на Министерството за образование и наука.

Како земја кандидат за членство во ЕУ, државата ги следи препораките на Советот на ЕУ. Со новиот закон ќе бидат опфатени некои од овие препораки и тоа:

- Препорака на Советот од 24 ноември 2020 година за стручно образование и обука (COO) за одржлива конкурентност, социјална правичност и издржливост

gjithëpërfshirjes dhe integritimit ndëretnik në arsimin e mesëm.

3. Përmirësimi i kapaciteteve të burimeve njerëzore në shkollat e mesme.
4. Përmirësimi i kushteve për mësim dhe cilësisë së arsimit.

II. SYNIME, PARIME DHE ZGJIDHET ELEMENTARE

Me Ligjin e ri për Arsimin e Mesëm, arsimi i mesëm përkufizohet si institucional, personel dhe përmbajtje të organizuar në atë mënyrë që mundëson arsimimin e të gjithë nxënësve në arsimin e mesëm, përfshirë fëmijët/personat me shtetësi të huaj apo fëmijët/personat pa shtetësi, formimin e ekipeve gjithëpërfshirëse dhe mbështetje për nxënësit me aftësi të kufizuara.

Për herë të parë prezantohet këshillimi për karrierë, këshilltari dhe koordinatori i karrierës për arsimin praktik, aftësitë digjitale, kualifikimet e fituara pas përfundimit të arsimit të mesëm.

Me ligjin e ri është vendos edhe Koncepti i ri për provimet në fund të arsimit të mesëm.

Për herë të parë në shkollat e mesme mundësohet organizimi dhe pjesëmarrja e nxënësve, gjë që mungonte në arsimin e mesëm dhe u përkufizua si zbrastësirë mes arsimit fillor dhe atij të lartë, duke pasur parasysh se e njëjta është e përcaktuar në Ligjin për Arsimin Fillor dhe Ligji për Arsimin e Lartë.

Sjellja e Ligjit të ri për Arsimin e Mesëm është përcaktuar me Planin Vjetor të Punës të Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës.

Si vend kandidat për anëtarësim në BE, vendi ndjek rekomandimet e Këshillit të BE-së. Ligji i ri do të mbulojë disa nga këto rekomandime, përkatësisht:

- Rekomandimi i Këshillit të datës 24 Nëntorit 2020 për Arsimin Profesional dhe Trajnim (APT) për konkurrencë të qëndrueshme, barazi sociale dhe qëndrueshmëri

- Резолуција на Советот за нова европска агенда за учење на возрасни 2021-2030 година

- Препорака на Советот од 29 ноември 2021 година за хибридни иновативни пристапи за учење за висококвалитетно и инклузивно основно и средно образование

- Препорака на Советот од 16 јуни 2022 година за Европски пристап кон микро-акредитиви за доживотно учење и вработливост 2022/C 243/02

Новиот Закон за средно образование е усогласен и со Законот за националната рамка на квалификации.

Со цел да се постигнат стратешките цели и определби за модернизација на системот на средно образование и обука и земајќи ја во предвид фактичката состојба, јасно и недвосмислено се забележува потребата за донесување на целосно нов Закон за средно образование.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Овој закон предизвикува фискални импликации.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Овој закон не предизвикува материјални обврски за одделни субјекти.

Средствата се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

V. ПРЕГЛЕД НА ЗАКОНИ КОИ ТРЕБА ДА СЕ ИЗМЕНАТ СО ДОНЕСУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ

- Rezoluta e Këshillit për një agjendë të re evropiane për mësimin e të rriturve të vitit 2021-200

- Rekomandimi i Këshillit të datës 29 nëntor 2021 për qasje inovative hibride për të mësuar rreth arsimit fillor dhe të mesëm cilësor dhe gjithëpërfshirës

- Rekomandimi i Këshillit të datës 16 qershorit 2022 për qasje evropiane ndaj mikro-akreditivë për të mësuarit gjatë gjithë jetës dhe punësimit 2022/C 243/02

Ligji i ri për Arsimin e Mesëm është i harmonizuar edhe me Ligjin për Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve.

Për të arritur qëllimet strategjike dhe përcaktimet për modernizimin e sistemit të arsimit të mesëm dhe trajnimit dhe duke marrë parasysh gjendjen aktuale, vihet re qartë dhe pa mëdyshje nevoja për sjelljen e Ligjit krejtësisht të ri për arsimin e mesëm.

III. VLERËSIM I PASOJAVE FINANCIARE NGA PROPOZIMI I LIGJIT NDAJ BUXHETIT DHE MJETEVE TË TJERA PUBLIKE FINANCIARE

Ky ligj shkakton implikime fiskale.

IV. VLERËSIM I MJETEVE FINANCIARE TË NEVOJSHME PËR ZBATIMIN E LIGJIT, MËNYRA E SIGURIMIT TË TYRE, TË DHËNA NËSE ZBATIMI I LIGJIT TËRHEQ DETYRIME MATERIALE PËR SUBJEKTE TË CAKTUARA

Ky ligj nuk shkakton detyrime materiale për subjekte të caktuara.

Mjetet sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

V. SHQYRTIM I LIGJEVE QË DUHET TË

NDRYSHOHEN ME MIRATIMIN E LIGJIT

Предложениот Закон за средно образование, ќе предизвика и потреба од соодветно усогласување со Законот за високото образование во делот на запишувањето на високообразовните установи.

Ligji i propozuar i Arsimit Profesional dhe i Trajnimit do të shkaktojë gjithashtu nevojën për harmonizim të duhur me Ligjin për Arsimin e Lartë në fushën e regjistrimit në institucionet e arsimit të lartë.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

(1) Со овој закон се уредува воспитно-образовниот процес кој се остварува во средните училишта (во натамошниот текст: средното училиште), како и дејноста на средното образование како дел од единствениот воспитно-образовен систем.

(2) Дејноста што се остварува во средното училиште е од посебен јавен интерес.

(3) Во средното образование се остваруваат наставни планови и наставни програми за гимназиско образование, стручно образование и уметничко образование.

(4) Воспитно-образовен процес во смисла на овој закон ја опфаќа наставата и другите облици на организирана работа со учениците.

Употреба на изразите

Член 2

Изразите кои во овој закон се користат во граматички машки род се неутрални и се однесуваат на лицата и од машки и од женски род.

Начела на средното образование

Член 3

Средното образование се развива врз основа на следните начела:

- најдобар интерес и целосен развој на ученикот,
- еднаквост по однос на пол, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, социјално потекло, личен или општествен статус, имотен статус, здравствена состојба,
- достапност, пристапност и инклузивност,
- стекнување на компетенции согласно националните стандарди за средното образование,
- квалитет на образованието и меѓународна споредливост на знаењата на учениците,
- активно учество на учениците во животот во училиштето и заедницата,
- негување и грижа за историското и културно минато на Република Северна Македонија
- унапредување на сличностите и прифаќање на различностите, мултикултурализам и

PROPOZIM-LIGJ PËR ARSIMIN E MESËM

I. DISPOZITAT THEMELORE

Objekti i Ligjit

Neni 1

(1) Me këtë Ligj rregullohet procesi edukativo-arsimor i cili realizohet në shkollat e mesme (në tekstin e mëtejshëm: shkolla e mesme), si dhe veprimtaria e arsimit të mesëm si pjesë e sistemit të vetëm edukativo-arsimor.

(2) Veprimtaria realizohet në shkollën e mesme është me interes të veçantë publik.

(3) Në arsimin e mesëm realizohen plane mësimore dhe programe mësimore për arsimin e gjimnazit, arsimin profesional dhe arsimin e artit.

(4) Procesi edukativo-arsimor në kuptim të këtij Ligji e përfshin mësimdhënien dhe format tjera të punës së organizuar me nxënësit.

Përdorimi i shprehjeve

Neni 2

Shprehjet të cilat në këtë Ligj përdoren në gjininë mashkullore gramatikore janë neutrale dhe i referohen personave edhe të gjinisë mashkullore edhe të gjinisë femërore.

Parimet e arsimit të mesëm

Neni 3

Arsimi i mesëm zhvillohet në bazë të parimeve në vijim:

- interes më të mirë dhe zhvillim më të plotë të nxënësit,
- barazi lidhur me gjininë, përkatësinë e grupit të marginalizuar, përkatësinë etnike, gjuhën, origjinën sociale, statusin personal ose shoqëror, statusin pronësor, gjendjen shëndetësore,
- disponueshmëria, qasshmëria dhe inkluziviteti,
- fitimi i kompetencave në pajtim me standardet kombëtare për arsimin e mesëm,
- cilësia e arsimit dhe krahasueshmëria ndërkombëtare e njohurive të nxënësve,
- pjesëmarrja aktive e nxënësve në jetën në shkollë dhe bashkësi,
- kujdesi dhe përkujdesi për të kaluarën historike dhe kulturore të Republikës së

интеркултурализам,

- грижа за физичката безбедност, менталното, физичкото и социјалното здравје, како и добросостојбата,

- автономност, компетентност и одговорност и
- негување на демократските вредности.

Цели на средното образование

Член 4

Целите на средното образование се:

- постигнување на националните стандарди за учениците во средното образование од подрачјата: јазична писменост, користење други јазици, математика и природни науки, дигитална писменост, личен и социјален развој, демократска култура и општество, техника, технологија и претприемништво, уметничко изразување, култура и мултикултура,

- развивање на професионални компетенции неопходни за успешно вработување,

- обезбедување систематски пристап за поттикнување на когнитивниот, социо-емоционалниот и психомоторниот развој на ученикот согласно со неговите развојни карактеристики, потенцијали и афинитети, како и обезбедување на пристап до висококвалитетно и инклузивно образование за учениците од сите возрасти,

- развивање на свест кај учениците за важноста на здравјето и безбедноста, здравиот начин на живеење, вклучително и менталното здравје и безбедноста и здравјето при работа,

- развивање самодоверба и свест кај ученикот за сопствената индивидуалност и одговорност за своите постапки,

- развивање свест кај учениците за припадност на Република Северна Македонија и негување на националниот, етничкиот и културниот идентитет,

- развивање свест кај учениците за историското и културно минато на Република Северна Македонија,

- подготвување на ученикот за одговорен живот во слободно, граѓанско и демократско општество,

- развивање на способности и вештини за истражување, експериментирање, критичко размислување, решавање на проблеми, комуникација и тимска работа,

- подигање на свеста за климатските промени и оддржлив развој, биодиверзитет и развој на зелените компетенции кај младите,

- подготвување на ученикот за доживотно учење,

- подготвување на ученикот за вклучување на пазарот на трудот и

- партнерство помеѓу училиштето, родителите односно старателите, бизнис секторот и единиците на локалната самоуправа.

Задолжително средно образование

Член 5

Средното образование е задолжително за секој граѓанин, под еднакви услови утврдени со овој закон.

Заштита од дискриминација и промоција на еднаквоста

Член 6

(1) Се забранува секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување врз основа на пол, раса, боја на кожа, попреченост, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со меѓународен договор ратификуван согласно Уставот на Република Северна Македонија во остварување на правата од средното воспитание и образование, утврдени со овој закон.

(2) Се забранува секој облик и вид на дискриминација во средното образование, и тоа во:

- реализација на воспитно-образовниот процес,

- процесот на запишување на учениците во средното образование,

- достапноста до услуги и придобивки,

- разумно прилагодување и пристапност до и во објекти и средини за воспитно-образовна дејност/работа,

- вработувањето, кариерното напредување и престанок на вработувањето,

- ученичкото организирање,

- содржината на наставните програми и

учебниците,

- управувањето и учеството во органите и телата на училиштата,
- финансирањето на средното образование и
- која било друга област од средното образование.

(3) Забраната за дискриминација се однесува и на дискриминација кон родителите, односно старателите на ученикот врз која било од основите од ставот (1) на овој член.

(4) Вработените во средните училишта се должни да промовираат еднаквост и правичност помеѓу сите ученици и активно да се спротивставуваат на сите облици на дискриминација и насилство.

(5) Забраната за дискриминација се однесува и на дискриминација кон вработените во средните училишта врз која било од основите од ставот (1) на овој член.

(6) Заштитата од дискриминација се обезбедува согласно со прописите од областа на спречување и заштита од дискриминација.

Афирмативни мерки

Член 7

(1) Во средното образование се применуваат афирмативни мерки со цел надминување на дискриминација и исклучување на деца и возрасни.

(2) Афирмативни мерки од ставот (1) на овој член, се:

-ослободување од плаќање на трошоците за признавање и еквиваленција на свидетелства и дипломи стекнати во странство на граѓани од социјално загрозувани категории,

-бесплатен прилагоден превоз за учениците со попреченост и негов придружник,

-бесплатен превоз за ученици,

-обезбедување образовна асистенција,

-обезбедување поддршка за ученици странски државјани, односно ученици на државјани на Република Северна Македонија кои престојувале во странство и се вратиле во Република Северна Македонија за изучување на мајчиниот јазик и јазикот на кој ќе ја следат наставата,

-обезбедување образовни медијатори и

-стимулирање за учество и паричен надоместок за освоена прва, втора или трета награда или златен, сребрен, односно бронзен медал на меѓународни олимпијади и натпревари, како и за освоено прво место на натпревар на државно ниво.

Употреба на јазиците во средните училишта

Член 8

(1) Воспитно - образовната работа во средното училиште се изведува на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, воспитно - образовната работа во јавните средни училишта се изведува на јазикот на соодветната заедница.

(3) Учениците од став (2) на овој член, задолжително го изучуваат и македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

(4) Во средните училишта наставата може да се изведува и на еден од светските јазици, со задолжително изучување на македонскиот јазик и неговото кирилско писмо како редовен задолжителен предмет.

(5) Во средните училишта наставата може да се изведува и на македонски знаковен јазик и Брајово писмо, за ученици со оштетен слух, односно за ученици со оштетен вид.

Образование на деца/лица со странско државјанство или деца/лица без државјанство

Член 9

(1) Странските државјани, лица без државјанство, баратели на азил, лица бегалци, лица со статус на признаен бегалец, лица под супсидијарна заштита и лица под привремена заштита кои престојуваат во Република Северна Македонија, можат да се здобијат со средно образование, на начин и под услови утврдени со овој закон.

(2) За ученик од став (1) на овој член, средното училиште организира изучување на јазикот и писмото на кој ќе ја следи наставата во траење од една година, врз основа на програми изготвени од Бирото за развој на образованието (во натамошниот текст: Бирото), а утврдени од министерот за образование и наука (во натамошниот текст: министерот).

(3) За ученик од став (1) на овој член, средното училиште може да организира поддршка за надоместување на знаењето од одредени наставни предмети во траење од една година, врз основа на програми изготвени од Бирото и Центарот за развој на стручното образование (во натамошниот текст:

Центарот), а утврдени од министерот.

(4) За ученик од ставот (1) на овој член, се организира настава по мајчин јазик, во согласност со меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Северна Македонија.

Инклузивно образование

Член 10

(1) Средното образование е институционално, кадровски и содржински организирано на начин кој овозможува образование за сите ученици во средното образование.

(2) Инклузивното образование е процес кој ги зема предвид различните индивидуални потреби за развој на учениците, давајќи еднакви можности за остварување на основните човекови права за развој и за квалитетно образование.

(3) Инклузивното образование вклучува промени и прилагодувања на наставната содржина, пристапот, структурите и стратегиите за учениците со попреченост.

(4) Инфраструктурата, индивидуализираната поддршка за реализација на наставните планови и програми во средното образование, се разумно прилагодени според индивидуалните потреби на ученикот

(5) Образованието е пристапно и достапно за сите преку обезбедување услови за непречено следење на наставата и стекнување компетенции.

(6) Разумното прилагодување од ставот (4) на овој член, претставуваат изменување и приспособување на условите за воспитание и образование во одреден случај, што не предизвикува несразмерно или непотребно оптоварување на училиштето, а е со цел обезбедување на уживањето или остварувањето на сите човекови права и слободи на учениците со попреченост на еднаква основа со другите.

(7) Учениците со посебни образовни потреби, во смисла на овој закон, се:

- ученици со попреченост, кои имаат долготрајни физички, ментални, интелектуални или сетилни оштетувања, кои во интеракција со различните општествени бариери може да им го попречат нивното целосно и ефективно учество во општеството на еднаква основа со другите и

- ученици со нарушување во однесувањето или емоционални проблеми или со специфични

тешкотии во учењето.

Инклузивни тимови

Член 11

(1) Во средното училиште директорот формира училишен инклузивен тим, кој се грижи за инклузивните политики и практики на ниво на училиштето. Директорот, на предлог на наставничкиот совет, формира и инклузивен тим за ученик којшто работи по индивидуален образовен план (во натамошниот текст: ИОП).

(2) Училишниот инклузивен тим е составен од: педагогот, односно психологот, односно социјален работник, односно социолог во училиштето, двајца наставници од редот на вработените на училиштето, од кои еден наставник се избира од страна на наставниците како нивен претставник и еден наставник се избира од страна на учениците како нивен претставник, двајца родители односно старатели, специјален едукатор и рехабилитатор и директорот на училиштето. Во стручните училишта во училишниот инклузивен тим се вклучува и претставник од деловната заедница. Училишниот инклузивен тим ги осмислува и спроведува активностите на ниво на целото училиште и води грижа тие да бидат усогласени и применувани во воспитно-образовната работа.

(3) Инклузивниот тим за ученикот е составен од: ученикот, наставниците на ученикот со попреченост за чии предметни подрачја се изготвува ИОП, родителот односно старателот на ученикот, педагогот, односно психологот, односно социјалниот работник, односно социолог во училиштето, специјалниот едукатор и рехабилитатор. Во инклузивниот тим за ученик во стручно училиште се вклучува и претставник од деловната заедница. Инклузивниот тим за ученикот функционира се додека е потребно или до завршување на средното образование на ученикот. Инклузивниот тим за ученикот во фокусот на својата работа го имаат конкретниот ученик и изготвување и реализирање на неговиот индивидуален образовен план.

(4) Доколку училиштето нема вработено стручен соработник - педагог, односно психолог, односно социјален работник, односно социолог во училиштето, специјален едукатор и рехабилитатор, за членови на инклузивниот тим од ставовите (2) и (3) на овој член, се определуваат лица од друго училиште.

Поддршка за ученици со попреченост

Член 12

(1) За поддршка на учењето за учениците со попреченост и наставникот, средното училиште обезбедува: инклузивен тим за ученик, образовна асистенција, асистивна технологија и соодветна поддршка од средното училиште со ресурсен центар, по препорака согласно прописите од областа на системот за проценка на лица со попреченост.

(2) Начинот на побарување на образовна асистенција, начинот на селекција и избор, како и програмата за обука за образовна асистенција на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(3) Нормативот за образовниот асистент, описот на компетенциите и работните задачи на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(4) Јавниот повик за селекција и избор на образовен асистент, селекцијата и изборот на образовен асистент, како и обуката на образовен асистент, ги спроведува средното училиште со ресурсен центар.

(5) Јавниот повик од ставот (4) на овој член, по претходно добиена писмена согласност од Министерството, се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и неговото кирилско писмо и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. Јавниот повик трае најмалку осум работни дена

(6) Селекцијата и изборот на образовен асистент ја врши петчлена комисија од редот на вработените наставници и стручни соработници во средното училиште со ресурсен центар, која ја формира директорот на училиштето.

(7) Образовните асистенти се вработуваат на определено време во средните училишта со ресурсен центар. Средствата за образовните асистенти се обезбедуваат од Буџетот на Министерството.

(8) Доколку на ниво на општина нема средно училиште со ресурсен центар, поддршка на учењето на учениците со попреченост се обезбедува од најблиското средно училиште со ресурсен центар.

(9) Доколку на ниво на општина има наставници кои се вработени на неопределено време во

средното училиште, а имаат помалку од половина од работното време, наставникот може да биде времено распореден на работно место образовен асистент во средното училиште со ресурсен центар. Наставникот треба да го исполнува нормативот за образовен асистент од став (3) на овој член.

(10) Распоредувањето од ставот (9) на овој член, се врши по претходна писмена согласност на вработениот и на раководните лица во институциите, а решението за времено распоредување кое е за времетраење од најмалку еден месец, а најмногу една година, го донесува раководното лице во институцијата во која истиот е вработен.

(11) Работното место на кое се распоредува вработениот од ставовите (9) и (10) на овој член, не смее да биде оддалечено повеќе од 50 километри од работното место на кое истиот бил вработен пред распоредувањето.

Забрана за политичко, партиско и верско организирање и дејствување

Член 13

Во средното училиште се забранува политичко, партиско и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Место на организирање и остварување на средното образование

Член 14

(1) Средното образование се организира и остварува во средно училиште и во средно училиште со ресурсен центар.

(2) Средното образование се организира и остварува и во здравствени установи, казнено-поправни и воспитно-поправни установи, како и во домашни услови, согласно со овој закон.

(3) Училиштето организира воспитно-образовен процес во домашни услови како посебен облик на работа за ученици на подолго домашно лекување.

(4) За учениците кои, поради поголеми здравствени проблеми или хронични болести, не можат да посетуваат настава подолго од три недели, училиштето во кое е запишан ученикот може наставата да ја организира во домашни услови, односно во здравствена установа, преку далечинско учење со примена на средства за електронска комуникација, со физичко присуство или комбинирано.

(5) Родителот, односно старателот го известува

училиштето за потребата за настава на ученикот кој е на подолго домашно или болничко лекување.

(6) Средно образование во казнено-поправни и воспитно-поправни установи, го реализира регионален центар за стручно образование и обука.

(7) Начинот на организирање на наставата во установите од ставот (2) на овој член, како и во домашни услови на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

II. ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК СО РАБОТА НА СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Дејност на средното училиште Член 15

(1) Средното училиште има својство на правно лице и се запишува во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(2) Средното училиште има печат. Во средината на печатот е грбот на Република Северна Македонија, а од страната името на Република Северна Македонија и името (називот) и седиштето на училиштето.

Име на училиштето Член 16

(1) Името на средното училиште е напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) Во средните училишта во кои наставата се изведува и на друг јазик и писмо различен од македонскиот јазик, името на училиштето е напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

Видови на средно училиште и нивно основање Член 17

(1) Средното образование се остварува во средни училишта кои се организираат како јавни средни училишта (средно општинско училиште, односно средно училиште на градот Скопје и државно средно училиште) и приватно средно училиште.

(2) Средно општинско училиште може да основа

општината.

(3) Одлука за основање на средно општинско училиште донесува советот на општината, по претходно позитивно мислење од Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата) и ја објавува во своето службено гласило.

(4) Средно училиште на градот Скопје може да основа градот Скопје.

(5) Одлука за основање на средно училиште на градот Скопје донесува советот на градот Скопје, по претходно позитивно мислење од Владата и истата ја објавува во своето службено гласило.

(6) Државно средно училиште основа Владата со одлука, која се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(7) Државните средни училишта се основаат само за остварување на планови и програми за средно образование за кои државата има посебен интерес.

(8) Приватно средно училиште може да основа домашно и странско правно и физичко лице врз основа на одобрение од Владата, согласно овој закон.

(9) Во општинско средно училиште, средно училиште на град Скопје и државно средно училиште може да се реализира настава на странски јазици: англиски, француски, германски, италијански, руски и шпански јазик, согласно наставните планови и програми, кои на предлог на Бирото, односно Центарот, ги утврдува министерот, во не повеќе од три паралелки по година на образование.

Услови за основање средно училиште

Член 18

(1) Средно училиште може да се основа, ако:

- постојат потреби на општината, градот Скопје, планскиот регион, односно државата од одреден вид кадри,

- се донесени наставни планови и програми за средно образование,

- се обезбедени соодветни простории, опрема и наставни средства согласно нормативите и стандардите за простор, опрема и наставни средства за средно училиште во Република Северна Македонија,

- со финансиски план е обезбедено одржливо ниво на финансирање најмалку за една генерација на ученици во училиштето,

- е обезбеден потребен број лица кои ги исполнуваат условите утврдени за наставници и

стручни соработници во средното образование, кои дале изјава дека ќе се пријават на јавниот оглас и дека ќе засноваат работен однос, ако на јавниот оглас бидат избрани и

- се исполнети и другите услови кои се утврдени со нормативите и стандардите за основање на средно училиште заради вршење на средно образование.

(2) Условите од став (1) алинеите 2, 3, 4, 5 и 6 на овој член, важат и при основање на приватно средно училиште.

(3) Нормативите и стандардите од став (1) алинеја 6 на овој член, за простор, опрема и наставни средства за средното училиште, на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

Постапка за основање на средно училиште

Член 19

(1) Основачот е должен при основање на средно училиште да формира комисија за вршење на подготовка за основање на општинско средно училиште, односно средно училиште на град Скопје. Комисијата за вршење на подготовка за основање на општинско средно училиште, односно средно училиште на град Скопје, е составена од три члена, од редот на вработените во општината/градот Скопје, за основање на државно средно училиште е составена од три члена, од редот на вработените во Министерството, за основање на приватно средно училиште е составена од три члена, ангажирани од основачот.

(2) Постапката за основање на средно училиште започнува со доставување на барање за основање на средно училиште со елаборат за основање и предлог акт за основање.

(3) Барањето и предлог основачкиот акт од став (2) на овој член, се доставува до Министерството, најдоцна до 31 октомври.

(4) Елаборатот за основање на средно училиште особено ги содржи: податоците за основачот, видот, односно видовите на средното образование кое ќе се остварува во средното училиште, наставните планови и програми или акт за нивно донесување, името (називот) на училиштето, седиштето, бројот на паралелки и наставниот јазик на кој ќе се изведува наставата, просторните услови и опрема за остварување на средното образование, изворот на финансиските средства за вршење на средното

образование, можноста за обезбедување на потребниот број наставници и стручни соработници кои можат да бидат вработени во средното училиште и план за начинот на кој ќе бидат исполнети другите услови кои се утврдени во нормативите и стандардите за простор, опрема и наставни средства за средно училиште.

(5) Барањето од став (2) на овој член, со елаборатот за основање и предлог основачкиот акт за основање на средно училиште, можат да бидат поднесени и во електронска форма, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(6) Министерството елаборатот од став (4) на овој член, го доставува на мислење до Бирото и/или до Центарот, во рок од седум дена од денот на неговиот прием. Мислењето по елаборатот, Бирото и/или Центарот го доставуваат до Министерството во рок од 30 дена од денот на неговиот прием во Бирото и/или Центарот.

(7) Доколку се предлагаат нови наставни планови и програми од ставот (4) на овој член, истите ги утврдува министерот, по претходно мислење од Бирото, односно од Центарот.

(8) Основачот на приватното средно училиште кон барањето одобрение за основање на приватно средно училиште доставува и наставни планови и програми усогласени со Концепцијата за испити на крајот на средното образование, освен за наставни планови и програми за Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма).

(9) Доколку основачот на приватното средно училиште приложи наставни планови и наставни програми кои се донесени од министерот, за истото уплатува средства на Министерството, чија висина ја определува министерот во зависност од бројот на наставни планови и програми.

(10) За утврдување на исполнетоста на условите од членот 18 од овој закон, министерот формира комисија составена од три члена и тоа: еден член од Државниот просветен инспекторат и два члена од Министерството.

(11) Постапката за основање на средно училиште треба да заврши во рок од 120 дена, од денот на поднесувањето на барањето од став (2) на овој член.

(12) Формата и содржината на барањето и елаборатот од став (2) на овој член, ги утврдува министерот.

Банкарска гаранција за основање на приватно
средно училиште
Член 20

(1) Покрај елаборат за основање и предлог акт за основање на приватно средно училиште, основачот треба да приложи и банкарска гаранција во висина од 100% од уплатената школарина. Со тоа гарантира дека ќе ги надомести средствата кои учениците ги уплатиле на приватното средно училиште кое престанало со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат учениците заради префрлувањето во друго средно училиште во земјата.

(2) Покрај банкарската гаранција од став (1) на овој член, основачот на приватното средно училиште треба да достави докази за:

- извори на средства за уплата на почетниот капитал,
- потврда од Управата за јавни приходи, или за странски лица, потврда од соодветна институција за редовно плаќање на даноци и придонеси и
- потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки.

(3) Висината на банкарската гаранција од ставот (1) на овој член, ја утврдува министерот во зависност од бројот на учениците за една генерација на ученици во училиштето (предвидени во елаборатот за основање), како и од висината на надоместокот кој се уплаќа за школување.

(4) Основачот на приватното средно училиште, секоја четврта учебна година доставува нова банкарска гаранција чија висина е 100% од уплатената школарина, врз основа на бројот на учениците кои се запишани во училиштето и висината на школарината која ја плаќаат.

(5) При промена на основачот на приватното средно училиште, новиот основач доставува нова банкарска гаранција согласно став (4) на овој член.

Предлог акт за основање на приватно средно
училиште
Член 21

Со предлог актот од член 19 став (2) од овој закон, за основање на приватно средно училиште, се утврдуваат:

- податоци за основачот,
- името и седиштето на приватното средно училиште,

- бројот на ученици и паралелки,
- јазикот на кој ќе се изведува наставата,
- потребниот наставен кадар, опремата, просторот според стандардите и нормативите,
- вид/видови на средно образование,
- средствата кои основачот ги обезбедил за основање и начинот на обезбедување на средствата и
- учебна година за започнувањето со работа на приватното средно училиште.

Одлука за давање одобрение за основање на
приватно средно училиште

Член 22

(1) Одлука за давање одобрение за основање на приватно средно училиште донесува Владата, по претходно мислење од Министерството, доколку се исполнети условите утврдени во членот 18 став (1) алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 од овој закон, како и условот од член 20 став (1) од овој закон.

(2) Со одлуката на Владата за давање одобрение за основање на приватно средно училиште се утврдува:

- воспитно-образовното подрачје, односно видот на средното училиште, наставниот/те план/ови и наставните програми за кое се основа приватното средно училиште;

- потребен наставен кадар, простор според стандарди и нормативи од член 18 став (3) од овој закон;

- бројот на учениците и паралелки предвидени за запишување во прва година;

- јазикот на кој ќе се изведува наставата и

- почетокот со работа на приватното училиште.

(3) Одобрението од ставот (1) на овој член, може да се измени или прошири во случај кога основачот бара промена на видот на средното образование или воведување на нов вид на средното образование, промена на основачот и/или промена на седиштето на приватното училиште.

(4) Одлуката за давање одобрение за основање на приватно средно училиште се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Акт за основање на приватно средно училиште

Член 23

По донесувањето на одлуката за давање одобрение за основање на приватно средно училиште, основачот донесува основачки акт, според предлогот на основачкиот акт од член 21 од

овој закон, кој бил приложен кон барањето на одобрение за основање на приватно средно училиште.

Започнување со работа на средно училиште

Член 24

(1) По добивањето на позитивното мислење од Владата од член 17 ставовите (3) и (5) од овој закон, односно по донесувањето на одлуката од член 17 став (6) и член 22 став (1) од овој закон, средното училиште до Министерството поднесува барање за верификација, најдоцна до 1 март.

(2) Средното училиште може да започне со работа откако Министерството ќе утврди дека се исполнети условите од членот 18 од овој закон и ќе донесе решение за верификација за исполнетоста на условите за отпочнување со работа, во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето за верификација од ставот (1) на овој член.

(3) Решението за верификација од ставот (2) на овој член, е со важност од четири години, по што средното училиште до Министерството доставува барање за повторна верификација.

(4) Проверка на исполнетоста на условите за верификација врши комисија, која ја формира министерот.

(5) Комисијата од ставот (4) на овој член, е составена од пет члена, и тоа: по еден член од Бирото, односно Центарот, Државниот просветен инспекторат, основачот и два члена од Министерството.

(6) Начинот на работата на комисијата од став (4) на овој член, го утврдува министерот.

(7) Против решението од ставот (2) на овој член, може да се поднесе жалба, во рок од 15 дена од денот на добивањето на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(8) Трошоците за верификација на приватно средно училиште се на товар на основачот, а висината ја утврдува министерот врз основа на бројот и видот на наставните планови и програми кои се реализираат во училиштето.

(9) Барање за верификација се доставува и при воведување на нов вид на средното образование и/или воведување на нова квалификација и промена на седиштето на училиштето.

(10) Барањето од став (9) на овој член, за верификација при воведување на нов вид на средното образование и/или воведување на нова квалификација се доставува најдоцна до 1

февруари.

(11) Начинот на утврдување на исполнетоста на условите за основање на средно училиште и верификацијата, го пропишува министерот.

Статут на средното училиште

Член 25

(1) Средното училиште има статут.

(2) Со статутот особено се уредуваат: организацијата и вршењето на воспитно-образовната дејност, називот, седиштето, управувањето и раководењето, правата и обврските на учениците, правата и обврските на вработените и други прашања од значење за работа на средното училиште.

(3) Статутот на средното училиште го донесува училишниот одбор.

(4) На статутот на општинско средно училиште, односно средно училиште на град Скопје, односно приватно училиште согласност дава Министерството, по претходно добиено позитивно мислење од основачот.

(5) На статутот на државното средно училиште согласност дава Министерството.

(6) По добивањето на согласностите од ставовите (4) и (5) на овој член, училиштето задолжително го објавува статутот на својата интернет страница.

Регистар

Член 26

(1) Министерството води Централен регистар на средните училишта основани на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Секоја општина и градот Скопје за своето подрачје води регистар на средни училишта и за тоа доставува податоци до Министерството.

(3) Содржината и начинот на водење на регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член, ги пропишува министерот.

(4) Регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член, се водат во електронска форма.

Престанување со работа на јавно средно училиште

Член 27

(1) Јавното средното училиште престанува со работа ако не се спроведуваат одредбите од овој закон.

(2) Постапката за престанување со работа на државното средно училиште ја поведува и води

Министерството, на предлог на Државниот просветен инспекторат, а по претходна согласност од Владата.

(3) Постапката за престанување со работа на општинското средно училиште ја поведува и води општината, односно градот Скопје, на предлог на Државниот просветен инспекторат, а по претходна согласност од Министерството и Владата.

(4) Основачот на јавното средно училиште донесува одлука за престанување со работата на средното училиште и тој е должен да им обезбеди на учениците продолжување на образованието на трошок на основачот.

(5) Против одлуката од ставот (4) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(6) Јавното средно училиште по донесување на одлуката за престанување со работан се брише од регистрите од член 26 од овој закон.

(7) Одлуката за престанување со работа на државното средно училиште се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а за општинските средни училишта, односно за средните училишта на град Скопје, во службениот гласник на општината, односно градот Скопје.

(8) Основачот, по донесувањето на одлуката за престанување со работа на средното училиште, во рок од три дена од денот на донесувањето на актот, го известува Централниот регистар на Република Северна Македонија, за бришење на средното училиште од истиот.

Одземање на одобрението за основање на
приватно средно училиште
Член 28

(1) Владата, со одлука може да го одземе одобрението од член 22 од овој закон, по предлог на Министерството, ако:

- основачот основа приватно училиште спротивно на актот за одобрение од член 22 од овој закон,

- се утврди дека приватното средно училиште повеќе не ги исполнува условите од член 18 став (1) алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 од овој закон или не ги спроведува одредбите од овој закон,

- реализира настава по наставни планови и програми спротивно на одобрението од член 22 од овој закон,

- реализира настава по наставни планови и

програми за кои нема добиено решение за верификација,

- не добие решение за верификација од Министерството или
- не достави банкарска гарација согласно член 20 од овој закон.

(2) Одобрението од член 22 од овој закон, може да престане и по барање на основачот.

(3) Против одлуката од ставот (1) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

Престанок на приватно средно училиште

Член 29

(1) Кога основачот ќе утврди дека престанала потребата од приватното средно училиште или не е во состојба да ја финансира неговата дејност, писмено го известува за причините органот на управување на приватното средно училиште и другите соосновачи или содружници или акционерите кога основач е правно лице, кои во рок од најмалку 30 дена, но не поќе од 60 дена од денот на приемот на писменото известување, треба да одлучат дали приватното средно училиште ќе продолжи да работи со обезбедување на сопствени извори на финансиски средства, односно дали финансирањето на приватното средно училиште ќе го преземе еден од соосновачите, ако приватното средно училиште го основале два или повеќе основачи или некој од содружниците или акционерите, ако основач на приватното средно училиште е едно правно лице.

(2) Ако органот на управување, односно соосновач, содружник или акционер од ставот (1) на овој член, го извести основачот дека не постојат услови за вршење на воспитно-образовната дејност со сопствени извори на финансирање или со средства на еден од основачите, односно содружник или акционер, основачот донесува одлука за престанок на приватното средно училиште. Во одлуката основачот е должен да го утврди начинот на кој учениците ќе го продолжат средното образование.

(3) Ако средствата што основачот ги обезбедил за извршување на дадените гаранции не се доволни за остварување на правото на учениците да го продолжат школувањето, основачот за исполнување на дадените гаранции одговара неограничено со целиот свој имот.

(4) По донесувањето на одлуката за престанок, односно одземање на одобрението за основање на

приватното средно училиште, Министерството донесува решение за негово бришење од Централниот регистар за средни училишта и поднесува барање за бришење на приватното средно училиште од Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(5) Во случај на престанок со работа на приватното средно училиште кога е исполнет условот од ставот (2) на овој член, или кога е одземено одобрението за основање на приватно средно училиште, Министерството ќе донесе решение со кое ќе обезбеди завршување на учебната година на учениците во приватното средно училиште кое е во стечај или ликвидација или префрлување на учениците во друго средно училиште во државата. Со решението ќе се активира и банкарската гаранција која ја дал основачот за да можат да се надоместат средствата кои учениците ги уплатиле на приватното средно училиште кое престанало со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат учениците заради завршување на учебната година или префрлање во друго средно училиште.

Стечај на приватно средно училиште

Член 30

(1) Приватното средно училиште може да престане со стечај согласно со Законот за стечај.

(2) Банкарската гаранција што согласно со овој закон ја дава основачот на приватното средно училиште не влегува во стечајната маса и се користи исклучиво за намената за која е дадена согласно со овој закон.

(3) Ако средствата од гаранцијата што согласно со овој закон ја дал основачот на приватното средно училиште и средствата од стечајната маса не се доволни за надомест за средствата што учениците ги уплатиле на приватното средно училиште кое престанало со работа и на другите трошоци што ќе ги имаат учениците заради префрлувањето во други средни училишта во земјата, основачот одговара неограничено со целиот свој имот согласно со Законот за стечај и Законот за установите.

III. ПРОГРАМИ И ОРГАНИЗАЦИЈА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА ВО СРЕДНОТО УЧИЛИШТЕ

Наставни планови и наставни програми

Член 31

(1) Министерот, на предлог на Бирото и Центарот, утврдува Концепција за средно образование, врз основа на кои се донесуваат наставните планови и наставните програми за средно образование (во натамошниот текст: наставен план и програми).

(2) Министерот, на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува националните стандарди за учениците во средното образование, базирани на компетенции кои учениците треба да ги стекнат и усвојат на крајот на секое ниво на средното образование. Националните стандарди за учениците во средното образование во зависност од видот и нивото на средно образование го определуваат второто, третото или четвртото ниво на Националната рамка на квалификации (во натамошниот текст: НРК).

(3) Во средното училиште воспитно-образовната работа се организира и остварува според наставни планови и програми од ставот (1) на овој член, кои на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(4) Наставниот план за средното образование се изработува согласно Концепцијата за средно образование.

(5) Со наставните програми се определуваат резултатите од учењето, стекнатите кредити по НРК, содржините и поимите, активностите и методите во наставата, стандардите за оценување на постигањата на учениците, примери на активности, условите за реализација на наставната програма и нормативот за наставен кадар.

(6) Наставата за учениците со попреченост во средните училишта се реализира според ИОП на наставните програми од ставот (5) на овој член, по препорака согласно прописите од областа на системот за проценка на лица со попреченост.

(7) ИОП вклучува адаптации во резултатите од учењето на наставната програма, воведување специфични активности и методи што овозможуваат постигнување на резултатите од учењето.

(8) За учениците со попреченост се развиваат програми за стекнување и унапредување на животни и специфични компетенции, со кои учениците треба да стекнат и развијат самостојност, личен развој и социјални односи.

Член 32

(1) Средното училиште изготвува Развојна програма за работа на училиштето (во натамошниот текст: Развојната програма).

(2) Со Развојната програма се планираат целите и визијата за развој на училиштето во периодот од четири години, со конкретно наведени активности на училиштето согласно со стратешките и концепциските документи и стручни документи и упатства утврдени од надлежните институции.

(3) Формата и содржината на Развојната програма на предлог на Бирото, ја утврдува министерот.

Годишна програма за работа на средното училиште Член 33

(1) Работата на средното училиште во текот на учебната година се реализира согласно Годишна програма за работа на средното училиште (во натамошниот текст: Годишната програма за работа).

(2) Годишната програма за работа се изработува врз основа на Развојната програма.

(3) Со Годишната програма за работа се планира наставата согласно со наставниот план и другата воспитно-образовна работа во училиштето.

(4) Во рамки на Годишната програма за работа се планира и:

- промоција на добросостојба на учениците, унапредување и зајакнување на менталното здравје, заштита од насилство, од злоупотреба и запуштање, спречување дискриминација,

- кариерно советување на учениците,

- меѓуетничка интеграција и заеднички ученички иницијативи,

- инклузивни практики,

- ученички екскурзии,

- соработка со родителите односно старателите,

- социјален дијалог со деловната заедница,

- активности за заштита на животната средина,

- здравствена и социјална заштита на учениците,

- културни активности на училиштето,

- активности поврзани со зачувување на културното и историското наследство на Република Северна Македонија и

- сите други активности согласно со приоритетите на училиштето.

(5) Формата и содржината на годишната програма за работа ги утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

(6) Училишниот одбор ја доставува годишната

програма за работа до основачот, а на државните средни училишта до Министерството, најдоцна до 10 септември во тековната учебна година.

(7) Годишната програма за работа од ставот (6) на овој член, основачот ја донесува до 25 септември во тековната учебна година.

(8) Ако годишната програма за работа не ја донесе основачот во рокот утврден во ставот (7) од овој член, се смета дека истата е донесена.

(9) Донесената годишна програма за работа, средното училиште ја доставува до Бирото и до Државниот просветен инспекторат до 30 септември во тековната учебна година, во електронска форма.

(10) Средното училиште е должно до 30 септември во тековната учебна година да ги запознае учениците и родителите, односно старателите со годишната програма за работа, правата и обврските на сите субјекти вклучени во воспитно-образовниот процес, како и организацијата на воспитно-образовната работата во училиштето и да ја објави на својата интернет страница.

Програми за унапредување на мултикултурализмот,
меѓуетничката интеграција и толеранцијата

Член 34

(1) Директорот на училиштето формира тим за училишна интеграција за период од три години, составен од пет до седум членови и тоа: директорот или помошникот на директорот, претседателот на ученичкиот совет и од редот на стручните соработници и наставниците во училиштето. При формирање на тимот за училишна интеграција директорот води грижа да бидат застапени наставници кои реализираат настава на сите јазици на кои се реализира наставата во училиштето.

(2) Тимот за училишна интеграција планира и организира активности кои придонесуваат кон почитување на мултикултурализмот и за развој на интеркултурниот дијалог/интеракција и унапредување на меѓуетничката интеграција.

(3) Тимот за училишна интеграција во соработка со наставниците задолжително изработува план за активности кои ќе бидат планирани и во годишната програма на училиштето во насока на унапредувањето на интеркултурализмот, препознавање на сличностите, прифаќање на различностите, сузбивање на стереотипите и предрасудите.

(4) Средните училишта организираат наставни и воннаставни активности кои придонесуваат за

развој и унапредување на мултикултурализмот/интеркултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранцијата.

(5) Основните критериуми според кои треба да се организира една конкретна активност која придонесува за развој и унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранцијата е активност која што има за цел интеракција, односно интеграција на етнички/јазично мешани групи учесници, балансирано групи учесници според етничката припадност, полот и возраста, интеракција меѓу учесниците од различните етнички/јазични групи (во текот на активноста учениците од едниот наставен јазик/едната етничка група контактираат со учениците од другиот наставен јазик/другата етничка група, користење на сите застапени јазици, рамноправен третман на учесниците од сите етнички/јазични групи, постигнување конкретни-заеднички цели (опипливи/ видливи продукти) со учество на сите застапени етнички заедници.

(6) Средства за реализација на овие активности се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, буџетите на општините, односно градот Скопје и од други извори (донации, легати, подароци, фондации, меѓународни проекти и друго), а се користат наменски.

(7) За доделување на средства за реализација на активностите од ставот (4) на овој член, Министерството објавува јавен повик на својата интернет страница, еднаш во годината во месец октомври.

(8) За доделување на средства за реализација на активностите од ставот (4) на овој член, министерот формира комисија составена од двајца претставници на Министерството и по еден претставник од Бирото, Центарот и Државниот просветен инспекторат. Висината на средствата по училиште изнесува најмногу до две просечни нето плати исплатени по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на средствата.

Програми за заштита од насилство, злоупотреба и запуштање, програми за спречување дискриминација и програми за превенција на други облици на девијантно однесување

Член 35

(1) Во училиштата се остваруваат и програми за заштита од насилство, злоупотреба и запуштање на ученици, програми за спречување дискриминација и

програма за превенција од употреба на алкохол, пушење, злоупотреба на дроги и други психотропни супстанции и малолетничка деликвенција.

(2)Активностите од став (1) на овој член, се остваруваат во согласност со закон, низ различни наставни и воннаставни активности со учениците, вработените, родителите, односно старателите на децата во соработка со општините/градот Скопје, согласно утврдените потреби од страна на училишниот одбор, советот на општината/градот Скопје и Педагошката служба.

(3)Начинот на остварување на програмите од став (1) на овој член, на предлог на Бирото, го утврдува министерот.

Спречување на насилство врз учениците

Член 36

(1) Директорот на училиштето е должен да пријави секаков облик на насилство, злоупотреба или занемарување сторено врз ученик од страна на друг ученик, родител односно старател, наставник, стручен соработник или кое било друго лице кое е вработено во училиштето, до надлежните институции утврдени со закон.

(2) Начинот на пријавување и заштита на ученик - жртва на било која од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, на предлог на Бирото, го пропишува министерот во соработка со министерот за труд и социјална политика и министерот за правда.

Програми за соработка со родителите

Член 37

(1)Училиштето е должно да негува и поттикнува партнерски однос со родителите, односно старателите, заснован на принципите на меѓусебно разбирање, почитување и доверба.

(2)Училиштето ги дефинира областите, содржината и облиците на соработка со родителите, односно старателите во програма за соработка, која опфаќа детално информирање, советување, вклучување во настава и останатите активности на училиштето и консултирање во донесување одлуки за безбедноста, наставните, организациските и финансиските прашања, заради унапредување на квалитетот на образованието и воспитувањето, како и обезбедување на сеопфатност и трајност на воспитно-образовното влијание.

(3) Програмата за соработка опфаќа присуство и вклученост на родителите во училишните воспитно-образовни активности преку различни форми кои ги дефинира училиштето.

(4) Соработката со родителите се евалуира низ процесот на самоевалуација што се спроведува на секои две години преку спроведена анкета со родителите.

(5) Резултатите од анкетата од ставот (4) на овој член, се земаат предвид во постапката за вреднување на квалитетот на работата на училиштето и при самоевалуација.

Час на заедница на паралелка

Член 38

На часот на заедница на паралелка се разработуваат содржини за личниот и социо-емоционалниот развој на учениците, здравствената заштита на учениците, етичкото однесување на учениците и општествена одговорност, според програма што на предлог на Бирото, ја утврдува министерот, како и други активности поврзани со паралелката.

Дополнителна настава

Член 39

(1) Дополнителна настава се организира за ученици кои имаат потреба од дополнителна поддршка за определени наставни предмети за да ги постигнат очекуваните резултати, односно на барање на ученик, негов родител, односно старател или по проценка на наставникот.

(2) Наставникот ја планира дополнителната настава согласно со потребите на учениците.

(3) За потребата од посета на ученикот на дополнителна настава предметниот наставник води евиденција, ја известува педагошко-психолошката служба во училиштето и родителот на ученикот, односно старателот на детето во рок од пет дена од констатирање на потребата.

Додатна настава

Член 40

(1) Додатна настава се организира за учениците кои постигнуваат значителни резултати по одделни наставни предмети.

(2) Додатната настава за учениците од ставот (1) на овој член, наставникот е должен да им ја понуди на учениците, а учениците одлучуваат дали ќе ја

посетуваат додатната настава.

Реализација на додатна и дополнителна настава

Член 41

(1) Средното училиште изготвува распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет и го објавува на огласна табла и на својата интернет страница.

(2) Организацијата и начинот на спроведување на дополнителната и додатната настава на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

Талентирани и надарени ученици

Член 42

(1) Министерот, на предлог на Бирото и Центарот, донесува Концепција за откривање и работа со талентирани и надарени ученици во средното образование.

(2) Во изработката на Концепцијата од ставот (1) на овој член, задолжително учествуваат по еден претставник од секое акредитирано здружение за реализација на натпреварите во средното образование.

(3) Надарените и талентираните ученици се ученици кои имаат развиено една или повеќе способности на ниво кое ги надминува способностите на нивните врсници. Надареноста по правило се однесува на високи постигнувања во областа на природни науки, математика, општествени науки, јазици и информатика, додека пак талентираноста по правило се однесува на постигнувања во областа на уметностите, ликовно изразување, музика, балет, дизајн и спорт.

(4) Со Концепцијата од ставот (1) на овој член, се уредуваат карактеристиките, препознавањето и едукацијата на талентираните и надарените ученици, мерки и активности за работа.

(5) Секој наставник, освен часовите кои ги одржува во рамките на својот неделен фонд на часови, поминува неделно уште пет работни часа во директна работа со ученици за да се реализираат дополнителната и додатната настава, работата со талентираните и надарените ученици, работата на секциите и воннаставните активности.

(6) Министерството може, на талентиран и надарен ученик, да му додели еднократна награда во висина од просечна нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на паричната награда за освоена

прва, втора или трета награда или златен, сребрен, односно бронзен медал на меѓународни олимпијади и натпревари, како и за освоено прво место на натпревар на државно ниво.

(7) Начинот на доделувањето на еднократната награда од став (6) на овој член, на предлог на Бирото, го утврдува министерот.

Образовни медијатори

Член 43

(1) За учениците Роми кои потекнуваат од социјално загрозени семејства и/или се подолго време надвор од образовниот систем, може да се ангажираат образовни медијатори.

(2) Образовниот медијатор од ставот (1) на овој член, презема активности за подобрување на информираноста за можностите и пристапот до средните училишта, спроведува редовни средби за сензибилизација на населението и вработените во средното училиште со спецификите и потребите на ранливите групи во делот на образованието, редовно соработува со стручните соработници и наставниците за подобрување на постигањата на учениците и презема активности за намалување на напуштањето на воспитно-образовниот процес на учениците.

(3) Потребата за ангажирање на образовен медијатор се врши на барање на училиштето во кое е запишан ученикот од ставот (1) на овој член, кое се доставува до Министерството најдоцна до 15 септември во тековната учебна година.

(4) Образовните медијатори се ангажираат по пат на јавен повик, кој го објавува Министерството на интернет страницата, најдоцна до 1 октомври во тековната година.

(5) За изборот на образовни медијатори, министерот формира комисија составена од пет члена, од кои три члена се од редот на вработените во Министерството, еден претставник од Бирото или Центарот и еден претставник од граѓанските организации кои работат на унапредување на правата на Ромите.

Експериментална програма и развојно-истражувачки проект и изведување на педагошко - методска практика на студентите

Член 44

(1) Во средното училиште може да се реализираат експериментална програма и развојно-истражувачки проект, заради унапредување на

воспитно-образовниот процес.

(2) Експерименталната програма и развојно-истражувачкиот проект од ставот (1) на овој член, ги изготвува и/или предлага Бирото или Центарот, а ги утврдува министерот.

(3) Во средните училишта може да се реализираат и проекти за унапредување на воспитно-образовниот процес или за истражувачки цели, за што се доставува образложено писмено барање до Министерството.

(4) По барањето од став (3) на овој член, Министерството дава одобрение за реализацијата на проект/и за унапредување на воспитно-образовниот процес или за истражувачки цели, по претходно добиено позитивно мислење од страна на Бирото, односно на Центарот.

(5) Во средното училиште се изведува педагошко - методска практика за студентите од наставничките факултети.

(6) Министерот определува јавни средни училишта во кои се изведува педагошко - методска практика на студентите од наставничките факултети.

Воннаставни, проектни активности и содржини
утврдени од училиштето
Член 45

(1) За развивање на различните интереси на учениците, средното училиште организира воннаставни, проектни активности и содржини утврдени од училиштето, согласно со Концепцијата за воннаставни, проектни активности и содржини утврдени од училиштето во средното образование, која на предлог на Бирото и Центарот, ја утврдува министерот.

(2) Воннаставните активности кои ги реализира средното училиште се определуваат со годишната програма за работа на училиштето.

(3) Наставникот може да реализира најмногу до шест наставни часа во неделата за проектни активности, односно содржини кои ги утврдува училиштето.

(4) Учениците во воннаставните активности се вклучуваат доброволно.

(5) Учениците проектните активности, односно содржините кои ги утврдува училиштето задолжително ги реализираат во текот на наставната година.

Екскурзии и други вонучилишни активности
Член 46

(1) Училиштето планира и организира екскурзии и други вонучилишни активности согласно со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Начинот на изведувањето на екскурзиите и другите вонучилишни активности на предлог на Бирото, ги утврдува министерот.

Училишни секции Член 47

(1) За развивање на различните интереси на учениците, средното училиште организира слободни ученички активности коишто се определени со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Учениците во слободните ученички активности се вклучуваат доброволно.

(3) Средното училиште може да организира училишни секции за развивање и унапредување на сите форми на спортски, културни, образовни активности на доброволна и непрофитна основа.

(4) За училишните секции, се одговорни предметните наставници.

(5) Јавните средни училишта за потребите на училишните секции можат да добиваат средства од буџетите на општините, односно градот Скопје.

(6) Средните училишта за потребите на училишните секции може да се стекнуват со средства за финансирање од доброволни прилози, донации, подароци (во пари, добра, имотни права), завештанија и легати.

(7) Средното училиште до основачот доставува извештај за искористените средства за финансирање на училишните секции, најдоцна до 20 јуни во тековната година, за претходната наставна година.

Училишни спортски клубови Член 48

(1) За развивање и унапредување на сите форми на спортски активности на учениците, најмалку пет наставници кои засновале работен однос на неопределено време во средното училиште, основаат училишен спортски клуб, согласно Законот за здруженија и фондации и Законот за спортот.

(2) Со училишниот спортски клуб управуваат членовите непосредно.

(3) Училишните спортски клубови средствата за финансирање ги стекнуваат од доброволни прилози, донации, подароци (во пари, добра,

имотни права), завештанија и легати.

(4) Училишниот спортски клуб може да добива средства од буџетите на општините, односно градот Скопје.

Натпревари за учениците

Член 49

(1) За учениците што покажуваат особен успех по одделни предмети се организираат натпревари на општинско и државно ниво.

(2) Натпреварите ги организираат акредитирани здруженија на наставници.

(3) Здруженијата на наставниците треба да бидат акредитирани од Министерството, на предлог на комисија за акредитација на здруженија на наставници формирана од министерот, во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за акредитација на натпревари на ученици.

(4) Комисијата од став (3) на овој член, е составена од седум членови, од кои по двајца се претставници од Министерството, Бирото и Центарот и еден претставник од репрезентативниот синдикат на наставниците. Еден член од комисијата е претседател, кој го определува министерот.

(5) Основни критериуми за акредитација на здруженијата на наставници за организирање на натпреварите се: натпреварите на учениците да се организирани од страна на наставници што изведуваат настава по одделен наставен предмет (сроден предмет или научна област на која припаѓа наставниот предмет), здруженијата на наставниците да се регистрирани како здружение најмалку три години до денот кога аплицираат за организирање на натпревари и да обезбеди организирање на натпревари на целата територија на Република Северна Македонија на сите наставни јазици, освен за натпреварите по македонски јазик и литература, албански јазик и литература, српски јазик и литература и турски јазик и литература.

(6) Здружението на наставници за добивање на акредитација за организирање на натпреварите до Министерството поднесува барање со следната документација во прилог, и тоа:

- документ за регистрирана дејност од Централен регистар на Република Северна Македонија,

- тековна состојба на здружението на наставници издадена од Централен регистар на Република Северна Македонија,

- биланс на состојба и биланс на успех на здружението на наставници издадена од Централен регистар на Република Северна Македонија,

- статут на здружението на наставници,
- правилник за организирање на натпреварите на здружението на наставници и

- тригодишен календар за спроведување на натпреварите за учениците во средните училишта во кои ќе бидат содржани наставните предмети, временскиот период за реализација на натпреварот и одговорните наставници кои ќе бидат вклучени во организација и реализација на секој од натпреварите.

(7) Образецот на барањето од став (6) на овој член, го утврдува министерот.

(8) Барањето од ставот (6) на овој член, со потребната документација, може да бидат поднесени и во електронска форма согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(9) Доказите од став (6) алинеите 1, 2 и 3 на овој член, по службена должност можат да бидат поднесени, прибавени и доставени во електронска форма преку Националната платформа за интероперабилност, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги.

(10) За освоено прво место на натпревар на државно ниво на ученикот и неговиот наставник ментор им се доделува парична награда, во висина од 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на паричната награда.

(11) Ако е освоено прво место на натпревар на државно ниво од група ученици, на учениците и на нивниот наставник ментор им се доделува парична награда во износ од две просечни нето плати исплатени по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на паричната награда и се исплаќа на начин што наградата се дели на сите ученици во групата во подеднаков износ, а на наставникот во износ од 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на паричната награда.

(12) Барањата од ученикот, односно од неговиот наставник ментор за исплата на парична награда за освоено прво место на натпревар на државно ниво во учебна година, се доставуваат до Министерството најдоцна до 31 декември во тековната година кога е организиран натпреварот.

(13) Начинот на организирање и изведување на

натпреварите на учениците по одделни предмети на општинско и државно ниво на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

Меѓународни натпревари Член 50

(1) Министерството, за освоено прво, второ или трето место на меѓународен натпревар на ученикот и на наставникот кој го подготвувал ученикот за натпреварот, поединечно им доделува парична награда во износ од 100% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на паричната награда за освоено прво место, 80% за освоено второ место и 60% за освоено трето место.

(2) Под меѓународен натпревар од ставот (1) на овој член, се подразбира натпревар на кој учествуваат ученици од најмалку десет различни држави, на кој се споредуваат знаењата помеѓу учениците од различните држави, се врши рангирање на најдобрите ученици за освоено прво, второ или трето место.

(3) Меѓународните натпревари од ставот (2) на овој член, не ги вклучуваат електронските натпревари на далечина, освен во вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија).

(4) Министерството за освоен златен, сребрен или бронзен медал на една од 14 меѓународни научни олимпијади (International Science Olympiad), на ученикот и на менторот кој го подготвувал ученикот за олимпијадата, поединечно им доделува парична награда во износ од 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на паричната награда за освоен златен медал, 40% за освоен сребрен медал и 30% за освоен бронзен медал. Паричната награда се исплаќа месечно во текот на 12 месеци.

(5) За доделување на паричната награда од ставовите (1) и (4) на овој член, Министерството објавува јавен повик еднаш во годината, на кој поднесуваат барање ученикот и наставникот/менторот.

(6) Министерството, во соработка со Центарот, може да организира избор за најдобар ученик во секторот од завршните години на образованието во стручното образование.

(7) На ученикот кој е избран за најдобар ученик во секторот од завршните години на образованието во стручното образование и на наставникот кој го

подготвувал ученикот за натпреварот, Министерството поединечно им доделува парична награда во износ од 50%, од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(8) Начинот на избор за најдобар ученик во секторот од завршните години на образованието во стручното образование на предлог на Центарот, го утврдува министерот.

(9) Министерството, на барање на акредитираните здруженија на наставници за учество на олимпијади од ставот (4) на овој член, може во текот на една година да ги покрие трошоците за котизација и пат на најмногу шест ученици и најмногу три ментори, чија бројка зависи од правилата на организаторите на меѓународната олимпијада.

(10) За покривањето на трошоците од ставот (9) на овој член, Министерството објавува јавен повик на својата интернет страница во првиот месец од годината, на кој поднесуваат барање акредитираните здруженија на наставници за учество на олимпијади.

(11) Формата и содржината на барањата од ставовите (5) и (10) на овој член, како и потребната документација која се доставува во прилог на барањата, ги утврдува министерот.

Кариерно советување на учениците

Член 51

(1) Заради следење на индивидуалните афинитети на учениците и давање помош на учениците и нивните родители, односно старатели во изборот за продолжување во високото образование и/или премин на пазарот на трудот, училиштето формира тим за кариерно советување, координиран од кариерен советник, кој е наставник од училиштето и во соработка со стручни соработници и наставници од училиштето.

(2) Тимот за кариерно советување реализира програма за кариерно советување за учениците.

(3) Со статутот на училиштето се уредува составот и бројот на членовите на тимот за кариерно советување на учениците.

Здравствена и социјална заштита на учениците

Член 52

(1) Училиштето соработува со здравствени

установи заради спроведување на здравствена заштита на учениците, спроведувањето на редовните систематски лекарски прегледи и вакцинации согласно закон.

(2) Училиштето задолжително го информира родителот односно старателот на ученикот за спроведувањето на редовните систематски лекарски прегледи и вакцинациите.

(3) Училиштето во соработка со надлежни установи се грижи за социјалната заштита, особено за учениците од ранливи општествени групи.

(4) Училиштето преку организирање на училишни спортски, музички, културни и други активности може да организира добротворни активности за собирање средства за целите од ставот (3) на овој член.

Активности за развивање на компетенции за климатска писменост, биодиверзитетот, одржливоста и развојот на „зелените компетенции“ кај младите

Член 53

(1) Во училиштето се организираат активности за развивање на компетенции за климатска писменост, биодиверзитетот, одржливоста и развојот на „зелените компетенции“ кај младите.

(2) Училиштето задолжително во својата годишна програма за работа планира и реализира активности од ставот (1) на овој член.

Културни активности на училиштето

Член 54

(1) Културни активности на училиштето се организираат врз основа на годишната програма за работа на училиштето.

(2) Културните активности опфаќаат: прослава на денот на училиштето (патронат), на почетокот и на крајот на учебната година и завршувањето на средното образование, приредби, претстави, изложби, концерти, натпревари, посети на културни установи, заеднички активности на училиштата организирани од локалната самоуправа и други активности кои придонесуваат во културниот развој на учениците и активности за заштита и грижа за културното и историското минато на Република Северна Македонија.

Училишна библиотека

Член 55

(1) Училишната библиотека е место за библиотечно - информации, воспитно-образовни и културни активности во училиштето со цел развивање кај учениците навики за читање и користење на библиотечки услуги.

(2) Во училишната библиотека се прибира, обработува библиотечниот материјал (книги, сериски публикации, дигитални материјали и сл) и им се дава на користење на учениците и вработениот кадар.

(3) Училиштето е должно во фондот на училишната библиотека да ги прибира учебниците, наставните средства наменети за учениците, како и стручна литература за наставниците и стручните соработници.

(4) Програмата за работа на библиотеката ја изработува библиотекарот.

(5) Работното време на училишната библиотека се уредува со статутот на училиштето.

Учебна година

Член 56

(1) Воспитно - образовната работа во средните училишта се остварува во учебни години.

(2) Учебната година во средните училишта почнува, по правило, на 1 септември, а завршува на 31 август наредната година.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди и други оправдани причини), учебната година може да започне и заврши и во време различно од времето утврдено во ставот (2) на овој член, за што одлучува Владата.

(4) Одлуката на Владата од ставот (3) на овој член може да се однесува на целата територија на Републиката или на нејзин дел.

(5) Наставата во учебната година се организира во две полугодија.

(6) Учебната година се утврдува со Календарот за организација и работа на средното училиште, кој го донесува министерот.

(7) Во средното училиште наставата не се изведува за време на ученичките одмори и на денот на училиштето.

(8) Припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик го прославуваат традиционалниот ден на просветата на соодветната заедница со културни и други

манифестации.

(9) Настава во средните училишта не се изведува за време на неработни дено, државните празници и други празници утврдени со закон.

(10) Најмногу половина од траењето на зимскиот распуст на учениците се платени неработни денови за наставниците, што се утврдува во Календарот за организацијата и работата на средното училиште. Овие денови не се дел од годишниот одмор на наставникот и не се засметуваат во неговото траење.

(11) Воспитно - образовната работа не смее да се прекинува во текот на наставната година, освен за вонредни состојби (природни непогоди, епидемии и друго), за што со одлука решава основачот, а во согласност со Министерството.

(12) Средното училиште е должно да го оствари годишниот фонд наставни часови утврдени со наставните планови и наставните програми.

Воспитно-образовната работа во услови на вонредните околности

Член 57

(1) Воспитно-образовната работа не смее да се прекинува во текот на наставната година, освен во услови на вонредните околности од членот 56 став (3) од овој закон, за што одлучува Владата и го уредува начинот на организирање и реализирање на наставата до крајот на учебната година, но не помалку од 100 наставни денови, според скратени наставни програми, односно според насоки и упатства кои на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(2) Во случај на прекин на воспитно-образовната работа заради штрајк, директорот на средното училиште, по претходна согласност од градоначалникот, а за државните средни училишта од министерот, е должен да го обезбеди остварувањето на воспитно-образовната работа со замена на вработените кои штрајкуваат, за време додека трае штрајкот.

Организација на настава со физичко присуство на учениците или преку далечинско учење

Член 58

(1) Во услови на вонредните околности од членот 56 став (3) од овој закон, во средното училиште може да се организира настава со физичко

присуство на учениците или преку далечинско учење, со примена на средства за електронска комуникација.

(2) Средства за електронска комуникација, во смисла на овој закон, се средства кои обезбедуваат реализација на наставата без заедничко физичко присуство на учесниците во наставниот процес.

(3) Во средното училиште во условите од ставот (1) на овој член, кога наставата е организирана преку далечинско учење, може да се организира настава со физичко присуство на учениците доколку се исполнети критериумите и условите согласно со протоколите и планот за одржување на наставата за соодветниот вид на средно училиште, донесени од Владата согласно со закон, епидемиолошката и друга состојба на подрачјето на општината на која се наоѓа училиштето, бројот на учениците во паралелката и просторните и хигиенско санитарните услови во училиштето.

(4) Во средното училиште може да се организира настава преку далечинско учење со примена на средства за електронска комуникација, ако во училиштето во текот на наставната година се врши реконструкција и санација на училишниот објект заради кои не може наставата да се реализира со физичко присуство на учесниците во наставниот процес.

(5) Реализацијата на наставата од став (4) на овој член, е по претходно добиена согласност од Министерството.

Наставен час

Член 59

(1) Наставниот час во јавните училишта трае 45 минути, а часот по практична настава во претпријатија, установи и дуќани и учење преку работа кај работодавач, по правило трае 60 минути.

(2) Наставниот час за учениците со попреченост може да трае пократко од наставниот час од ставот (1) на овој член, доколку тоа е утврдено со ИОП.

(3) По исклучок од ставот 1 на овој член, во услови на вонредните околности од членот 56 став (3) од овој закон, наставниот час и часот по практична настава може да трае пократко, за што одлучува Владата.

Број на часови на учениците

Член 60

(1) Времето поминато во училиштето е изразено во часови и ги опфаќа часовите по задолжителни предмети, изборни предмети и времето поминато во активности кои се пропишани со закон и наставниот план и наставната програма.

(2) Неделниот фонд на часови на учениците во средното училиште по задолжителните и изборните предмети се уредува со наставниот план, но не смее да биде поголем од 35 наставни часа.

Паралелки Член 61

(1) Воспитно - образовната дејност во средните училишта се организира и се изведува во паралелки и индивидуално.

(2) Бројот на учениците во паралелките во јавните училишта не може да биде помал од 20 и поголем од 30 ученици.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, во паралелките во државните средни училишта со ресурсен центар, бројот на ученици може да биде и помал од 20 ученици.

(4) Паралелка може да се формира и со помал број ученици утврдени во ставот (2) на овој член, по добиена согласност од основачот, а по претходно позитивно мислење од Министерството.

(5) По исклучок од ставот (2) на овој член, во услови на вонредните околности од членот 56 став (3) од овој закон, Владата го утврдува максималниот број на учениците во паралелка.

(6) Во здравствени установи, средното училиште организира индивидуална или групна настава за соодветниот вид на образование, по добиена согласност од основачот, а по претходно позитивно мислење од Министерството.

(7) Во казнено-поправните или воспитно-поправните установи, доколку не може да се организира настава во паралелки по години за учениците, регионалниот центар за стручно образование и обука организира индивидуална или групна настава за соодветниот вид на образование, по добиена согласност од Министерството.

(8) Во здравствените установи, казнено-поправните или воспитно-поправните установи може да се организира настава и преку далечинско учење, со примена на средства за електронска комуникација.

Дигитални вештини во настава

Член 62

(1) Во училиштата се организираат и активности за унапредување на дигиталните вештини со кои се зголемува комуникацијата и соработката, споделувањето на дигитални содржини, критичко размислување и решавање на проблеми.

(2) Училиштето задолжително во својата годишна програма за работа планира и реализира активности со кои се унапредуваат дигиталните вештини кај учениците и наставниците, вклучително и интерактивно учење преку далечина со користење на средствата за електронска комуникација.

(3) Наставникот во своето планирање на реализацијата на наставната програма задолжително предвидува најмалку 20% од содржините на наставната програма да ги реализира преку дигитални форми и содржини .

(4) Начинот на планирањето и реализацијата од ставот (3) на овој член, на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

Изостаноци од настава

Член 63

(1) За секое изостанување на ученикот од настава родителот, односно старателот е должен да го извести раководителот на паралелката за причините за изостанувањето.

(2) Родителот или старателот е должен за оправданото отсуство до училиштето да достави писмена изјава за оправданите причини за изостанување.

(3) Ученикот може да отсуствува од наставата ако неговото изостанување родителот, односно старателот го најави во училиштето, но не повеќе од пет наставни денови во наставната година.

(4) Директорот на училиштето по претходно писмено барање на родителите, односно старателите од оправдани причини може да му дозволи на ученикот подолго изостанување од наставата, но не подолго од 10 наставни денови.

(5) Наставничкиот совет, по претходно писмено барање на родителите односно старателите од оправдани причини може да му дозволи на ученикот оправдано изостанување од наставата до 20 наставни денови.

(6) Наставниците, за учениците кои од оправдани причини отсуствувале од настава задолжително организираат консултативна настава и/ или настава

преку далечина со користење на средствата за електронска комуникација за надоместување на пропуштените часови.

(7) За учениците со попреченост, наставничкиот совет, по претходно писмено барање на родителите од оправдани причини може да му дозволи на ученикот оправдано изостанување од наставата и повеќе од 20 наставни дена, но не повеќе од 90 наставни денови.

Испит за ученик со изостаноци

Член 64

(1) Во средното училиште ученикот кој од оправдани причини не ја следел наставата 200 часови од предвидениот број на часови или нема елементи за изведување на годишна оценка, полага испит на годината.

(2) Оправданоста на причините ја оценува наставничкиот совет на училиштето.

(3) Ученикот кој во текот на наставната година направил вкупно најмалку една третина оправдани и неоправдани изостаноци од фондот наставни часови од одредени предмети утврдени со наставниот план, наставничкиот совет на училиштето го упатува да полага испит на годината по тие предмети.

Префрлување на ученикот од едно во друго средно училиште на негово барање, односно барање на родителот/старателот

Член 65

(1) По барање на ученикот, односно родителот/старателот, ученикот може да се префрли во друго средно училиште доколку има слободно место во училиштето кое треба да го прифати ученикот и доколку ги исполнува условите од конкурсот за запишување на учениците во јавните средни училишта во прва година, најдоцна три месеци пред завршување на наставната година.

(2) Ученикот кој сака да се префрли во друго средно училиште во новата учебна година, доставува барање со копија од свидетелство за завршена година до директорот на училиштето, најдоцна до 25 август во тековната година.

(3) Ученикот се запишува во училиштето согласно решение добиено од директорот, кое се донесува во рок од осум дена од денот на добивањето на барањето од став (1) на овој член.

(4) Доколку се одобри барањето од ставот (1) на

овој член, и ако наставничкиот совет на училиштето ја утврди потребата за полагање на дополнителни испити, ученикот се запишува условно во училиштето и истиот е должен да ги положи испитите најдоцна до 31 декември во тековната учебна година. За положените дополнителни испити, училиштето задолжително издава уверение за положени испити, во рок од 15 дена од денот на полагањето на сите дополнителни испити.

Организирање на консултативна настава

Член 66

Наставниците од училиштето кое го прифатило ученикот од член 65 став (1) од овој закон, треба да организираат консултативна настава за стекнување на знаења и компетенци за наставните предмети кои не ги изучувал во претходното училиште.

Вертикално преминување на ученикот од едно во друго ниво на средно образование

Член 67

(1) При премин од едно во друго ниво на средно образование во ист или сроден сектор, ученикот полага дополнителни испити.

(2) Начинот на премин на ученикот од едно во друго ниво на средно образование во ист или сроден сектор и бројот на дополнителните испитите од став (1) на овој член, на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(3) Висината на трошоците за полагање на испитите од став (1) од овој член, ја определува министерот во висина на реално направените трошоци.

(4) По полагањето на испитите од став (1) на овој член, училиштето во кое ученикот ги полагал испитите, му издава уверение за положени дополнителни испити и оценки, во рок од 15 дена од денот на полагањето на сите испити.

Диплома за исклучителни резултати и проширени и продлабочени знаења од областа на науката, уметноста и други видови на дејност на талентирани ученици и за континуиран одличен успех

Член 68

(1) За постигнат успех на учениците средното училиште доделува диплома за првенец на генерацијата.

(2) Дипломата за првенец на генерацијата, училиштето ја издава на крајот на четвртата година, најмалку на еден, а најмногу на тројца ученици.

(3) Начинот на доделување диплома за првенец на генерацијата и образецот на дипломата ги пропишува министерот.

Воспитни мерки и воспитно-дисциплински мерки

Член 69

(1) Заради полесна повреда на должностите и неисполнување на обврските за ученикот можат да се применат следните воспитни мерки: усна опомена, писмена опомена, опомена од раководителот на паралелката и укор од советот на паралелката.

(2) Полесните повреди на должностите и неисполнување на обврските за ученикот се утврдуваат со статутот на училиштето.

(3) Усната опомена за ученикот ја изрекува раководителот на паралелката, а писмената опомена за ученикот ја изрекува советот на паралелката.

(4) Воспитните мерки од ставот (3) на овој член, се изрекуваат без водење на постапка за изрекување на воспитно-дисциплинска мерка.

(5) Заради потешка повреда на должностите и неисполнување на обврските за ученикот можат да се применат следните воспитно-дисциплински мерки: укор од директорот, укор од наставничкиот совет, префрлување во друга паралелка и губење на статусот на редовен ученик.

(6) Воспитно-дисциплинската мерка се изрекува за следните потешки повреди на должностите и неисполнување на обврските за ученикот:

1) уништување, оштетување, прикривање, откривање, изменување или копирање на податоците во евиденцијата што ја води училиштето,

2) промена или копирање на податоци во јавна исправа издадена од училиште,

3) уништување или кражба на имот на училиштето, кај работодавач, на ученик или на вработен,

4) поседување, поттикнување, помагање, давање на друг ученик и употреба на алкохол, тутун, наркотична или психоактивна супстанција,

5) внесување во училиштето оружје,

пиротехничко средство или друг предмет со кој може да се загрози безбедноста или повреди друго лице,

6) однесување на ученикот со што се загрозува неговата безбедност или безбедноста на другите ученици, наставници и вработени во училиштето, како и други активности што се одвиваат надвор од училиштето, а се организирани од училиштето и што доведува до нивна физичка и психичка повреда,

7) употреба на мобилен телефон, електронски уред и други средства за цели што ги загрозуваат правата на другите ученици и вработени во училиштето или за цели на измама во постапката за оценување,

8) неоправдано отсуство од часови и други облици на воспитно-образовна работа повеќе од 25 часа во текот на учебната година, од кои повеќе од 15 часа по писменото известување на родителите/старателите на ученикот и

9) често правење полесни прекршувања на обврските во текот на учебната година од ставот (3) на овој член.

(7) За повреда на должностите и неисполнување на обврските за ученикот од став (6) точки 8) и 9) на овој член, редоследот во изрекувањето на мерките е задолжителен, односно постапката започнува со изрекување на мерката укор од директорот, а продолжува со изрекување на мерките укор од наставничкиот совет, префрлување во друга паралелка и губење на статусот на редовен ученик.

(8) Опомената пред префрлување во друга паралелка и губење на статусот на редовен ученик, со одлука ја изрекува наставничкиот совет.

(9) Против одлуката од став (8) на овој член, ученикот може да поднесе приговор до органот на управување на училиштето во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

(10) По приговорот од ставот (9) на овој член, органот на управување на училиштето може одлуката да ја потврди, да ја измени или да ја укине

(11) На ученикот може да му се изрече воспитно-дисциплинска мерка префрлање во друга паралелка или губење на статус на редовен ученик во текот на целата учебна година.

(12) Воспитно – дисциплинската мерка префрлање во друга паралелка се применува за учебната година во која е изречена.

(13) За ученикот кој ги прекршува правилата на однесување на училиште или не ги почитува

одлуките на директорот и наставничкиот совет, односно чие однесување ги загрозува другите во остварувањето на нивните права, училиштето со учество на родителите/старателите, ги зголемува воспитно-образовните работни активности: во рамките на заедница на паралелка, стручната работа на раководителот на паралелката, педагозите и психолозите, и кога е потребно се соработува со социјалните и здравствените установи со цел да се дефинира и даде поддршка на ученикот во врска со промената на неговото однесување. Доколку потребните активности доведат до позитивна промена во однесувањето на ученикот, воспитната мерка се укинува, односно постапката за изрекување на воспитно-дисциплинска мерка се прекинува.

(14) Училиштето, покрај изрекувањето на воспитните, односно воспитно – дисциплинските мерки, на ученикот му определува и обврска за вршење општествено корисна, односно хуманитарна работа, која се одвива во просториите на училиштето или надвор од просториите на училиштето, под надзор на наставник или стручен соработник од училиштето.

(15) Општествено корисната, односно хуманитарната работа од став (14) на овој член, училиштето му ја определува на ученикот во согласност со тежината на повредата, имајќи ги во предвид психофизичките и здравствените капацитети, возраста и достоинството на ученикот, за што е должно во рок од два дена од денот на определувањето на обврската за вршење општествено корисна, односно хуманитарна работа, да го извести родителот/старателот на ученикот.

(16) Начинот на изрекување на воспитните и воспитно-дисциплинските мерки, на предлог на Бирото, го пропишува министерот.

(17) Начинот, содржината, должината, местото и времето на извршување на општествено корисна, односно хуманитарна работа од ставот (14) на овој член, на предлог на Бирото, ги утврдува министерот.

Превоз на ученици

Член 70

(1) Редовниот ученик во јавно средно училиште има право на бесплатен превоз, ако:

- местото на живеење на ученикот е оддалечено најмалку 2,5 километри од средното училиште во кое ученикот е запишан,
- избраниот сектор и квалификација не е

застапен во општината во која ученикот живее,
-ако во општината во која живее ученикот при запишувањето во прва година на образование се пополнети сите места во училиштето, односно училиштата во општината и

- нема ученички дом или се пополнети капацитетите за сместување во општината во која припаѓа училиштето каде ученикот е запишан.

(2) Ученикот од ставот (1) на овој член, има обврска да поднесе барање за сместување во ученичкиот дом во општината/градот Скопје каде е запишан во средното училиште.

(3) Ученикот има право да користи бесплатен превоз само во услови кога е исполнет капацитетот на ученичкиот дом, односно ученикот е на листа на чекање за прием во ученичкиот дом.

(4) За ученикот кој користи сместување и исхрана во ученички дом не се организира бесплатен превоз до дома за време на викендите, освен за учениците со попреченост.

(5) Ученикот со попреченост и лицето за негова придружба имаат право на бесплатен прилагоден превоз без оглед на оддалеченоста на нивното место на живеење до јавното средно училиште во кое ученикот е запишан и ја посетува наставата.

(6) Начинот на организирањето на бесплатниот превоз на учениците, учениците со попреченост и лицата за нивна придружба, од местото на живеење до јавното средно училиште, го утврдува министерот.

(7) Учениците од ставот (1) на овој член, за остварување на правото за бесплатен превоз поднесуваат барање во училиштето во кое се запишани.

(8) Формата и содржината на барањето од ставот (7) на овој член, ги утврдува министерот.

(9) Владата секоја година донесува одлука за висината на надоместокот на превоз за учениците по поминат километар.

Квалификации стекнати по завршување на средното образование

Член 71

(1) Квалификациите (мерливи показатели за резултатите од учење кои се однесуваат на стекнатите знаења, вештини и компетенции), стекнати по успешно завршување на средното образование, се опишуваат според соодветниот Стандард на квалификација и во однос на резултатите од учење кои се во согласност со описите на резултатите од учење во согласност со

соодветното ниво на Националната рамка на квалификации, согласно Законот за Националната рамка на квалификации.

(2) Стандардите на квалификација за средното образование се развиваат заеднички од страна на Бирото, Центарот и Центарот за образование на возрасните.

(3) Стандардите на квалификација за гимназиско образование ги изготвува Бирото, согласно националните стандарди од член 31 став (2) од овој закон.

(4) Стандардите на квалификација за средното образование ги одобрува Одборот за Национална рамка на квалификации и ги вклучува на ниво II, III, IV I VB во Регистарот на Националната рамка на квалификации и ги поврзува со соодветното ниво од Европската рамка на квалификации.

(5) Стандардот на квалификација за средно образование го ревидира Бирото, Центарот и Центарот за образование на возрасните на секои пет години.

(6) По исклучок од став (5) на овој член, стандардот на квалификација за средно образование, може да се ревидира и пред рокот од став (5) од овој член, по искажана потреба од работодавач, установа и/или изготвувачот на стандардот на квалификација, а по претходна согласност од секторската комисија. По ревидирањето и одобрување на стандардот, повторно се оценува усогласеноста на образовната програма со стандардот.

IV. ВИДОВИ СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Видови средно образование

Член 72

Средното образование се остварува преку наставни планови и програми за:

- гимназиско образование,
- стручно образование и
- уметничко образование.

Гимназиско образование

Член 73

(1) Гимназиското образование е со траење од четири години.

(2) Во гимназиското образование се запишуваат редовни ученици кои завршиле основно образование.

(3) Во гимназиско образование може да се запише и вонреден ученик од оправдани причини

утврдени во овој закон и статутот на училиштето.

(4) Во гимназиското образование може да се реализира и двојазична (билингвална) настава, во која дел од наставните предмети се реализираат на странски јазик, согласно наставен план и програми утврдени од министерот, на предлог на Бирото.

(5) Во гимназиското образование може да се реализира Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) и програма за меѓународна матура.

(6) За јавните средни училишта во кои се реализира Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) и програма за меѓународна матура, согласност дава министерот по претходно позитивно мислење од Бирото.

(7) За приватните средни училишта во кои се реализира Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) и програма за меѓународна матура, согласност дава основачот, по претходно добиено позитивно мислење од Владата.

(8) Средствата за Меѓународната програма за средно образование (ИБ програма) и програмата за меѓународна матура, која се реализира во јавно средно училишта ги обезбедува Министерството.

(9) Средствата за Меѓународната програма за средно образование (ИБ програма) и програмата за меѓународна матура, која се реализира во приватно средно училишта ги обезбедува основачот.

(10) Начинот на обезбедување на средствата од став (8) на овој член, го утврдува министерот.

(11) Меѓународната програма за средно образование (ИБ програма) и програмата за меѓународна матура се со иста важност како и државната матура во гимназиското образование.

Стручно образование

Член 74

(1) Во стручното образование се запишуваат редовни и вонредни ученици кои завршиле основно образование.

(2) Во стручното образование може да се реализира и билингвална настава, во која дел од наставните предмети се реализираат на странски јазик, согласно наставен план и програми донесени од министерот на предлог на Бирото и Центарот.

(3) Стручното образование се уредува со Законот за стручно образование и обука.

Средно уметничко образование

Член 75

(1) Во средното уметничко образование се запишуваат редовни ученици по ликовна, музичка и балетска уметност кои завршиле основно образование.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, во средното уметничко образование можат да се запишат и талентирани ученици со незавршено основно образование, по претходна согласност од Министерството, со обврска паралелно да се здобијат со основно образование.

Средно образование за учениците со попреченост

Член 76

(1) Средното образование за учениците со попреченост се остварува во јавните средни училишта и државните средни училишта со ресурсен центар.

(2) Училиштето со ресурсен центар ги користи своите материјални и човечки ресурси и дава соодветна стручна поддршка на учениците со попреченост, на наставниот кадар, стручните соработници, родителите односно старателите и инклузивниот тим на други средни училишта.

V. ИСПИТИ НА КРАЈОТ НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Видови испити за завршување на средно образование

Член 77

Видови испити за завршување на средно образование, се:

- Државна матура,
- Државна стручна матура,
- Државна уметничка матура,
- Училишна гимназиска матура,
- Училишна стручна матура,
- Училишна уметничка матура,
- Завршен испит или
- Програма за меѓународна матура.

Полагање на испити за завршување на средно образование

Член 78

(1) Учениците од гимназиското образование полагаат државна матура и/или училишна гимназиска матура .

(2) Учениците од Меѓународна програма за средно образование (ИБ Диплома програма) полагаат меѓународна матура и/или државна матура.

(3) Учениците од стручното образование со четиригодишно траење полагаат училишна стручна матура и/или државна стручна матура и/или државна матура.

(4) По завршувањето на последната година на стручното образование со двегодишно, односно со тригодишно траење, учениците полагаат завршен испит.

(5) Учениците од средното уметничко образование полагаат училишна уметничка матура и/или државна уметничка матура и/или државна матура.

(6) Концепцијата за испити на крајот на средното образование, ја изготвува Државниот испитен центар, а ја утврдува министерот, на предлог на Државниот матурски одбор.

(7) Учениците кои положиле државна матура или државна стручна матура или државна уметничка матура или меѓународна матура, можат да го продолжат своето образование на високообразовна установа, согласно критериумите за запишување на високообразовната установа.

Пријавување, полагање и оценување на испитите за завршување на средното образование

Член 79

(1) Пријавување, начинот на полагање и оценување на испитите за завршување на средното образование, на предлог на Државниот испитен центар, ги пропишува министерот.

(2) Термините за полагање на видовите испити за заокружување на средното образование се согласно Календарот за организација и работа на средното училиште од член 56 став (6) од овој закон.

(3) Кандидатот кој не се пријавил во роковите утврдени во Календарот за организација и работа на средното училиште, може да се пријави за полагање на испитите од државна матура, државна стручна матура и државна уметничка матура најдоцна 60 дена пред јунската испитна сесија. Овие кандидати плаќаат надоместок за полагање на испитите од државна матура, државна стручна матура и државна уметничка матура, на сметката на Државниот испитен центар. Висината на надоместокот која ја плаќа кандидатот, врз основа на реално направените трошоци, ја утврдува

директорот на Државниот испитен центар.

(4) Податоците за кандидатите кои се пријавуваат да полагаат државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, ги обработува Државниот испитен центар.

(5) Податоците за пријавените кандидати: име на училиштето; место на училиштето; име, име на родител и презиме; пол; датум на раѓање; место на живеење; степен на образование на родителите; наставен јазик на кој ја следи наставата; статус на редовност на ученикот; вид на образование (насока/струка, образовен профил); избрани наставни предмети за полагање; тема на проектната задача; дали е ученик со попречености и од кој тип, училишната матурска комисија ги внесува во базата на податоци за државна матура, државна стручна матура, државна уметничка матура на Државниот испитен центар.

(6) Начинот на пријавувањето, полагањето, прилагодувањето за учениците со попречености и оценувањето на резултатите на учениците на испитите во државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар, по предходно добиено позитивно мислење од Бирото и/или Центарот.

(7) За учениците со попреченост кои ќе полагаат државна матура, државна стручна матура, државна уметничка матура, Државниот испитен центар во соработка со средните училишта со ресурсен центар обезбедува соодветна техничка и стручна поддршка во текот на полагањето на испитот.

(8) Кандидатот кој полага државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, доколку смета дека е направена грешка во оценувањето на испитите, може да достави приговор на резултатите од испитот до училиштето каде полагал, во рок од два дена од денот на објавувањето на резултатите. Висината на надоместокот за разгледување на приговорот го плаќа кандидатот, врз основа на реално направените трошоци, ја утврдува директорот на Државен испитен центар.

Испитни програми за полагање на испитите на крајот на средното образование

Член 80

(1) Испитните програми за полагање на испитите на крајот на средното образование за државната матура и училишна гимназиска матура, како и

општообразовните предмети за: државна стручна матура, државна уметничка матура, училишна стручна матура, училишна уметничка матура и завршниот испит, ги утврдува министерот, на предлог на Државен испитен центар во соработка со Бирото.

(2) Испитните програми за полагање на испитите на крајот на средното образование за стручните предмети од: државната стручна матура, училишната стручна матура и завршниот испит, ги утврдува министерот, на предлог на Центарот за стручно образование и обука во соработка со Државниот испитен центар.

(3) Испитните програми за полагање на испитите на крајот на средното уметничко образование за стручните предмети од: државна уметничка матура и училишна уметничка матура, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото во соработка со Државниот испитен центар.

(4) Моделите на испитните програми од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, ги утврдува министерот, на предлог на Државниот испитен центар, по предходно позитивно мислење на Државен матурски одбор.

Органи, тела и лица за подготовка и реализација на испитите и тестирањата

Член 81

(1) Надлежна установа за спроведување на државната матура е Државниот испитен центар.

(2) Највисоко надлежно тело за спроведување на државната матура е Државен матурски одбор.

(3) Составот и начинот на работа на работните тела поврзани со сите видови испити за завршување на средното образование, ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

Државен матурски одбор

Член 82

(1) Државниот матурски одбор се состои од 11 члена, од редот на стручни и компетентни лица, и тоа: по еден претставник од редот на вработените државни службеници во Бирото и во Центарот, по два претставници од редот на вработените државни службеници во Државниот испитен центар и во Министерството и пет претставници од редот на наставно-научниот кадар од високообразовните установи во земјава.

(2) Од редот на членовите на Државниот матурски одбор се назначува претседател, односно негов заменик и извршен секретар.

(3) Државниот матурски одбор го формира министерот.

(4) Мандатот на членовите на Државниот матурски одбор е четири години, со можност за уште еден последователен мандат.

(5) На членовите, претседателот, заменикот-претседател и извршниот секретар на Државниот матурски одбор од став (1) на овој член, им следува надоместок по одржана седница. Висината на надоместокот ја утврдува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

(6) За финансиско-административните работи на Државниот матурски одбор е надлежен Државниот испитен центар.

Лица за подготовка и реализација на испитите

Член 83

(1) Државниот испитен центар за подготовка и реализација на испитите и тестирањата, може да ангажира наставници и стручни соработници од воспитно-образовните установи, од редот на вработените државни службеници во Министерството, Бирото, Центарот, Државниот испитен центар, и Центарот за образование на возрасните, како и други стручни лица за подготовка и реализација на испитите.

(2) На лицата за подготовка и реализација на испитите, им се исплаќа надомест за извршените работи/услуги во висина која ја утврдува управниот одбор на Државниот испитен центар, врз основа на часовите и бројот на денови за кои се ангажирани.

(3) На наставниците од средните училишта кои се ангажирани за тестатори за време на државната матура, им се исплаќа надомест во висина која ја утврдува управниот одбор на Државниот испитен центар, врз основа на бројот на денови за кои се ангажирани.

VI. ЗАПИШУВАЊЕ ВО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Стекнување со статус на ученик во средно образование

Член 84

(1) Статус на ученик во средното образование се стекнува со запишување во средно училиште.

(2) Статус на редовен ученик може да се стекне

само во едно средно училиште.

(3) Вонредни ученици се лица кои образованието го стекнуваат по пат на полагање испити според одреден наставен план и програми во средното училиште.

(4) Вонредните ученици запишани за наставен план и програми во стручното образование, задолжително реализираат практично образование (феријална практика и учење преку работа кај работодавач), односно практична обука.

(5) Учениците од став (4) на овој член, може да се запишат за сите видови на образование, освен за наставни програми од секторот: здравство и социјална заштита.

(6) Како вонреден ученик може да се запише лице кое исполнува еден од следниве услови:

- да е на боледување подолго од шест месеци;
- да е во работен однос и
- во други случаи утврдени со статутот на средното училиште.

(7) Лице кое завршило основно училиште во странство може да се запише во средно училиште ако му е признато основното образование стекнато во странство.

(8) Поднесувањето на пријавите за запишување во јавно средно училиште, по објавениот конкурс од член 85 став (1) од овој закон, може да бидат поднесени во електронска форма преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(9) Начинот на реализација на средното образование за вонредни ученици од ставовите (3) и (4) на овој член, на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

Конкурс за запишување

Член 85

(1) Запишувањето во државните и во општинските средни училишта, односно средните училишта на градот Скопје, се врши по пат на конкурс, по претходно доставени предлози од општините и градот Скопје.

(2) Предлозите од став (1) на овој член, се доставуваат до Министерството најдоцна до 15 февруари.

(3) Конкурсот од ставот (1) на овој член, се објавува на интернет страницата на

Министерството најдоцна до 31 март.

(4) При запишувањето во прва година во средно образование учениците се определуваат за одреден вид на средно образование и за одреден наставен план и програми.

(5) Во прва година во средното училиште како редовен ученик може да се запише лице кое не е постаро од 17 години, а ученик со попреченост за првпат може да се запише доколку не е постар од 22 години.

(6) По исклучок од ставот (5) на овој член, децата кои не биле навремено запишани во основното образование, односно се запишале со надмината возрасна граница и завршиле основно образование, може да се запишат и ако се постари од 17 години, но не постари од 21 година.

(7) При запишувањето во прва година на образование во средно училиште, ученикот задолжително доставува потврда за освоени бодови од реализираните активности од додатокот на свидетелствата од шесто до девето одделение.

(8) Начинот на бодување на активностите од додатокот на свидетелство на предлог на Бирото, го утврдува министерот.

(9) Ако во средното училиште за запишување во прва година на образование се пријават повеќе ученици од утврдениот број во објавениот конкурс од ставот (1) на овој член, по претходно мислење на средното училиште, се применуваат дополнителни критериуми за запишување.

(10) Како дополнителни критериуми од став (9) на овој член, се утврдуваат дипломи од меѓународни и државни натпревари и/или квалификационен испит на знаење.

(11) Случаите на примената на утврдените дополнителни критериуми од ставот (10) на овој член, како и определувањето на соодветни дипломи за запишување на учениците во прва година на образование во средните училишта, ги утврдува министерот.

(12) Поблиските критериуми за запишување на ученици во јавните средни училишта, се утврдуваат со конкурсот од ставот (1) на овој член.

(1) Статусот на редовен ученик во јавното средно училиште престанува ако ученикот:

- го завршил средното образование;
- не се запише во роковите што се определени со статутот;
- се испише;
- неоправдано не ја посетува наставата континуирано 25 наставни денови во текот на наставната година;
- е на издржување на казна затвор во траење подолго од шест месеци и
- двапати повторува во текот на средното образование.

(2) Покрај условите од став (1) на овој член, статусот на редовен ученик во приватното средно училиште му престанува и доколку не ги исполнува обврските од договорот, кој задолжително се склучува помеѓу ученикот/родителот/старателот и приватното средно училиште, пред запишувањето на ученикот.

(3) За престанокот на статусот ученик од ставот (1) алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 и став (2) на овој член, училиштето задолжително го известува Државниот просветен инспекторат, во рок од осум дена од денот на престанокот на статусот на редовен ученик.

VII. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА И НАПРЕДУВАЊЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценување на учениците

Член 87

(1) Учениците се оценуваат по наставните предмети што ги изучуваат. Оценките на ученикот во средните училишта се утврдуваат како: одличен (5), многу добар (4), добар (3), доволен (2) и недоволен (1). Сите оценки се преодни освен оценката недоволен (1).

(2) Оценувањето на учениците кои работат по ИОП на предлог на Бирото, го пропишува министерот.

(3) Во средното училиште се оценува и поведението на ученикот на крајот на првото и на второто полугодие. Поведението се оценува со: примерно, добро и незадоволително.

(4) Со оценка за поведење не се оценуваат вонредните ученици.

Општ успех и годишни оценки

Член 88

(1) Општиот успех на ученикот се утврдува врз основа на годишните оценки од сите задолжителни

и изборни предмети на крајот на годината и оценката од поведението, а за учениците упатени на поправен испит по завршувањето на поправните испити.

(2) За учениците за кои наставата не се изведува по полугодија општиот успех се утврдува со завршување на образованието.

(3) Годишните оценки, раководителот на паралелката на родителите ги соопштува на родителска средба која се одржува три дена по денот на одржувањето на наставничкиот совет на кој се утврдуваат годишните оценки на учениците.

(4) Ако ученикот не е задоволен со некои од годишните оценки што му се соопштени, во рок од три дена од соопштувањето на оценките има право да поднесе писмен приговор до наставничкиот совет на јавното средно училиште, кој треба да биде образложен.

(5) Наставничкиот совет по приговорот решава наредниот ден од денот на истекот на рокот од ставот (4) на овој член.

(6) Наставничкиот совет може да го прифати приговорот и барањето на ученикот и да одлучи оценката да ја потврди или да организира повторно проверување на знаењето на ученикот.

(7) За повторна проверка на знаењето директорот, најдоцна во рок од пет работни дена од денот на приемот на приговорот, формира комисија за повторна проверка на знаењето.

(8) Комисијата од ставот (7) на овој член, е составена од претседател и два члена-испитувачи.

(9) Претседателот на комисијата, по правило, е раководителот на паралелката во која ученикот учи, а членови-испитувачи се наставници по предметот по кој се врши проверувањето на знаењето од редот на наставниците од училиштето или од друго средно училиште доколку во училиштето нема друг наставник по предметот за кој се врши проверувањето на знаењето.

(10) Претседател и член-испитувач на комисијата не може да биде наставникот кој ја утврдил оценката.

(11) Оценката на комисијата е конечна.

Утврдување на општиот успех на ученикот

Член 89

(1) Општиот успех на ученикот се утврдува со средна оценка која претставува аритметичка средина од позитивните оценки по задолжителните

и изборните предмети и од оценката од поведението, и тоа:

- ученикот постигнал одличен успех ако има средна оценка 4,50 и повеќе,
- ученикот постигнал многу добар успех ако има средна оценка од 3,50 до 4,49,
- ученикот постигнал добар успех ако има средна оценка од 2,50 до 3,49,
- ученикот постигнал доволен успех ако има средна оценка од 2,00 до 2,49.

(2) Мислењето од проектните активности во гимназиското образование и оценките од содржините кои ги утврдува училиштето, се внесуваат во свидетелство, но не влијаат на општиот успех на ученикот.

(3) Начинот на утврдувањето на општиот успех на учениците кои работат по ИОП на предлог на Бирото, го пропишува министерот.

Сумативно и формативно оценување

Член 90

(1) Оценувањето на учениците е формативно во текот на учебната година, а бројчана (сумативна) оценка добиваат на крајот на секое тромесечие, полугодие и на наставната година.

(2) Учениците кои работат по ИОП се оценуваат согласно подзаконскиот акт од член 87 став (2) на овој закон.

Известување на родителите за успехот на ученикот

Член 91

Родителот односно старателот на ученикот за успехот на ученикот се известува преку е-дневникот, како и на родителска средба, најмалку четири пати годишно.

Ученици со негативни оценки

Член 92

(1) Учениците кои по завршувањето на учебната година имаат три и повеќе негативни оценки не ја завршуваат годината.

(2) Годината не ја завршуваат и учениците кои на поправниот испит во вториот испитен рок добиле негативна оценка или неоправдано не се јавиле на поправниот испит. Овие ученици имаат право повторно да се запишат во истата година.

(3) Ученикот кој во последната година од средното образование на крајот од учебната година има најмногу две негативни оценки, може да ги полага поправните испити и по вториот испитен рок.

Поправен испит

Член 93

(1) Во средното училиште ученикот кој по завршувањето на годината има до две негативни оценки се упатува на поправен испит по двата предмета.

(2) Поправните испити од став (1) на овој член, се полагаат во средното училиште што го посетувал ученикот.

(3) За подготвување на ученикот за полагање на поправните испити средното училиште е должно да организира различни форми на помош на ученикот, консултации и индивидуална настава со физичко присуство или со употреба на средства на електронска комуникација.

(4) Ученикот има право поправниот испит да го полага двапати, по еднаш во двата испитни рока јуни и август.

Интерно проверување

Член 94

(1) Следењето и проверувањето на напредокот и постигањето на успехот на учениците се врши со интерно проверување.

(2) Интерното проверување на постигањето на успехот на учениците го вршат наставниците во училиштето.

Видови испити во средното образование

Член 95

Во средното образование учениците полагаат поправни испити, испити на годината, дополнителни испити, испити за вонредните ученици и испити за побрзо напредување на учениците.

Подзаконски акти за оценување и напредување на учениците

Член 96

Начинот на оценувањето, напредувањето на учениците и полагањето на испити во средните училишта, на предлог на Бирото и Центарот, го пропишува министерот.

VIII. ОДГОВОРНОСТ НА РОДИТЕЛ/ СТАРАТЕЛ И СОВЕТУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИ И РОДИТЕЛИ/СТАРАТЕЛИ

Одговорност на родител/старател и причини за

советување на учениците и родителите, односно
старателите

Член 97

(1) Родителот/старателот на ученикот е одговорен за:

- 1) запишување на ученикот во средно училиште,
- 2) редовно следење на наставата,
- 3) да го извести училиштето веднаш, а најдоцна наредниот ден од моментот кога ученикот е спречен да присуствува на наставата,
- 4) да ги оправда изостаноците на ученикот, најдоцна во рок од три дена од денот на завршувањето на неспособноста на ученикот да присуствува на наставата со соодветна медицинска документација,
- 5) на барање на училиштето да зема активно учество во сите облици на воспитно-образовна работа со ученикот и

6) да ги почитува правилата на училиштето.

(2) Родителот/старателот е должен да му ја надомести материјалната штета на училиштето, направена од ученикот намерно или од крајно невнимание, во согласност со закон.

(3) Ученикот и неговиот родител, односно старател се упатуваат на советување ако:

- ученикот во текот на наставната година има негативна оценка по три или повеќе наставни предмети,

- ученикот има направено повеќе од десет неоправдани или 100 оправдани изостаноци,

- ученикот не се однесува согласно Кодексот на однесување на учениците и Куќниот ред на училиштето.

- ученикот користи говор на омраза,

- ученикот има училишни потешкотии (потешкотии во учењето, недостаток на мотивација за учење, страв од испитување, лоши односи со наставниците, преоптовареност со училишни обврски и задачи, дисциплински проблеми и сл.),

- ученикот има семејни потешкотии - лоши односи со родителите, лоши односи со браќата и сестрите, стравот од преголемите очекувања на родителите, развод на родителите, семејно насилство, алкохолизам во семејството и сл.,

- ученикот има потешкотии со другите (интерперсонални потешкотии) (потешкотии во воспоставување на социјални односи, дружење со несоодветни групи, желба да се биде во центарот на внимание, насилство од врстници итн.),

- потешкотии со себе (интраперсонални потешкотии) – криза на идентитетот – сликата за

себе, ниска самосвест, ниска самоверба, потешкотии во прилагодувањето кон нова училишна средина, депресија, самоповредување, суицидни склоности, консумација на алкохол, дрога и сл. и

- на ученикот значително му опадне успехот.

(4) Раководителот на паралелката повикува на советување најмалку еден родител, односно старател од ставот (3) на овој член, со покана упатена преку телефон, по пошта, преку електронска пошта или со лична достава.

(5) Во случаи кога сите преземени активности за советување на учениците и на родителите/старателите не даде резултат, училиштето со официјален допис ја информира Педагошката служба. Во дописот до Педагошката служба се образложува проблемот, сите мерки што се преземени и каков вид стручна поддршка се бара од Педагошката служба.

(6) Педагошката служба, во рок од десет дена од приемот на дописот, писмено одговара на барањето за поддршка од училиштето од ставот (5) од овој член.

(7) Поканата за советување на родителот, односно старателот треба да биде нумерирана и да се достави најмалку осум дена пред одржувањето на советувањето.

(8) Ако родителот, односно старателот од оправдани причини не може да се јави на поканата, должен е за отсуството да го извести раководителот на паралелката, пред одржувањето на советувањето.

(9) Раководителот на паралелката го известува психологот, односно педагогот во училиштето за доставената покана за советување на родителот.

(10) Психологот, односно педагогот на училиштето го планира советувањето во рамките на својата годишната програма за работа.

(11) Со учениците чии родители, односно старатели се упатени на советување заради постапувања на ученикот од ставот (3) на овој член, психологот, односно педагогот реализира советување на ученикот, по завршувањето на советувањето на родителите, односно старателите, согласно Програмата за советување на ученици и родители, односно старатели, која на предлог на Педагошката служба и Бирото, ја утврдува министерот.

Начин на вршење на советувањето на родители,
односно старатели

Член 98

(1) Советувањето од членот 97 став (3) од овој закон, по правило, го врши психологот и/или педагогот во училиштето.

(2) На советувањето на родителот, односно старателот, психологот, односно педагогот е должен да постапува согласно со програмата од членот 97 став (11) од овој закон.

(3) За одржаното советување од ставот (2) на овој член, психологот, односно педагогот води записник и листа на присуство.

IX. ВРАБОТЕНИ ВО ЈАВНОТО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Видови работни места во јавните средни училишта Член 99

Во јавното средно училиште работните места на вработените се:

- работни места на административни службеници,
- работни места на даватели на јавни услуги и
- работни места на помошно-технички лица.

Административни службеници во јавните средни училишта Член 100

(1) Вработените во јавните средни училишта кои вршат работи од административна природа заради остварување на дејноста средно образование имаат статус на административни службеници.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве нивоа на работни места:

- категорија В - стручни,
- ниво В1 - стручен административен службеник од прво ниво (советник),
- ниво В2 - стручен административен службеник од второ ниво (виш соработник),
- ниво В3 - стручен административен службеник од трето ниво (соработник) и
- ниво В4 - стручен административен службеник од четврто ниво (помлад соработник),
- категорија Г - помошно-стручни,
- ниво Г1 - помошно-стручен административен службеник од прво ниво (самостоен референт),
- ниво Г2 - помошно-стручен административен службеник од второ ниво (виш референт)
- ниво Г3 - помошно-стручен административен службеник од трето ниво (референт) и
- ниво Г4 - помошно-стручен административен

службеник од четврто (помлад референт).

Даватели на јавни услуги
Член 101

(1) Вработените во јавните средни училишта кои вршат воспитно-образовна работа во дејноста средно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги и се вработуваат согласно со одредбите од Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта.

(2) За останатите вработените кои се даватели на јавни услуги, а не се вработуваат согласно со одредбите од Законот за наставници и стручни соработници во основните и средните училишта, се утврдува следната категорија и ниво на работни места:

- категорија М воспитувач и
- ниво М1 воспитувач,
- категорија Н координатор за практично образование и
- ниво Н1 координатор за практично образование,
- категорија Њ кариерен советник и
- ниво Њ 1 кариерен советник,
- категорија О други даватели на јавни услуги и
- ниво О1 соработник во практична настава – демонстратор, лаборант, раководител на работилница и други).

(3) За вработените од ставот (2) на овој член, се применуваат одредбите од овој закон, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

Помошно-технички лица во јавните средните
училишта
Член 102

(1) Вработените во јавните средни училишта кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички лица и за нив се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа на работни места:

- подгрупа 1 категорија А ниво А1 хигиеничар, ложач-ракувач на парни котли, економ-домаќин и хаус-мајстор и други,
- подгрупа 2 категорија А ниво А1 чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А ниво А1 возач и други,

- подгрупа 4 категорија А ниво А1 сервирка-садомијач, готвач и други и
- подгрупа 5 категорија А ниво А1 општ работник, перачка, негувател и други.

Годишен план за вработување во јавното средно училишта
Член 103

Директорот на јавното средно училиште подготвува годишен план за вработување во јавното средно училиште за следната година, согласно со прописите од областа на вработените во јавниот сектор.

Услови за вработување во јавното средно училиште
Член 104

(1) Давателите на јавните услуги се вработуваат согласно со овој закон, Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи и колективен договор.

(2) Административните службеници во јавните средни училишта се вработуваат согласно Законот за административни службеници.

(3) Помошно-техничките лица во јавните средни училишта се вработуваат по пат на јавен оглас согласно со прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи и колективен договор.

(4) При изборот на помошно-техничките лица се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат и на заедници и почитување на критериумите на стручност и компетентност.

Воспитувач
Член 105

(1) За воспитувач може да се вработи лице коешто покрај општите услови ги исполнува и следниве посебни услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да има соодветно образование согласно со нормативот за воспитувач,

- го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот и писмото на кој ќе ја изведува наставата и

- е добиена согласност за вработување на определено време од Министерството.

(2) Директорот на средното училиште формира комисија составена од три члена од редот на воспитно-образовниот кадар кој врши проверка на познавањето на јазикот на воспитувачите од ставот (1) на овој член, освен доколку воспитувачот е наставник за предметот македонски јазик.

(3) Воспитувачот по истекот на една година приправнички стаж полага стручен испит во Државниот испитен центар.

(4) Воспитувачот е должен стручниот испит да го пријави во првиот нареден испитен рок по истекот на приправничкиот стаж.

(5) Воспитувачот за полагање на стручниот испит плаќа надоместок, чија висина ја утврдува министерот за образование и наука, врз основа на реалните трошоци за спроведување на стручниот испит (подготвување на материјали за полагање, печатење и издавање на уверението за положен стручен испит и слично). Надоместокот за полагање на стручен испит е приход на Државниот испитен центар.

(6) Воспитувачот кој нема да го положи стручниот испит, може повторно да го пријави и полага испитот во наредниот испитен рок. Доколку не го положи и во наредниот испитен рок, му престанува работниот однос во училиштето.

(7) На воспитувачот кој го положил стручниот испит му се издава уверение за положен стручен испит најдоцна во рок од 15 дена од денот на полагањето на стручниот испит. Уверението го издава Државниот испитен центар, а го потпишува директорот на Државниот испитен центар. Уверението се издава во три примероци од кои едниот примерок му се доставува на воспитувачот кој го положил стручниот испит, вториот се доставува до училиштето и се приложува во неговото персонално досие, а третиот се чува во архивата на Државниот испитен центар.

(8) За издадените уверенија во Државниот испитен центар се води електронска евиденција.

(9) Програмата за полагање на стручниот испит на воспитувачот, на предлог на Бирото, ја донесува министерот.

(10) Формата и содржината на уверението за положен стручен испит на воспитувач на предлог на Државниот испитен центар, ги пропишува

министерот.

(11) Нормативот од ставот (1) алинеја 2 на овој член, на предлог на Бирото, го утврдува министерот.

Јавен оглас за вработување

Член 106

(1) Воспитувачот го избира директорот на училиштето, по пат на јавен оглас и заснова работен однос на определено време.

(2) Кандидатите за вработување се пријавуваат на јавниот оглас од став (1) на овој член, преку пополнување на пријава и приложување на докази за исполнување на условите за работното место.

(3) Комисијата за селекција, која е составена од три члена од редот на вработените воспитувачи, настаници и стручни соработници во јавното средно училиште, е должна во рок од три дена од истекот на рокот за пријавување на огласот да провери дали кандидатите ги доставиле задолжителните докази за исполнување на условите од огласот, доколку со посебен закон не е поинаку уредено.

(4) Доколку при проверката се утврди дека недостасува некој од доказите, училиштето е должно да побара од кандидатот во рок од три дена да ги комплетира доказите.

(5) По комплетирањето на доказите, Комисијата за селекција врши проверка на веродостојноста на доказите.

(6) Доколку Комисијата се сомнева во веродостојноста на било кој од доказите, истата е должна да достави барање за дополнителни проверки кај органот, односно институцијата која го издала доказот, кој е должен во рок од 10 дена да и одговори.

(7) Доколку при проверката се утврди дека доказот е лажен, Комисијата ја отфрла пријавата и го известува Министерството за информатичко општество и администрација, кое води Регистар на лица кои дале лажни податоци при вработување во јавен сектор.

Вработување на определено време

Член 107

(1) Воспитувачите кои се вработуваат на постојни работни места испразнети по основ на пензионирање, боледување, отказ, смрт, преземање или друго, а за кои работни места биле обезбедени финансиски средства, можат да засноваат работен однос по објавен јавен оглас, на определено време, најмногу до три месеца со согласност од градоначалникот за општинските

средни училишта, училишта на град Скопје, односно министерот за државните средни училишта.

(2) Воспитувачите од ставот (1) на овој член, по истекот на трите месеци се вработуваат на определено време до завршување на учебната година.

(3) Јавниот оглас за воспитувачите од ставовите (1) и (2) на овој член, се објавува во најмалку два дневни весника, од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат на службен јазик различен од македонскиот јазик. Огласот трае најмалку осум работни дена од денот на објавувањето.

(4) Средното училиште, пред да распише јавен оглас за вработување, потребата од воспитувач на определено време ја обезбедува со воспитувач со соодветно образование со неполн фонд на работни часови од друго јавно училиште во општината, по обезбедена согласност за вработување на определено работно време од Министерството.

Трансформација на работниот однос на воспитувач

Член 108

(1) Во дејноста на средното образование трансформацијата на работниот однос од определено во неопределено време на воспитувач е дозволена само ако:

- воспитувачот има работен стаж повеќе од две години во воспитно-образовна установа верифицирана од Министерството, со прекин или без прекин,

- воспитувачот е на работното место за кое се бара трансформација, испразнето по основ на пензионирање, отказ, смрт или други основи и се обезбедени финансиски средства,

- воспитувачот ги исполнува условите предвидени во нормативот за воспитувач,

- работодавачот утврди дека има трајна потреба од воспитувач и истото нема да предизвика престанок на работен однос на кадарот поради деловни причини,

- воспитувачот има положен стручен испит и

- е добиена согласност за трансформација на работен однос од Министерството.

(2) Барањето за трансформација на работен однос, училиштето го доставува до Комисијата за трансформација на работен однос (во натамошниот текст: Комисијата за трансформација), која ја

формира градоначалникот на општината/градот Скопје, односно министерот за државните средни училишта и е составена од три члена, и тоа: по еден член од општината/градот Скопје, односно Министерството, Државниот просветен инспекторат и репрезентативниот синдикат за образование. Претседател на Комисијата за трансформација е претставникот од Државниот просветен инспекторат.

(3) Комисијата за трансформација се формира за период од три години.

(4) Кон барањето за трансформација на работниот однос, училиштето до Комисијата за трансформација доставува:

- извештај за остварен работен стаж од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија,

- изјава од директорот на училиштето дека постојното работно место за кое се бара трансформација е испразнето по основ на пензионирање, отказ, смрт или други основи и се обезбедени финансиски средства,

- изјава од директорот на училиштето дека има трајна потреба од лицето и нема да предизвика технолошки вишок,

- копија од диплома/уверение за завршено соодветно образование согласно со нормативот,

- копија од уверение за положен стручен испит и

- анализа на работните места на ниво на училиште.

(5) Комисијата за трансформација врши проверка на доказите од ставот (4) на овој член и изготвува извештај со предлог за трансформација само за лицата кои ги исполнуваат условите за трансформација на работен однос. Извештајот со предлогот потребно е да содржи и анализа на работните места на ниво на училиште и на општина/град Скопје и истиот задолжително треба да биде потпишан од сите членови на Комисијата за трансформација.

(6) Комисијата за трансформација за општинските средни училишта, односно училишта на град Скопје извештајот со предлогот од ставот (5) на овој член, го доставува до Министерството.

(7) На воспитувачите кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член, Комисијата за трансформација ги враќа документите на училиштето со образложение, во рок од седум дена од денот на разгледувањето на истите.

(8) Директорот на средното училиште врз основа на известувањето од ставот (7) на овој член, во рок

од седум дена од денот на добивањето на известувањето, донесува одлука за одбивање на трансформација на работниот однос.

(9) Воспитувачот кој не е задоволен од одлуката од ставот (8) на овој член, има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(10) Министерството врз основа на извештајот со предлогот од ставот (5) на овој член, за лицата кои ги исполнуваат условите за трансформација на работен однос во рок од 10 работни дена, дава согласност за трансформација на работниот однос.

(11) Директорот на средното училиште врз основа на дадената согласност од ставот (10) на овој член, во рок од седум дена од денот на добивањето на согласноста, донесува одлука за трансформација на работниот однос.

Безбедност и здравје при работа на вработените во средното училиште

Член 109

Вработените во средното училиште мораат да бидат здравствено прегледани согласно Законот за безбедност и здравје при работа.

Права при престанок на работен однос

Член 110

На вработените во јавното средно училиште за чија работа престанала потребата поради деловни причини, не може да му престане работниот однос, додека не му се обезбеди едно од правата согласно со општите прописи од областа на работните односи и Колективниот договор за средно образование.

Х. ПЕДАГОШКА ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА И ЗБИРКИ НА ПОДАТОЦИ

Видови педагошка документација

Член 111

(1) Педагошката документација во смисла на овој закон, опфаќа: главна книга на учениците, главна книга на завршен испит, главна книга на државна матура, главна книга на меѓународна матура, главна книга на училишна матура, главна книга на училишна стручна матура и државна стручна матура, главна книга на училишна уметничка

матура и државна уметничка матура, главна книга на специјалистичко образование, главна книга за образование за мајстор, главна книга за вонредни ученици, главна книга за положени дополнителни испити, диплома, додаток на диплома, свидетелство, уверение за стручно оспособување, уверение за работно оспособување, уверение за положени дополнителни испити, ученичка книшка и преведница.

(2) Главните книги од ставот (1) на овој член, се документи од трајна вредност.

(3) Педагошката евиденција во средното училиште се води и во електронска форма (е-дневник), на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

Начин на водење на педагошката документација Член 112

(1) Педагошката документација во средните училишта се води и издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За припадниците на заедниците кои наставата ја следат на јазик различен од македонскиот јазик, педагошката документација се води и издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(3) Педагошката евиденција во средното училиште се води во електронска форма (е-дневник), на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(4) За учениците во приватните средни училишта со настава на странски јазик, дипломата и свидетелството се издаваат на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

Јавни исправи кои ги издава средното училиште Член 113

(1) Дипломата, додаток на диплома, свидетелството, уверението за стручно оспособување, уверението за работно оспособување, ученичката легитимација и преведницата се јавни исправи.

(2) Јавните исправи се издаваат во еден примерок. Во случај издаденото свидетелство да се изгуби или уништи средното училиште издава нов примерок - дупликат.

(3) Ученикот кој изгубил свидетелство или диплома може да бара издавање на документот во

вонпроцесна постапка пред надлежниот суд на чие подрачје е седиштето или било седиштето на средното училиште ако средното училиште кое ја чува документацијата не може да издаде нов примерок.

(4) Јавните исправи од ставот (1) на овој член, се издаваат и во форма на електронски документи согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги

Цели за водење на збирки на податоци Член 114

(1) Средното училиште собира, обработува, чува, испраќа и користи податоци содржани во збирките на податоци согласно со прописите за заштита на личните податоци, за потребите на интегрираната база на податоци, која ја води Министерството.

(2) Збирките на податоци од ставот (1) на овој член, се водат за следниве цели:

- унапредување на процесите и процедурите потребни за управувањето со човечките ресурси, финансиите и инфраструктурата во средните училишта,

- обезбедување навремени, конзистентни, целосни и точни податоци што ќе претставуваат поддршка на процесот на донесување одлуки, спроведувањето на образовната политика и планирањето на реформите во средното образование,

- обезбедување на податоци неопходни за функционирање на други потсистеми (електронски дневник, државна матура, училишна матура, завршен испит) во средното образование и

- ефикасно управување со распределбата на средствата во децентрализираниот образовен систем, планирањето на изградба и реконструкцијата на училишната инфраструктура и унапредувањето на професионалниот развој на вработените во средните училишта.

Видови збирки на податоци и единствен образован број на ученикот

Член 115

(1) Во средното училиште се водат следниве збирки на податоци:

- 1) збирка на податоци за учениците запишани во средното училиште;

- 2) збирка на податоци за ученици што завршиле основно образование, а не се запишани во средно

училиште согласно податоците добиени од Министерството;

3) збирка на податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во средното училиште и

4) збирка на податоци за вработените во средното училиште.

(2) Заради водење на збирките на податоци од став 1 точките 1) и 2) на овој член, како и заради заштита на личните податоци, за ученикот запишан во средно училиште личните податоци се преземаат преку единствениот образовен број на ученикот кој го следи ученикот низ неговото образование и ги поврзува сите податоци за ученикот.

Содржина на збирки на податоци

Член 116

(1) Збирката на податоци за учениците запишани во средното училиште од членот 115 став (1) точка 1) од овој закон, опфаќа: единствен образовен број на ученикот, презиме, име на родител и име на ученикот, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, мајчин јазик на ученик, адреса, место на живеење, контакт телефон и електронска адреса на родителот, односно старателот, попреченост, статус на ученикот (редовен ученик, ученик кој предвреме го напуштил образованието и причината за напуштањето).

(2) Збирката на податоци за ученици кои завршиле основно образование, а не се запишани во средно училиште од членот 115 став (1) точка 2) од овој закон, опфаќа: единствен образовен број на ученикот, презиме, татково име, име на мајката и име на ученикот, датум и место на раѓање, пол, адреса, општина на живеење, место на живеење, причини за незапишување на ученикот, преземени мерки по однос на незапишувањето.

(3) Збирката на податоци за податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во средно училиште од членот 115 став (1) точка 3) од овој закон, опфаќа: сродство со ученикот, име и презиме, датум и место на раѓање, пол, адреса и место на живеење, контакт телефон, електронска адреса, степен на образование.

(4) Збирка на податоци за вработените во училиштето од членот 115 став (1) точка 4) од овој закон, опфаќа: единствен матичен број на граѓанин, презиме, татково име и име на вработениот, пол, датум и место на раѓање, адреса, место на

живеење, општина, привремена адреса и место на живеење, државјанство, вид и степен на образование, последно завршено училиште/факултет, претходно работно искуство, категорија на вработен, работно место со фонд на часови, контакт телефон, број на службен телефон, електронска адреса, попреченост, Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија (ФЗОРСМ) - подрачна единица, Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија (ФПИОСМ), број, датум на вработување, датум на престанок на работен однос, основ за престанок на работен однос, статус на вработен (на неопределено/ определено време).

(5) Личните податоци од ставовите (1) и (3) на овој член, средното училиште ги добива од родителите/старателите на учениците, односно од ученикот доколку е полнолетен, а личните податоци од ставот (4) на овој член, ги добива од вработените во училиштето.

(6) За настанатата промена во збирката на податоци од ставот (1) на овој член, во случај на утврдена причина за напуштање на воспитно образовниот процес кај ученикот, училиштето е должно да го извести надлежниот центар за социјални работи, Државниот просветен инспекторат и лицето одговорно за образование во општината, во рок од три дена од денот на пријавувањето на промената од страна на родителот, односно старателот за негово постапување согласно со закон.

Информациски систем „Опсерваторија на вештини“ Член 117

(1) Во Министерството се воспоставува Информациски систем „Опсерваторија на вештини“ (во натамошниот текст: Опсерваторијата на вештини), во кој се води збирка на податоци за учениците.

(2) Збирката на податоци од ставот (1) на овој член, се води за следниве цели:

- обезбедување на информации во однос на програмите кои ги нуди средното образование, како и образование за возрасни,
- поддршка на развојот на образовната политика преку обезбедување на соодветна аналитичка и информациска позадина на установите за средно образование, нивните програми и перформанси,
- помош на учениците во изборот на професија и соодветни училишта и високообразовни установи,

со цел зголемување на можноста за нивно идно вработување,

- олеснување на усогласувањето на побарувачката на работна сила и програми за обука на локално и на национално ниво и

- достапност на информации за вработливоста на одредени професии, очекуваното време на чекање за вработување, нивото на примања по образовен профил и слично.

(3) Министерството води база на податоци за склучени договори за практично образование со установата за стручно образование и обука, работодавачот и ученикот.

Обезбедување на податоци за Опсерваторија на вештини Член 118

(1) Податоците за учениците за потребите на Опсерваторијата на вештини се обезбедуваат од информационите системи на Министерството, електронски дневник (е-дневник) и Електронски систем за административна работа на училиштата (ЕСАРУ), и тоа: единствен образовен број на ученикот, име, презиме, пол, име на средното училиште, датум на запишување, датум на отпишување, датум на завршување, времетраење на учебната година, припадност на заедница, учебна година, датум на раѓање.

(2) Во збирката на податоци за учениците, податоците прибрани за потребите на Опсерваторијата на вештини се чуваат три години по завршување на формалното образование, по нивното прибирање во информациски систем на Министерството, согласно со прописите од областа на заштита на личните податоци.

(3) За потребите на Министерството, податоците во Опсерваторијата на вештини, се обезбедуваат од следниве институции:

- Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија (ЕМБГ, име, презиме, пол, работно искуство, датум на прво вработување, претходни работодавачи, тековен работодавач, месечна плата),

- Управа за јавни приходи (ЕМБГ, име, презиме, пол, висина на месечна плата),

- Агенција за вработување на Република Северна Македонија (ЕМБГ, име, презиме, пол, статус код (вработен, невработен, непознат статус), датум на последно вработување, месечна плата, дејност на компанијата, име на компанијата, работно место (кодови)),

- акредитирани високообразовни установи (ЕМБГ, име, презиме, пол, име на факултет, име на универзитетот, циклус на студии (додипломски, постдипломски, докторски), датум на запишување, датум на отпишување, датум на дипломирање, титула по дипломирање, пол, времетраење на студиите, класификација на научно-истражувачки области, наставен план, припадност на заедница, академска година),
- Центар за образование на возрасните (статистички податоци),
- Министерство за труд и социјална политика (статистички податоци),
- Центарот за развој на стручното образование (статистички податоци) и
- Државен завод за статистика (статистички податоци).

Веб портал за Опсерваторија на вештини

Член 119

(1) Опсерваторијата на вештини е информациски систем со веб базиран портал, кој го води и администрира Министерството.

(2) За целите наведени во член 117 ставот (2) од овој закон, пристап до статистичките извештаи и пристап до јавно достапните извештаи може да им се обезбеди на:

- основни училишта,
- средни училишта,
- Биро за развој на образование,
- Министерство за труд и социјална политика,
- Центар за образование на возрасните,
- Центар за развој на стручното образование,
- Државен завод за статистика,
- Агенција за вработување на Република Северна Македонија и
- акредитирани високообразовни установи.

(3) Пристап на базата на податоци имаат само лица, овластени од министерот, кои потпишуваат изјава за користењето на податоците исклучиво за потребите на Министерството и развој на образованието.

Права на вработениот или родителот, односно старателот во однос на збирките на податоци

Член 120

(1) Родителот, односно старателот или вработен во училиштето во случај на промена на податок е

должен да го извести училиштето во рок од седум дена од денот на настанатата промена, а училиштето е должно во рок од три дена од денот на добивањето на известувањето, да изврши промена во збирката на податоци.

(2) Родителот, односно старателот или вработен во училиштето, имаат право на пристап до своите лични податоци, а родителот, односно старателот има право на пристап и до личните податоци на ученикот, содржани во збирките на податоци, како и да добијат препис или да ја копираат информацијата за личниот податок.

(3) Родителот, односно старателот или вработен во училиштето, имаат право да бараат исправка на личен податок, со поднесување на писмено барање до училиштето.

(4) Училиштето е должно во рок од 30 дена од добивањето на барањето од став (3) на овој член, да направи исправка и да го извести родителот односно старателот, односно вработениот во училиштето за направената исправка.

Овластено лице за обработка на личните податоци Член 121

(1) Директорот на средното училиште, од редот на вработените во училиштето овластува лице, односно лица за обработка на личните податоци од збирките на податоци.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, имаат обврска личните податоци да ги чуваат во тајност. До личните податоци пристап можат да имаат и други овластени стручни лица од министерот, на кои овие податоци им се потребни заради електронскиот дневник, согласно закон.

Користење, објавување и чување на личните податоци Член 122

(1) За целите на научните истражувања и подготовка на статистички анализи, личните податоци можат да се користат, објават и чуваат, но не во форма која овозможува идентификување на лицето на кое се однесуваат личните податоци.

(2) Збирката на податоци за учениците и збирката на податоци за родители, односно старатели на ученици кои ги води средното училиште се чуваат четири години по завршувањето на средното образование на ученикот, односно две години по негово

испишување од средното училиште.

(3) Во збирката на податоци за вработените која ја води средното училиште, податоците се чуваат до престанокот на работниот однос на вработениот во средното училиште.

Работа со личните податоци

Член 123

Начинот на обработка на личните податоци, лицата кои се овластени да ги користат податоците содржани во поединечните збирки на лични податоци, критериумите според кои се утврдува нивото на пристап на лицата кои се овластени да ги обработуваат личните податоци, техничките и организациските мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци, начинот на уништување по истекувањето на рокот на чување на личните податоци и други мерки, ги утврдува министерот.

XI. ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ, РАКОВОДЕЊЕ И СТРУЧНИ ОРГАНИ НА ЈАВНОТО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Орган на управување на средно училиште

Член 124

(1) Орган на управување во јавното средно училиште е училишниот одбор.

(2) Училишниот одбор во јавното средно училиште е составен од девет члена, и тоа: три претставника од наставниците, два претставника од родителите, односно старателите на учениците, еден претставник од основачот, два претставника од учениците од завршната година на образованието и еден претставник од деловната заедница.

(3) Претставниците од родителите, односно старателите на учениците и од основачот не можат да бидат назначени, односно избирани од редот на вработените во училиштето.

(4) Претставниците на основачот за државните средни училишта ги назначува и разрешува Владата на Република Северна Македонија, а за општинските и училиштата на градот Скопје, советот на општината, односно советот на градот Скопје.

(5) Претставниците од родителите, односно старателите на учениците ги назначува и разрешува советот на родителите по пат на тајно гласање, претставниците на наставниците ги

назначува и разрешува наставничкиот совет на училиштето по пат на тајно гласање, претставниците на деловната заедница ги предлагаат коморите во Република Северна Македонија, а претставниците на учениците ги избира и разрешува ученичкиот совет по пат на тајно гласање.

(6) Претставници од учениците се бираат од редот на ученичкиот совет.

(7) Членовите на одборот се назначуваат за период од три години, освен претставниците од родителите на учениците и претставниците на учениците кои се назначуваат за периодот до завршувањето на средното образование на нивното дете, односно на статусот на ученик, но не повеќе од три години

(8) Членовите на училишниот одбор не смеат меѓусебно да бидат во роднинска врска по права линија во било кој степен, односно странична линија до втор степен за што сите членови потпишуваат изјава.

(9) Претставниците на учениците се избираат со мандат до крај на тековната учебна година. Избраните ученици не треба да бидат во роднинска врска со членови на училишниот одбор.

(10) Училишниот одбор на седница со тајно гласање од редот на своите членови избира претседател и заменик на претседател. Претседателот на училишниот одбор е од редот на родителите.

(11) Одлуките на училишниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на одборот.

(12) По исклучок од ставот (11) на овој член, при донесување на одлуки за работите од членовите 125 и 126 став (1) алинеи 3, 4, 5, 6, 7 и 8 од овој закон, не учествуваат учениците претставници во училишниот одбор.

(13) Директорот на училиштето не учествува во работата на училишниот одбор, но за работи кои се од значење за подобрување на воспитно образовниот процес во училиштето може да биде поканет од страна на претседателот на училишниот одбор, односно од страна на две третини од членовите на училишниот одбор.

(14) Начинот на избор на претставниците на вработените на средното училиште, родителите, односно старателите во училишниот одбор на училиштето и на претставниците на учениците се уредува со статутот на училиштето.

(15) Училишниот одбор својата работа ја уредува

со деловник за работа.

(16) Формата и содржината на деловникот за работа на училишниот одбор ги утврдува министерот.

Надлежности на училишниот одбор на државно
средно училиште

Член 125

(1) Училишниот одбор на државното средно училиште:

- донесува статут,
- донесува развојна и годишна програма за работа и извештај за работа и ги доставува до Министерството,
- донесува годишен финансиски план и го доставува до Министерството,
- донесува завршна сметка и ја доставува до Министерството,
- донесува одлука за објавување на јавен оглас за избор на директор во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. Огласот се објавува на веб страната на училиштето и на огласната табла во училиштето. Огласот трае најмалку осум работни денови,
- врши интервју со кандидатите за директор,
- од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за именување на директор, му предлага на министерот еден кандидат,
- дава предлог до директорот за избор на наставниците и стручните соработници,
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во училиштето,
- одлучува по жалбите на ученици, родители, односно старатели на ученици и
- разгледува и други прашања утврдени со статутот на државното училиште.

(2) Училишниот одбор за поднесените жалби мора да одлучи во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

(3) Доколку подносителот на жалба е член на училишниот одбор истиот се иззема од процесот на одлучување по жалбата.

Надлежности на училишниот одбор на општинско
средно училиште и средно училиште на град Скопје

Член 126

(1) Училишниот одбор на општинското средно

училиште, односно средното училиште на градот Скопје:

- донесува статут,
- донесува развојна и годишна програма за работа и извештај за работа и ги доставува до основачот,
- донесува годишен финансиски план и го доставува до основачот,
- донесува годишна сметка и ја доставува до основачот,
- донесува одлука за објавување јавен оглас за избор на директор во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. Огласот се објавува и на веб страната на училиштето и на огласната табла во училиштето и истиот трае најмалку осум работни денови од денот на објавувањето,
- врши интервју со кандидатите за директор,
- од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за именување на директор, му предлага на градоначалникот на општината еден кандидат,
- дава предлог до директорот за избор на наставниците и стручните соработници,
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во училиштето,
- одлучува по жалбите на ученици, родители, односно старатели на ученици и
- разгледува и други прашања утврдени со статутот на општинското училиште.

(2) Училишниот одбор за поднесените жалби мора да одлучи во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

(3) Доколку подносителот на жалба е член на училишниот одбор истиот се иззема од процесот на одлучување по жалбата.

Раководен орган на јавното средното училиште Член 127

(1) Директорот е раководен орган на јавното средно училиште и одговорен за законитост во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

(2) За директор на јавно средно училиште се избира лице кое покрај општите услови утврдени со закон ги исполнува и следните услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да има високо образование со стекнати

најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршено најмалку високо образование со траење од четири години (најмалку VII/1 степен),

- да има најмалку пет години работно искуство во средно училиште како наставник или стручен соработник,

- да има положен испит за директор за средно училиште,

- активно да го користи македонскиот јазик,

- да има соодветен сертификат, не постар од пет години, за познавање на англискиот јазик ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) – најмалку 30 бода, ИЕЛТС (IELTS) – најмалку 3 бода, БУЛАТС (BULATS) – најмалку 20 бода или КЕТ (KET) (Cambridge English) – положен, или АПТИС (APTIS) -најмалку ниво Б2 (B2), или уверение за степен на познавање на англиски, германски и француски јазик стекнато на филолошки факултети во високообразовните установи во Република Северна Македонија согласно Заедничката европска рамка за јазиците на Советот на Европа, не постар од пет години, освен за наставниците по предметите англиски, француски и германски јазик,

- да поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење и

- до моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност.

(3) Мандатот на директорот на јавното средно училиште трае четири години.

(4) На наставник, односно стручен соработник во училиште, кој е избран за директор на средно училишта му мирува работниот однос додека ги врши работите директор на средно училишта и има право во рок од пет дена од денот на престанокот на вршењето на функцијата директор на јавно средно училиште, да се врати на работно место во училиштето, односно установата каде работел пред да биде избран за директор најмалку на исто ниво со нивото на кое бил пред да биде избран за директор.

(5) На наставник и стручен соработник кој се стекнал со звањето наставник ментор, наставник советник, стручен соработник ментор, односно стручен соработник советник му мирува стекнатото звање додека ги врши работите директор на училиште.

(6) Ако лицето од став (5) на овој член, не може да се врати во училиштето каде работел пред да биде избран за директор, во рок од пет дена од

денот на престанокот на функцијата директор на јавно средно училиште, се распоредува и заснова работен однос на неопределено работно време на соодветно работно место на исто ниво со нивото на кое бил пред да биде избран за директор.

Професионални компетенции на директорот

Член 128

(1) Директорот на средно училиште треба да поседува професионални компетенции за директор на училиште.

(2) Професионалните компетенции се однесуваат на знаењата, вештините и професионалните вредности што се неопходни за квалитетно раководење со училиштето.

(3) Директорот стекнува професионални компетенции во текот на обуката за стекнување со уверение за положен испит за директор, согласно со Законот за Државниот испитен центар.

(4) Испитот за стекнување уверение за директор се полага во Државниот испитен центар согласно Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење.

Подрачја за професионални компетенции

Член 129

(1) Професионалните компетенции опфаќаат знаења, вештини и професионални вредности, во следните подрачја:

1. Водство;
2. Раководење со човечките ресурси;
3. Педагошко раководење на училиштето;
4. Финансиско раководење;
5. Законито и административно работење на училиштето;
6. Инклузивно образование и
7. Дигитални вештини.

(2) Професионални компетенции од подрачјата од ставот (1) на овој член, на предлог на Бирото и Државниот испитен центар, ги утврдува министерот.

Професионално усовршување

Член 130

Директорите во текот на својата работа се должни континуирано професионално да се усовршуваат согласно Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење.

Надлежности на директорот
Член 131

(1) Директорот на средното училиште:

- го застапува и претставува училиштето и е одговорен за законито работење,
- ја организира, планира и ја води работата на средното училиште,
- ја следи и унапредува воспитно-образовната работа во училиштето,
- подготвува Развојна програма на училиштето,
- подготвува предлог на годишна програма за работа и извештај на училиштето,
- е одговорен за реализација на годишната програма за работа,
- е одговорен за остварување на правата и обврските на учениците,
- е надлежен за пријавување на кој било облик на насилство, злоупотреба и занемарување сторено врз ученик, до надлежните институции утврдени со закон,
- предлага годишен финансиски план до Училишниот одбор,
- предлага годишна сметка до Училишниот одбор,
- донесува годишен план за јавни набавки,
- врши избор на наставници, стручни соработници и помошно-технички кадар, согласно со закон и актите на училиштето,
- склучува договор за вработување на неопределено време со избраниот кандидат со статус на административен службеник,
- врши распоредување на наставници, стручни соработници и помошно-технички кадар,
- со решение врши распоредување на административните службеници,
- одлучува за престанок на работен однос на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно и помошно-технички кадар согласно со закон и колективен договор,
- врши контрола врз начинот на водењето на професионалните досиеја на наставниците и стручните соработници,
- поттикнува, следи и организира стручно оспособување и усовршување на наставниците и стручните соработници,
- организира менторство за наставниците-приправници, стручните соработници-приправници, воспитувачи-приправници, присуствува на часови во наставата согласно со планот за посета на часови од годишната програма за работа на училиштето, за што составува препораки и

забелешки од остварената посета кои се приложуваат кон професионалното досие на наставникот и ја следи работата на наставниците, стручните соработници и воспитувачи и ги советува,

- ја следи работата на стручните работници,
- се грижи за соработката со родителите, односно старателите,
- се грижи за имотот на училиштето, превенирајќи негова узурпација и злоупотреба,
- ги известува родителите односно старателите за работата на училиштето и за измени на правата и обврските на учениците,
- одлучува за воспитните мерки,
- ја организира и следи работата на училишниот инклузивен тим и други тимови во училиштето,
- ја следи работата на стручните органи во училиштето,
- ја поттикнува и следи работата на заедницата на учениците,
- обезбедува извршување на одлуките на училишниот одбор,
- ги спроведува одлуките на училишниот одбор,
- одлучува за склучување договори за работните односи,
- го формира училишниот инклузивен тим,
- го формира училишниот тим за училишна интеграција,
- покренува постапка за дисциплинската одговорност на вработените во училиштето,
- се грижи за соработката на училиштето со здравствената установа во општината и
- врши други работи согласно со закон и статутот на училиштето.

(2) Освен работите од став (1) на овој член, директорот на средното училиште со ресурсен центар ги врши и следниве работи:

- врши избор на образовни асистенти кои им даваат поддршка на средните училишта во работата со ученици со попреченост,
- врши распоредување на образовни асистенти кои им даваат поддршка на средните училишта во работата со ученици со попреченост и
- поттикнува, следи и организира стручно оспособување и усовршување на образовните асистенти кои им даваат поддршка на средните училишта во работата со ученици со попреченост.

Помошник директор

Член 132

(1) Во средното училиште во кое има над 36 паралелки и ако воспитно-образовната работа се

реализира во повеќе од еден објект, може да се назначи помошник директор за вршење на раководни и педагошки работи.

(2) За помошник на директорот се назначува лице од редот на наставниците и стручните соработници, вработени во училиштето на неопределено работно време и има најмалку три години работно искуство во областа на образованието.

(3) Помошник на директорот го назначува и разрешува директорот на училиштето.

(4) Помошникот на директорот ги врши работите за кои писмено го овластил директорот и го заменува во негово отсуство заради боледување, службено отсуство и други оправдани причини.

(5) Директорот за извршување на одделни задачи од својата надлежност и за замена во времето на отсуството, ако во училиштето нема помошник на директор, може да овласти наставник, стручен соработник или секретар од средното училиште кој ќе го заменува, но не подолго од три месеци.

Постапка за избор на директор

Член 133

(1) Директорот на општинското средно училиште се избира и разрешува од градоначалникот на општината, по предлог на училишниот одбор на средното училиште.

(2) Директорот на средното училиште на градот Скопје се избира и разрешува од градоначалникот на градот Скопје, по предлог на училишниот одбор на средното училиште.

(3) Директорот на државното средно училиште се избира и разрешува од министерот, по предлог на училишниот одбор на средното училиште.

(4) Градоначалникот, за општинските средни училишта, односно средни училишта на градот Скопје, најдоцна три месеци пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука училишниот одбор да распише јавен оглас за избор на директор.

(5) За државните средни училишта училишниот одбор најдоцна три месеци пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука да распише јавен оглас за избор на директор.

(6) Ако градоначалникот не постапи во рокот утврден во ставот (4) од на овој член, училишниот одбор објавува јавен оглас за избор на директор.

(7) Во објавениот јавен оглас во јавните гласила

се утврдуваат условите кои треба да ги исполнува кандидатот за директор, потребната документација, времето на траење на јавниот оглас и рокот во кој ќе се изврши изборот. Рокот на времетраењето на јавниот оглас не смее да биде пократок од осум работни дена.

(8) Пријавените кандидати ги доставуваат потребните документи согласно огласот до училишниот одбор. Кандидатите кон пријавата мораат да приложат програма за работа на училиштето за период од четири години.

(9) Пристигнатите документи ги прегледува тричлена комисија избрана од редот на членовите на училишниот одбор, чија работа се утврдува со статутот на училиштето.

(10) Комисијата од став (9) на овој член, е должна во рок од пет дена по завршувањето на огласот да ги разгледа пристигнатите документи.

(11) На кандидатите кои не ги исполнуваат условите предвидени во јавниот оглас им се враќаат документите со образложение, во рок од три дена од денот на разгледувањето на истите.

(12) Училишниот одбор може да побара дополнителни документи од кандидатите кои ги исполнуваат условите, согласно одредбите од статутот на училиштето.

(13) Членовите на училишниот одбор и претставник од Бирото вршат интервју со кандидатите кои ги исполнуваат условите за директор.

(14) Училишниот одбор на општинското средно училиште, односно средно училиште на градот Скопје, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, на градоначалникот на општината/градот Скопје, му го предлага кандидатот кој добил мнозинство од гласовите од вкупниот број од членовите на училишниот одбор.

(15) Училишниот одбор на државното средно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, на министерот му го предлага кандидатот кој добил мнозинство од гласовите од вкупниот број на членовите на училишниот одбор.

(16) Градоначалникот, односно министерот во рок од десет дена од денот на добивањето на предлогот со решение го именува предложениот кандидат за директор на средно училиште.

(17) Ако градоначалникот во рокот утврден во ставот (16) од овој член, не го именува директорот, именувањето го врши министерот, во рок од пет работни дена од денот на добивањето на

барањето.

(18) Кандидатите кои не се именувани во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката, имаат право на жалба во однос на спроведувањето на постапката за избор на директор до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(19) Против одлуката на комисијата од ставот (18) на овој член, кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Основи за престанок на мандатот на директор на
средното училиште
Член 134

На директорот на средното училиште му престанува функцијата пред истекот на мандатот, ако:

- тоа сам го побара,
- трајно ја загуби способноста за вршење на должноста директор и
- ги исполни условите за старосна пензија.

Основи и постапка за разрешување на директор на
средното училиште
Член 135

(1) Директорот на средното училиште се разрешува пред истекот на мандатот, ако:

- направи повреда на одредбите на законите или други прописи и акти, утврдена од Државниот просветен инспекторат за што инспекторатот го известува основачот и училишниот одбор во рок од три дена од денот на утврдувањето на направената повреда,

- не ја остварува програмата за работа и не се реализираат плановите и програмите за воспитно-образовната работа,

- по негова вина е нанесена штета на учениците, на нивните родители или на училиштето,

- дозволи организирање на дејности и активности што се во спротивност со наставниот план и програмите,

- дозволи испраќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето.

- му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност,

- со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор во траење подолго од шест месеци

(2) Ако постојат одредени сознанија за постапување на директорот согласно со одредбите

од став (1) на овој член, училишниот одбор свикува седница на која се донесува заклучок во писмена форма кој се доставува до директорот.

(3) Директорот има право во рок од седум дена од денот на приемот на заклучокот од ставот (2) на овој член, писмено да се изјасни за наводите во заклучокот.

(4) Ако училишниот одбор не го прифати изјаснувањето на директорот, свикува седница во рок од три дена од денот на добивањето на известувањето од директорот и во присуство на претставник од Државниот просветен инспекторат врши интервјуирање на директорот. Претставникот од Државниот просветен инспекторат до училишниот одбор дава мислење за оправданоста на разрешувањето на директорот во рок од три дена од одржаната седница.

(5) Ако училишниот одбор оцени дека е неопходно, во рок од седум дена доставува предлог за разрешување на директорот на општинското средно училиште до градоначалникот на општината, на средно училиште на град Скопје до градоначалникот на град Скопје, односно на директорот на државното средно училиште до министерот.

(6) Градоначалникот, односно министерот е должен во рок од седум дена од денот на добивањето на предлогот од училишниот одбор да го разреши директорот.

(7) Разрешениот директор во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката на градоначалникот, односно на министерот, има право на жалба во однос на спроведување на постапката за разрешување до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(8) Против одлуката на Комисијата од ставот (7) на овој член, кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Вршител на должноста на директор

Член 136

(1) Градоначалникот, односно министерот, во рок од три дена од денот на разрешувањето на директорот, именува вршител на должноста на директор од редот на вработените во училиштето кој ги исполнува условите за директор.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, доколку никој од наставниците и стручните соработници од училиштето не поседува уверение за положен испит за директор, може да се именува

и лице кое не го исполнува овој услов.

(3) Градоначалникот, односно министерот во рок од 30 дена од денот на именување на вршител на должноста на директор донесува одлука училишниот одбор да објави јавен оглас за избор на директор.

(4) Вршител на должноста директор се именува и во случаи на предвремен престанок на мандатот на директорот.

(5) Вршителот на должноста директор ги врши работите до именување на нов директор, но не подолго од шест месеци од денот на неговото именување.

(6) Исто лице едноподруго не може да биде именувано за вршител на должност директор.

Предлог мерки при потешки повреди во работењето
на директорот
Член 137

(1) Државниот просветен инспекторат, по утврдувањето на потешките повреди во работењето согласно членот 136 став (1) од овој закон, до директорот на јавното средно училиште доставува извештај со предлог на мерки, по кои директорот треба да постапи во рок од 15 дена од денот на добивањето на извештајот.

(2) Ако директорот на училиштето не постапи во рокот утврден во ставот (1) на овој член, државниот просветен инспектор доставува до училишниот одбор решение за извршување на предлогот на мерките. Рокот за извршување на решението е најдоцна осум дена од денот на неговото добивање.

(3) Ако училишниот одбор не постапи по решението за извршување на предлогот на мерките, Државниот просветен инспекторат го доставува решението до градоначалникот и до основачот на општинското/град Скопје средно училиште, а за државните средни училишта до министерот.

(4) Градоначалникот, односно министерот, во рок од 15 дена од денот на добивањето на решението за извршување на предлогот на мерките е должен да го разреши директорот на училиштето, а основачот училишниот одбор.

(5) Ако градоначалникот не го разреши директорот, а основачот училишниот одбор во рокот од ставот (4) на овој член, Министерството по право на надзор ги разрешува директорот и членовите на училишниот

одбор на јавното средно училиште.

(6) Министерството во рок од три дена по денот на разрешувањето од став (4) на овој член, по право на надзор именува вршител на должноста директор од редот на вработените во училиштето, кој ги врши работите најдолго шест месеци од денот на именувањето, и дава насоки да се изберат нови членови на училишниот одбор согласно закон.

Плата на директор на средно училиште

Член 138

(1) Директорот на средно училиште како орган на раководење има право на плата и надоместоци од плата, според услови и критериуми утврдени со овој закон.

(2) Платата на директор во средно училиште се пресметува во бруто износ, а се исплатува во нето паричен износ еднаш месечно во тековниот месец за претходниот месец.

(3) Платата се состои од:

- дел на плата за степен на образование,
- дел на плата според број на паралелки и
- дел на плата за работен стаж.

(4) Со основната плата која се исплатува на директорот на средното училиште се обезбедува вреднување на степенот на образование со 200 бода.

(5) Делот на плата на директорот на средно училиште се вреднува според бројот на паралелките во бодови, и тоа:

	Бодови
Директор во училиште со над 50 паралелки	610
Директор во училиште од 36 до 49 паралелки	560
Директор во средно училиште со ресурсен центар	560
Директор во училиште од 17 до 36 паралелки	510
Директор во училиште до 16 паралелки	460

(6) Делот на плата за работниот стаж на директорот на средно училиште се вреднува во износ од 0,5% од деловите на плата за степен на

образование и според бројот на паралелки за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

(7) Владата секоја година со одлука го утврдува максималниот износ на вредноста на бодот за пресметување на платите на директорите на средните училиште на предлог на министерот, а општините/градот Скопје ја утврдуваат вредноста на бодот која не треба да го надминува утврдениот износ од Владата, во рамките на утврдениот буџет на Министерството, согласно со број на паралелки.

Управување и раководење во приватно средно училиште
Член 139

Управувањето и раководењето во приватно средно училиште ги утврдува основачот со актот за основање и со статутот на училиштето.

Стручни органи и тела во јавното средно училиште
Член 140

(1) Стручни органи во јавните средни училишта се:

- наставнички совет,
- совет на годината, односно совет на структурата кој го сочинуваат наставниците кои изведуваат настава и стручните соработници;
- совет на паралелката,
- стручни активи на наставници по одредени стручни области.

(2) Стручно тело во јавните средни училишта е Советот на родители.

Наставнички совет
Член 141

(1) Наставничкиот совет го сочинуваат наставниците и стручните соработници. Наставничкиот совет го свикува и со него претседава директорот.

(2) Наставничкиот совет:

- дава мислења по предлогот на развојна и годишна програма за работа до Училишниот одбор и го следи нивното извршување;
- предлага членови за училишен инклузивен тим и други тимови во училиштето;
- го разгледува и утврдува успехот на учениците и работата на други стручни органи;
- им одобрува на учениците побрзо напредување во средното училиште,
- го разгледува остварувањето на наставниот

план и програмите и презема мерки за нивно извршување,

- дава мислење за распределба на часовите на наставниците до директорот на училиштето,

- донесува одлуки по приговори на учениците за утврдени оценки,

- го разгледува извештајот од реализација на годишната програма за работа, од самоевалуација, од извршената интегрална евалуација и предлага соодветни мерки,

- расправа и одлучува за стручни прашања поврзани со воспитно-образовната работа,

- дава мислење за годишниот финансиски план на училиштето до Училишниот одбор,

- избира свои претставници во училишниот одбор,

- дава мислење за планирањето, реализацијата и вреднувањето на постигањата во наставата и учењето до директорот на училиштето,

- дава предлози за напредување на наставниците и стручните соработници на училиштето,

- избира ученик-првенец на генерација на училиштето,

- одлучува за воспитни мерки и

- врши и други работи утврдени со статутот на училиштето.

(3) Одлуките, наставничкиот совет, ги донесува со мнозинство гласови од присутните членови на наставничкиот совет.

(4) Присуството на наставничкиот совет е задолжително, освен во оправдани случаи од здравствени причини, за што наставникот благовремено го известува директорот.

Совет на годината, односно на струката

Член 142

(1) Советот на годината, односно струката го сочинуваат наставници кои се вклучуваат во реализацијата на наставата во годината, односно во струката и стручните соработници на училиштето.

(2) Советот на годината, односно струката ги разгледува: годишната програма за работа и планирањето на наставата, прашања поврзани со воспитно-образовната работа по години на образование, односно по струка, учествува во подготовка на програма за работа со талентирани и надарени ученици, односно за учениците кои потешко напредуваат, предлага и одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во

статутот на училиштето.

Совет на паралелката

Член 143

(1) Советот на паралелката го сочинуваат наставници што ја изведуваат наставата во паралелката и стручните соработници на училиштето.

(2) Советот на паралелката ги разгледува годишната програма за работа и планирањето на наставата во паралелката, воспитно-образовните проблеми во паралелката, учествува во подготовка на програма за работа со талентирани и надарени ученици, односно со оние кои потешко напредуваат, одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Стручни активи на наставниците

Член 144

(1) Стручните активи на наставниците ги сочинуваат наставници кои предаваат ист предмет или подрачје.

(2) Стручните активи на училиштето ги усогласуваат критериумите за планирање на наставата и за оценување на постигањата на учениците, даваат предлози на наставничките совети на училиштето за подобрување на воспитно-образовната работа, расправаат за забелешките на родителите, учениците и вршат други стручни работи определени со годишната програма за работа на училиштето.

(3) Стручните активи на училиштето во случаите на престанок на работниот однос, смрт, боледување подолго од шест месеци на менторот на наставник-приправникна кој му завршил приправничкиот стаж, го изготвуваат мислењето за наставникот-приправник, кој го потпишува претседателот на стручниот актив и го доставува до наставнички совет.

Совет на родители

Член 145

(1) Во јавното средно училиште се формира совет на родители кој го сочинуваат претставници од родителите на учениците кои не се вработени во училиштето.

(2) Советот на родители ја следи и дава мислење за остварување на воспитно-образовната работа.

(3) Советот на родители дава мислење за се што е поврзано со воннаставни активности за кои

родителите обезбедуваат финансиски средства.

(4) Во работата на советот на родители учествуваат, без право на одлучување двајца ученици избрани од ученичкиот совет.

(5) Работата, бројот на членовите, начинот на избор и организацијата на советот на родители се утврдува со статутот на училиштето.

(6) Советот на родители за својата работа донесува деловник за работа.

Учество на учениците во стручните органи и тела на училиштата Член 146

Во работата на стручните органи и тела на училиштата, без право на одлучување, учествува по еден претставник од учениците избран од страна на ученичкиот совет, освен доколку со статут на училиштето не е дозволено учество без право на одлучување на повеќе претставници од учениците во работата на стручните органи.

Раководител на паралелката Член 147

Раководителот на паралелката ја остварува програмата за часот на одделенската заедница, ги анализира воспитните и наставните резултати на паралелката, се грижи за решавање на воспитните и наставните проблеми на одделни ученици, се грижи за напредокот на учениците со посебни образовни потреби, изготвува и/или учествува во изготвувањето на индивидуалниот образовен план за учениците со попреченост, соработува со родителите односно старателите и стручните соработници на училиштето, предлага и одлучува за воспитните мерки, помага во професионалната ориентација на учениците и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

XII. ПРАВА И ОБВРСКИ НА УЧЕНИЦИТЕ И УЧЕНИЧКО ОРГАНИЗИРАЊЕ И УЧЕСТВО

Заштита на интегритетот на учениците Член 148

(1) Секој вработен во училиштето е должен да се грижи за најдобриот интерес на ученикот и да го почитува неговото достоинството, како и неговите

права согласно Конвенцијата за правата на детето.

(2) Забрането е телесно, психичко и сексуално малтретирање и казнување на ученикот и понижувачко однесување и постапување кон него.

Спречување на насилство врз учениците

Член 149

(1) Директорот на училиштето е должен да го пријави секој облик на насилство, злоупотреба или занемарување сторено врз ученик од страна на друг ученик (булинг), родител односно старател, наставник, стручен соработник или кое било друго лице кое е вработено во училиштето, до надлежните институции утврдени со закон.

(2) Начинот на пријавување и заштита на ученик - жртва на било која од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, на предлог на Бирото, го утврдува министерот.

Право и обврска на учениците да се посетува наставата и воспитно-образовната работа

Член 150

(1) Ученикот има право и обврска да ја посетува наставата и да учествува во воспитно-образовната работа што ја организира средното училиште.

(2) Ученикот има обврска да постапува согласно со правилата за однесување во училиштето предвидени во куќниот ред, редовно да ја посетува наставата и да ги исполнува планираните обврски и задачи што се предвидени со овој закон, наставниот план и програми и годишната програма за работа.

Облици на ученичко организирање и учество

Член 151

(1) Во средните училишта, учениците се организираат во класни заедници и ученички совет.

(2) Учениците имаат право на слободно организирање во ученички совет на локално ниво или во други облици во согласност со закон.

(3) Во работата на училишниот одбор, стручните органи и тела на училиштето и во советот на родители, учествуваат претставници на учениците избрани од страна на ученичкиот совет.

Член 152

(1) Класната заедница ја сочинуваат учениците од еден ист клас (паралелка).

(2) Класната заедница ја застапува претседателот на класната заедница, кој има заменик. Претседателството на класната заедница е составено од претседател, заменик - претседател и секретар. Мандатот на претседателот на класната заедница, неговиот заменик и секретарот е една учебна година со право на реизбор.

(3) Изборот на претседателство на класна заедница, неговите надлежности и предвремениот престанок на мандатот на претседател на класна заедница се уредуваат со статутот на училиштето.

Ученички совет и ученички правобранител

Член 153

(1) Ученичкиот совет е облик на организирање на учениците на ниво на средно училиште, составен од претседател на ученичкиот совет, потпретседател на ученичкиот совет, генерален секретар на ученичкиот совет и претставниците на класовите во училиштето.

(2) Ученичкиот совет работи на седници. Седниците се редовни и вонредни. Редовните седници се одржуваат најмалку еднаш месечно, освен во месеците кога учениците се на распуст.

(3) Конститутивната седница на ученичкиот совет се одржува во последната работна недела во месец септември. Датумот на одржување на конститутивната седница се определува со годишниот план и програма за работа на училиштето.

(4) Со конститутивната седница на ученичкиот совет претседава највозрасниот претседател на класна заедница до изборот на претседателството на ученичкиот совет.

(5) Во работата на стручните органи и тела на училиштата, учествува по еден претставник од учениците без право на одлучување, избран од страна на ученичкиот совет, освен доколку со статут на училиштето не е дозволено учество без право на одлучување на повеќе претставници од учениците во работата на стручните органи.

(6) Со ученичкиот совет раководи претседател, а во случаи на негова спреченост заменик-претседател.

(7) Ученичкиот совет избира и разрешува двајца свои претставници во училишниот одбор на училиштето.

(8) Работата, организацијата, надлежностите на ученичкиот совет, изборот на претседател, заменик претседател и генерален секретар на ученичкиот совет и нивните мандати, тела и комисии на ученичкиот совет и нивните надлежности се уредуваат со деловник за работа на ученичкиот совет и со статутот на училиштето.

(9) Во средното училиште се избира ученичкиот правобранител, кој се грижи за заштита и унапредување на правата на учениците во училиштето. Ученичкиот правобранител се избира со мнозинство гласови од учениците во училиштето, по пат на тајно гласање.

Наставници и стручни соработници-членови на ученичкиот совет

Член 154

(1) Во работата на ученичкиот совет, учествуваат тројца претставници од редот на наставниците и стручните соработници избрани од наставничкиот совет на училиштето.

(2) Мандатот на наставниците и стручните соработници изнесува една година со право на повторно именување.

(3) Наставниците и стручните соработници - членови за ученичкиот совет немаат право на глас во постапката за избор на претседател, заменик-претседател на ученичкиот совет, како и за избор на претставници на учениците во училишниот одбор, стручните органи и тела и советот на родители.

Координатори на учебни години

Член 155

(1) За време на конститутивната седница на училишниот совет, претставниците на паралелките избираат координатори на учебни години со мандат од една година со право на еден реизбор. Изборот го организира и спроведува генералниот секретар на ученичкиот совет.

(2) За координатор на учебна година може да се пријави секој претставник на паралелка од истата учебна година. Изборот на координатор на учебна година го вршат претставниците на паралелките од истата учебна година со тајно гласање. За координатор на учебна година е избран кандидатот кој добил најголем број гласови.

Тела и комисии на ученичкиот совет

Член 156

(1) Во ученичкиот совет се основаат Координативно тело на ученичкиот совет и Комисија за доверба и соработка.

(2) Работата и надлежностите на Координативното тело на ученичкиот совет и на Комисијата за доверба и соработка се уредува со статутот на училиштето

Локален ученички совет

Член 157

(1) Два или повеќе ученички совети од училишта основани на подрачјето на иста единица на локална самоуправа, можат да формираат локален ученички совет.

(2) Во работата на локалниот ученички совет учествуваат претседателите на ученичките совети од училиштата основани на подрачјето на иста единица на локална самоуправа, координаторите на учебните години од училиштата основани на подрачјето на иста единица на локална самоуправа, двајца-наставници или стручни соработници именувани од наставничкиот совет од секое училиште, основани на подрачје на иста единица на локална самоуправа и локалниот советник за образование од единицата на локалната самоуправа.

(3) Работата на локалниот ученички совет ја организира и со него раководи локален координатор, избран од редот на претседатели на ученички совети од училиштата основани на подрачјето на иста единица на локална самоуправа.

(4) Изборот на претседател од ставот (3) на овој член, го врши локалниот ученички совет со тајно гласање за пријавените кандидати.

(5) Локалниот ученички совет соработува за прашања од локално значење за учениците во средните училишта кои се основани на подрачјето на иста единица на локална самоуправа.

(6) Локалниот ученички совет одржува најмалку четири седници годишно.

(7) Седниците на локалниот ученички совет се одржуваат на македонски јазик и на јазикот на кој се изведува наставата во училиштата основани на подрачјето на иста единица на локална самоуправа. Седниците се одржуваат на ротирачка основа во просториите за одржување на седници на ученичките совети во училиштата кои се основани на подрачјето на иста единица на локална

самоуправа.

(8) Работата на локалниот ученички совет се уредува со деловник за работа, кој го донесува локалниот ученички совет.

Објавување на информации за ученичко
организирање
Член 158

(1) На огласната табла на училиштето и на неговата интернет страница, задолжително се објавуваат следниве информации во врска со ученичкото организирање:

1) ден и час на одржување на избори за претседател на класна заедница,

2) ден и час на одржување на седници на ученички совет и локален ученички совет,

3) име и презиме на претседател на класна заедница, координатори на учебни години и претставник во училишниот одбор, стручните органи и тела и Советот на родители,

4) одлуките донесени од страна на ученичкиот совет и локалниот ученички совет и

5) други информации согласно овој закон, статутот на училиштето и правилникот за работа на заедници на паралелки и ученичкиот совет.

(2) Информациите од ставот (1) точка 3) на овој член, се објавуваат на огласната табла на училиштето и на неговата интернет страница, во текот на целата учебна година.

(3) Информациите од ставот (1) на овој член, пред конституирањето на ученичкиот совет ги објавува секретарот на училиштето, а по конституирањето на ученичкиот совет, генералниот секретар на ученичкиот совет.

(4) Средното училиште во рок од седум дена од денот на формирање на ученичкиот совет внесува податоци во ЕСАРУ: за претседателот, заменикот и генералниот секретар на ученичкиот совет. За секоја промена во однос на внесената информација, училиштето е должно во рок од седум дена од денот на промената да ја внесе промената во ЕСАРУ.

Финансирање на ученичкото организирање
Член 159

(1) Средства за реализација на активности на ученичкото организирање се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, буџетите на општините, градот Скопје и од други извори (донации, легати, подароци и друго), а се

користат наменски.

(2) При креирање на финансискиот план на училиштето се зема предвид предлогот на ученичкиот совет при што се предвидуваат средства за реализација на активности на ученичкиот совет.

(3) Средните училишта, односно Министерството, го следат наменското трошење на средствата кои ги доделуваат за ученичко организирање.

XII. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА НАСТАВАТА

Видови оцена на квалитет на наставата

Член 160

(1) Квалитетот на работата на училиштето се мери преку самоевалуација, интегралната евалуација и надворешни мерења на постигањата на учениците, како и оценување на работата на наставниците, стручните соработници, воспитувачите и директорите, кои се вршат согласно закон.

(2) За обезбедување квалитет на наставата, училишниот одбор на секои четири години донесува Развојна програма на училиштето во која се земени предвид резултатите од самоевалуацијата спроведена од страна на училишната комисија, советодавната и стручната помош од Бирото и Центарот, резултатите од надворешната евалуација и препораките од извештајот од интегралната евалуација спроведена од страна на Државниот просветен инспекторат.

Самоевалуација

Член 161

(1) На секои две учебни години училиштето врши самоевалуација за сопствената работа и постигањата.

(2) Самоевалуацијата ја спроведува училишна комисија составена од пет члена од редот на наставниците, стручните соработници, воспитувачите и родителите односно старателите која на предлог на училишниот одбор, ја формира директорот.

(3) Областите за самоевалуацијата се усогласени со областите од интегралната евалуација, согласно со прописите од областа на просветната инспекција.

(4) Комисијата од ставот (2) на овој член, изготвува извештај за извршената самоевалуација со предлог на мерки за подобрување на квалитетот

на воспитно-образовната работа кој го доставува до училишниот одбор, директорот на училиштето и основачот, а државните средни училишта до училишниот одбор, директорот на училиштето и Министерството.

(5) Училишниот одбор и директорот треба да ги имаат предвид препораките од спроведената самоевалуација при изработка на годишна програма за работа на училиштето и развојна програма.

(6) Бирото и Центарот преку советодавни посети даваат упатства, стручни совети и поддршка во процесот на спроведување на самоевалуацијата.

Објавување на резултати од самоевалуација

Член 162

(1) Резултатите од самоевалуацијата на средните училишта се објавуваат на интернет страницата на училиштето.

(2) Извештајот со резултатите од самоевалуацијата училиштето во електронска форма го доставува до Државниот испитен центар, во рок од 30 дена од денот на завршувањето на самоевалуацијата.

(3) Државниот испитен центар на својата интернет страница, во рок од 15 дена од денот на добивањето, ги објавува извештаите од ставот (2) на овој член.

(4) Државниот испитен центар изработува национален извештај со сознанија и наоди од резултатите од самоевалуациите, во кој извештај дава и препораки за мерки за подобрување на резултатите и истиот го објавува јавно на својата интернет страница и го доставува до Министерството.

Следење и вреднување на работата на наставниците и стручните соработници

Член 163

(1) Следењето и вреднувањето на работата на наставниците и стручните соработници во училиштето го врши директорот, како и Бирото и Центарот.

(2) Следењето и вреднувањето од став (1) на овој член, се однесува на квалитетот на работата и постигањето на компетенциите и стандардите на наставниците и стручните соработници. Врз основа на сознанијата од следењето и вреднувањето наставникот и стручниот соработник добива извештај со повратна информација и насоки за

понатамошна работа, што се чува во досието на наставникот, односно стручниот соработник. Извештаите од следењето и вреднувањето на наставниците и стручните соработници се користат за унапредување на работата на училиштето и за кариерно напредување на наставниците и стручните соработници.

(3) Начинот на следењето и вреднувањето на работата на наставниците и стручните соработници, на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

Надворешни мерења на постигањата на учениците Член 164

(1) Надворешните мерења на постигањата на учениците ги спроведува Државниот испитен центар.

(2) Надворешните мерења на постигањата на учениците ги опфаќа државните и меѓународните тестирања по одделни наставни предмети и области.

Државно тестирање Член 165

(1) Остварувањето на стандардите на постигнувања во текот на средното образование се проверува со државно тестирање кое го спроведува Државниот испитен центар.

(2) Ученикот е должен да учествува во државно тестирање.

(3) Директорот е должен да ги обезбеди условите за државно тестирање и регуларноста на тестирањето.

(4) Резултатите од државното тестирање не влијаат на оценките, односно на општиот успех на учениците.

(5) Областите за државните тестирања, како и репрезентативниот примерок на ученици кои ќе бидат опфатени, се уредуваат со Концепцијата за државно тестирање, која на предлог на Државниот испитен центар, ја утврдува министерот.

(6) Извештаите од државните тестирања се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(7) Со одобрение од министерот може да се реализираат и други тестирања на учениците, во насока на унапредување на воспитно-образовниот процес.

Меѓународно тестирање Член 166

(1) Училиштата, односно учениците учествуваат во меѓународни тестирања спроведени од Државниот испитен центар, по претходна согласност од министерот.

(2) Извештаите од меѓународните тестирања се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(3) Државниот испитен центар подготвува Национален извештај со сознанија и наоди од резултатите од меѓународните тестирања во кои учествувала Република Северна Македонија, во кој извештај дава и препораки за мерки за подобрување на резултатите.

(4) Националниот извештај од ставот (3) на овој член, се доставува до Министерството и се објавува на интернет страницата на Државниот испитен центар.

Интегрална евалуација

Член 167

(1) На секои четири години Државниот просветен инспекторат во училиштето врши интегрална евалуација за работа на училиштето, согласно закон.

(2) Интегралната евалуација во делот на следењето на квалитетот на работата на училиштето ги опфаќа областите согласно со прописите од областа на просветната инспекција.

(3) Извештајот од извршената интегрална евалуација со предлог мерки Државниот просветен инспекторат го доставува до училиштето и основачот, за државните средни училишта до Министерството.

(4) Извештајот за извршената интегрална евалуација Државниот просветен инспекторат во електронска верзија го доставува до Државниот испитен центар во рок од 60 дена од денот на завршувањето на интегралната евалуација.

(5) Државниот испитен центар на својата интернет страница ги објавува сите извештаи од ставот (4) на овој член.

(6) Училишниот одбор и директорот ги земаат предвид препораките од спроведената интегрална евалуација при изработка на годишна програма за работа на училиштето и развојна програма.

Анализи на образованието

Член 168

(1) Извештаите од спроведените самоевалуации, интегрални евалуации, извештаи од постигањата на учениците од училиштето на државни и

меѓународни мерења и тестирања, се јавни и истите се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(2) Министерството на секои четири години изготвува извештај за состојбата во средното образование со препораки за подобрување на квалитетот, кој се доставува до Владата и се објавува на интернет страницата на Министерството.

(3) Доколку Владата, односно Министерството оцени дека постои потреба, Министерството изготвува извештаи за одделни состојби во средното образование, кои се доставуваат до Владата и се објавуваат на интернет страницата на Министерството.

XIII. ПРИЗНАВАЊЕ И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА НА СВИДЕТЕЛСТВА И ДИПЛОМА СТЕКНАТИ ВО СТРАНСТВО

Барање за признавање и еквиваленција

Член 169

(1) Државјанин на Република Северна Македонија кој во странство завршил средно образование или завршил одделна година од средното образование, има право да бара признавање на свидетелство/диплома и еквиваленција согласно овој закон, доколку со меѓународните договори ратификувани согласно Уставот на Република Северна Македонија не е поинаку определено.

(2) Странски државјани и лице без државјанство имаат право да бараат признавање и еквиваленција на свидетелството/дипломата стекнато во странство.

Поим на признавање и еквиваленција

Член 170

(1) Со признавање се врши признавање на свидетелството/дипломата стекнати во странство во целина во поглед на правата што му припаѓаат на имателот на свидетелството/дипломата.

(2) Под еквиваленција се подразбира изедначување на свидетелството стекнато во странство со свидетелство стекнато во Република Северна Македонија.

(3) Признавање, односно еквиваленција на свидетелство/диплома стекнати во странство, врши Министерството.

Елементи кои се земаат предвид при признавање и
еквиваленција

Член 171

(1) Во постапката за признавање и еквиваленција на диплома или свидетелство стекнато во странство се зема предвид:

- системот на образование во државата во која дипломата или свидетелството е стекнато,
- траењето на образованието,
- наставниот план и наставните програми и
- правата што дипломата или свидетелството ги дава на имателот во земјата каде што е стекната.

(2) Ако во постапката за признавање, односно еквиваленција се утврди дека наставниот план и програмите битно отстапуваат од наставниот план и програмите во Република Северна Македонија со кого се споредува, признавање се условува со полагање предмети.

(3) Начинот на утврдувањето на отстапувањето на наставниот план и програмите од став (2) на овој член, го утврдува министерот.

Потребна документација за признавање и
еквиваленција

Член 172

(1) За признавање и еквиваленција на диплома или свидетелство стекнато во странство се поднесува барање и потребна документација до Министерството.

(2) Кон барањето за признавање на диплома стекната во странство од став (1) од овој член, барателот ја прикачува следната документација:

- фотокопија од дипломата и свидетелствата за секоја година поединечно, заверени на нотар,
- превод на македонски јазик од овластен судски преведувач од дипломата и свидетелствата за секоја година поединечно, заверени на нотар и
- доказ за уплатени средства за признавање на диплома стекната во странство.

(3) Кон барањето за признавање на свидетелство стекнато во странство од став (1) од овој член, барателот ја прикачува следната документација:

- фотокопија од свидетелствата за секоја година поединечно, заверени на нотар,
- превод на македонски јазик од овластен судски преведувач од свидетелствата за секоја година поединечно, заверени на нотар и
- доказ за уплатени средства за признавање на свидетелство стекнато во странство.

(4) Кон барањето за еквиваленција на

свидетелство стекнато во странство од став (1) од овој член, барателот ја прикачува следната документација:

- фотокопија од свидетелство, заверена на нотар,
- фотокопија од решение за извршено признавање, заверена на нотар и
- превод на македонски јазик од овластен судски преведувач од свидетелството, заверен на нотар.

(5) Барањето и потребната документација од ставовите (2), (3) и (4) на овој член, се поднесуваат преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството.

(6) Образецот на барањето од став (1) на овој член, го утврдува министерот.

(7) При признавањето се врши и еквиваленција на свидетелството, освен ако подносителот на барањето при пополнување на образецот на барањето ја одбере опцијата постапките да се раздвојат, односно побара само признавање или само еквиваленција.

(8) Ако барањето од ставот (1) на овој член, не содржи комплетна документација, Комисијата за признавање и еквиваленција, во рок до 30 дена од приемот на барањето, електронски го известува лицето да ја достави документацијата која недостасува. Доколку, подносителот на барањето не ја достави целокупната документација во рок од 30 дена од доставеното електронско известување, во рок од три дена барањето за признавање на диплома или свидетелство стекнато во странство, се одбива со решение. Решението може да биде издадено и во форма на електронски документ согласно прописите од областа на електронските документи, електронска идентификација и доверливите услуги. Решението се доставува по електронски пат до барателот.

(9) Против решението од став (8) на овој член, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(10) Жалбата од став (9) на овој член, може да биде поднесена и во електронска форма со употреба на средства за електронска идентификација согласно прописите од областа на електронските документи, електронска идентификација и доверливите услуги.

Комисијата за признавање и еквиваленција
Член 173

(1) Комисијата за признавање и еквиваленција ја формира министерот и е составена од седум члена од редот на наставници во јавните средни училишта со високо образование и со најмалку седум години работно искуство во воспитно - образовна установа верифицирана од Министерство.

(2) За нивната работа на членовите на Комисијата за признавање и еквиваленција им следува надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува министерот врз основа на бројот на дадени предлози од член 175 став (2) од овој закон.

Условен упис во училиште при незавршено
признавање
Член 174

(1) Лицето кое поднело барање за признавање, односно еквиваленција на диплома или свидетелство стекнати во странство, може условно да ја посетува наредната наставна година, доколу постапката не е завршена до истекот на рокот за упис на ученици во училиште.

(2) Ученикот чие свидетелство врз основа на извршено признавање, односно еквиваленција дава право на запишување во пониска година од годината која условно ја посетува, се префрлува во соодветната година на образование и со тоа се поништува условното запишување.

Видови решенија за признавање и еквиваленција
Член 175

(1) Во зависност од барањето од член 171 став (1) од овој закон, Министерството донесува:

- решение за признавање и еквиваленција,
- решение за признавање и
- решение за еквиваленција.

(2) Решението за признавање и еквиваленција, решението за признавање и решението за еквиваленција се донесува по предлог на Комисијата за признавање и еквиваленција

(3) Решението за признавање и еквиваленција, решението за признавање и решението за еквиваленција на свидетелството/диплома стекнати во странство Министерството го донесува, во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето од член 171 став (1) од овој закон .

(4) Решението за признавање и еквиваленција, решението за признавање и решението за еквиваленција на свидетелството/диплома стекнати

во странство може да биде издадено и во форма на електронски документ согласно прописите од областа на електронските документи, електронска идентификација и доверливите услуги. Решението се доставува по електронски пат до барателот.

(5) Против решението од став (1) на овој член,, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(6) Жалбата од став (5) на овој член, може да биде поднесена и во електронска форма со употреба на средства за електронска идентификација согласно прописите од областа на електронските документи, електронска идентификација и доверливите услуги.

Надоместок на трошоци

Член 176

(1)Надоместокот на трошоците во постапката за признавање и еквиваленција и постапката за признавање, се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

(2)Од трошоците во постапката за признавање и еквиваленција и постапката за признавање се ослободуваат корисниците на гарантирана минимална помош, баратели на азил, лица бегалци, лица со статус на признаен бегалец, лица под супсидијарна заштита и лица под привремена заштита кои престојуваат во Република Северна Македонија.

(3)Висината на надоместокот од став (1) на овој член, ја утврдува министерот

Евиденција на признавање и еквиваленција

Член 177

(1) За признавање и еквиваленција на свидетелства и дипломи стекнати во странство, се води евиденција.

(2) Начинот на водењето на евиденцијата од ставот (1) на овој член, го пропишува министерот.

(3) Заради контрола на работењето на Комисијата за признавање и еквиваленција министерот формира Комисија за контрола на признавање и еквиваленција, во која членуваат по еден претставник од Министерството, Бирото, Центарот, Државниот просветен инспекторат и Државниот испитен центар и двајца наставници од јавните средни училишта со најмалку десет години

стаж во институциите односно училиштата. Комисијата за контрола на признавање и еквиваленција контролата ја врши по случаен избор од спроведени постапки за признавање и еквиваленција и подготвува извештај на секои две години, кој го доставува до министерот.

XIV. ФИНАНСИРАЊЕ НА ЈАВНОТО СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Финансирање од Буџетот на Република Северна
Македонија
Член 178

(1) Средствата за финансирање на дејноста на јавното средно образование се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, во постапка утврдена со Законот за буџетите на Република Северна Македонија, Законот за извршување на Буџетот на Република Северна Македонија и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член, се распределуваат на општините и градот Скопје по пат на блок дотации и наменски дотации согласно со Уредбата за методологијата за утврдување на критериумите за распределба на блок дотациите и Уредбата за методологијата за распределба на капиталните и наменските дотации, утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(3) Општината/градот Скопје средствата од ставот (2) на овој член, ги распределува на средните училишта на своето подрачје за обезбедување на реализација на воспитно-образовниот процес, во согласност со утврдените стандарди и нормативи.

(4) Средствата кои општините/градот Скопје ги добиваат во блок дотациите и наменските дотации за учениците со попреченост, се распределуваат во училиштата согласно бројот на ученици со попреченост во конкретното училиште и училиштето ги троши наменски за потребите на овие ученици.

(5) Со уредбите од ставот (2) на овој член, се уредува распределбата на средствата од блок дотацијата и од наменската дотација која се врши врз основа на формула и согласно фазите за фискалната децентрализација, утврдени во Законот

за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Финансирање од други извори

Член 179

(1) Општината/градот Скопје може да ја дополни добиената блок дотација, односно наменска дотација за образование со средства од сопствени извори, освен за платите на вработените во училиштата.

(2) Средните училишта можат да стекнуваат средства и од:

- партиципација на корисниците на услуги;
- продажба на производи и услуги кои се резултат на вршење на основна дејност;
- трговските друштва, јавните претпријатија, установи и органи на државна управа во кои се остварува практична обука за учениците;
- проекти одобрени од министерот;
- легати, подароци, завештанија и
- други извори согласно закон.

(3) Средствата од став (2) на овој член, се наменети за унапредување, осовременување и развој на дејноста во јавните средни училишта, за што се поднесува извештај до Министерството, односно до надлежниот орган на единицата на локалната самоуправа.

(4) Начинот за стекнување и распределба на средствата од ставот (2) алинеите 1, 2 и 3 на овој член, на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

(5) Начинот на распределба на средствата за проектите од став (2) алинеја 4 на овој член, го утврдува министерот.

Објавување на финансиски план и завршната сметка на јавните средни училишта

Член 180

(1) Податоците од годишниот финансиски план и од завршната сметка на јавните средни училишта, општината/градот Скопје ги објавува во своето службено гласило.

(2) Податоците од годишниот финансиски план и од завршната сметка на државните средни училишта, се објавуваат на интернет страницата на Министерството.

Подзаконски акти за финансирање

Член 181

(1) Министерството за средствата за финансирање на јавното средно образование

донесува финансов план и програми и годишна пресметка.

(2) Министерството утврдува мерила и критериуми за распоредување на средствата за државните средни училишта.

(3) Советот на општината/градот Скопје утврдува мерила и критериуми за распоредување на средства за општинските средни училишта, односно средни училишта на град Скопје.

(4) Министерството го контролира наменското користење на средствата кои се распределуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Осигурување за одговорност од предизвикана
штета
Член 182

Средните училишта се должни да склучат соодветно осигурување за одговорност од предизвикана штета на објектите и опремата од пожар, поплава и кражба, за што средства обезбедува основачот.

XIV. НАДЗОР

Органи кои вршат надзор
Член 183

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот просветен инспекторат и овластените инспектори на општините/градот Скопје, во рамките и согласно своите надлежностите и овластувањата утврдени со закон.

Инспекциски надзор
Член 184

(1) Постапката на инспекцискиот надзор од член 183 ставот (2) од овој закон, се покренува и води според одредбите од овој закон, Законот за просветната инспекција и Законот за инспекциски надзор.

(2) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот просветен инспектор утврди недостатоци, со решение изрекува опомена и определува рок во кој установата, односно институцијата за образование на возрасните, е должна да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени

со записник.

Вонредна интегрална евалуација
Член 185

(1) Доколку Државниот просветен инспекторат оцени дека во училиштето битно е нарушен воспитно-образовниот процес, врши вонредна интегрална евалуација и го задолжува училиштето причините за нарушувањето да ги отстрани во рок до 90 дена од денот на добивањето на извештајот за извршената интегрална евалуација.

(2) Барање за вонредна интегрална евалуација до Државниот просветен инспекторат можат да поднесат Министерството, советот на општината/градот Скопје, градоначалникот или советот на родители.

Надзор од страна на Министерството
Член 186

(1) Ако статутот или друг акт на средното училиште не е во согласност со Уставот на Република Северна Македонија и закон, советот на општината/градот Скопје/Министерството има право да го запре од извршување актот до донесување на друг во согласност со Уставот на Република Северна Македонија и закон.

(2) Ако Министерството во вршење на надзорот, утврди дека средното училиште издало јавен документ спротивно на одредбите од овој закон, донесува решение за негово поништување што се објавува во средствата за јавно информирање и поднесува до јавниот обвинител пријава за кривично гонење.

Надлежност на Министерството при вршење надзор
над работата

на органите на општината/градот Скопје
Член 187

(1) При вршењето на надзорот над работата на органите на општината/градот Скопје, Министерството, ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата на органите на општината, презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината/градот Скопје во согласност со овој закон,

- оценува дали органите на општината/градот Скопје ги извршуваат надлежностите согласно со овој закон,

- им укажува на органите на општината/ градот

Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба,

- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината/градот Скопје со кои се оневозможува вршењето на работите од областа на средното образование од локално значење,

- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината/градот Скопје согласно со овој закон на барање на органите на општината/градот Скопје,

- го следи навременото донесување на прописи на општината/градот Скопје, предвидени со овој закон,

- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон,

- дава мислење и стручна помош по предлогот на прописите на општината/градот Скопје предвидени со овој закон, на барање на органите на општината/градот Скопје,

- го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината/градот Скопје, во остварувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон, а особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните,

- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општините/градот Скопје согласно овој закон и

- навремено ги известува органите на општината/градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

(2) За преземените мерки и активности од ставот (1) алинеи 6 и 7 на овој член, Министерството го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа.

Одземање надлежност Член 188

(1) Ако и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината/градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите кои со овој закон се утврдени како нејзина надлежност и за чие извршување одговорна е

општината/градот Скопје, по сила на овој закон им се одзема вршењето на надлежноста утврдена со овој закон.

(2) Вршењето на одземените работи го презема Министерството, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(3) Министерството одземените работи од надлежност на општината/градот Скопје, ги врши во име и за сметка на општината/градот Скопје.

(4) За одземањето на работите од ставот (1) на овој член, се известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

XV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 189

(1) Глоба во износ од 200 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот, односно старателот на малолетниот ученик ако ученикот не е запишан во средно училиште или нередовно го посетува училиштето (член 5 од овој закон).

(2) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на средното училиште, ако:

- не се истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет, на огласна табла и на интернет страница на училиштето (член 41 став (1) од овој закон),

- не се планира реализација на најмалку 20% од содржините на наставната програма преку дигитални форми и содржини (член 60 став (3) од овој закон) и

- погрешно се внесуваат податоци во интегрираната база на податоци (член 115 од овој закон).

(3) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на наставникот за прекршокот од ставот (2) алинеја 2 на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на лицето од член 121 став (2) од овој закон за прекршокот од ставот (2) алинеја 2 на овој член.

Член 190

(1) Глоба во износ од 250 до 400 евра во

денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на средното училиште, ако:

- бројот на учениците во паралелка е поголем од 30 (член 60 став (2) од овој закон),

- дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето (член 135 став (1) алинеја 5) од овој закон,

- запише ученик преку бројот утврден во конкурсот за запишување (член 85 став (1) од овој закон),

- се води и издава педагошката документација спротивно на членот 112 од овој закон и

- не се внесуваат податоци во интегрираната база на податоци (член 115 став (1) од овој закон).

(3) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на лицето од член 121 став (2) од овој закон, за прекршокот од ставот (2) алинеја 4 на овој член.

Член 191

(1) Глоба во износ од 400 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на средното училиште, ако:

- дозволи било каков облик на дискриминација од член 6 став (1) од овој закон,

- користи печат со несоодветна содржина за заверка на јавните исправи (член 15 став (2) од овој закон),

- започне со вршење на дејноста пред донесувањето на решение за исполнетоста на условите за почеток со работа и вршење на дејноста (член 24 став (1) од овој закон),

- остварува план и програма што не е донесена од министерот (член 31 став (3) од овој закон),

- не се оствари годишниот фонд на часови утврден со планови и програми (член 31 став (4) од овој закон),

- не се донесе развојна програма за работа (член 32 од овој закон),

- не се донесе годишна програма за работа (член 33 од овој закон),

- дозволи телесно, психичко и казнување на ученикот и понижувачко однесување и постапување кон него (член 148 став (2) од овој закон),

- не пријави секој облик на насилство, злоупотреба или занемарување сторено врз ученик од страна на друг ученик, родител односно старател, наставник, стручен соработник или кое било друго лице кое е вработено во училиштето, до надлежните институции утврдени со закон (член

149 став (1) од овој закон),

- не спроведе самоевалуација на училиштето (член 161 став (1) од овој закон) и

- по извршената вонредна интегрална евалуација не ги отстрани причините за нарушувањето на воспитно-образовниот процес (член 167 став (1) од овој закон),

(2) Глоба во износ од 200 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на наставникот и стручниот соработник на средното училиште за прекршокот од став (1) алинеите 2, 4, 5 и 10 на овој член.

(3) На директорот на средното училиште за дејствијата од став (1) алинеите 3 и 4 на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на професија во времетраење од најмногу една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(4) Доколку директорот врши или дозволи сексуално малтретирање на ученик, се пријавува до надлежниот орган за поведување истражна кривична постапка, се поведува кривична постапка и се поведува постапка за негово разрешување.

Член 192

За прекршоците од членовите 189, 190 и 191 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Член 193

(1) За прекршоците утврдени во членовите 189, 190 и 191 од овој закон, државниот просветен инспектор е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно со Законот за прекршоците.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(3) Во записникот од ставот (2) на овој член, се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува директорот на средното

училиште или од него овластено лице.

(5) Државниот просветен инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член, се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член, се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Формата и содржината на прекршочниот платен налог, ги пропишува министерот.

Член 194

Средствата од глобите изречени од страна на државните просветни инспектори, се приход на Буџетот на Република Северна Македонија.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Статус на средните училишта

Член 195

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, постојните средни училишта продолжуваат со работа согласно овој закон и го задржуваат стекнатиот статус кој го имале до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, Државното училиште за рехабилитација на деца и младинци со оштетен вид „Димитар Влахов“ - Скопје, Државниот училишен центар за образование и рехабилитација „Партенија Зографски“ - Скопје, Државното средно училиште за рехабилитација и образование „Св. Наум Охридски“ – Скопје и Државното средно училиште за образование и рехабилитација „ИСКРА“ - Штип, продолжуваат со работа како државни средни училишта со ресурсни центри по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Мандат на директори

Член 196

Директорите на средните училишта избрани до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до

истекот на времето за кое се избрани.

Мандат на училишни одбори Член 197

(1) Претседателот и членовите на училишните одбори на средните училишта избрани, односно именувани, до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до истекот на времето за кое се избрани, односно именувани, освен на: членот на училишниот одбор во општинските средни училишта/средните училишта на град Скопје, именуван од Министерството, на два од членовите на училишниот одбор именувани од основачот, на еден од членовите на училишниот одбор избрани од наставничкиот совет и на еден од членовите на училишниот одбор избрани од советот на родители на училиштето, на кои им престанува мандатот најдоцна 10 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Одлука за престанување на мандатот на два од членовите на училишниот одбор именувани од основачот, донесува основачот на училиштето.

(3) Одлука за престанување на мандатот на еден од членовите на училишниот одбор од редот на родители/старатели на ученици, донесува Советот на родители на училиштето.

(4) Одлука за престанување на мандатот на еден од членовите на училишниот одбор од редот на наставниците, донесува наставничкиот совет на училиштето.

(5) Претставниците од редот на учениците во училиштето ги избира ученичкиот совет во училиштето, најдоцна еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Банкарска гаранција Член 198

Одредбите од членот 20 од овој закон, за доставување на банкарска гаранција, се применуваат и на приватните средни училишта кои имаат добиено одобрение за основање на приватно средно училиште до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Рокови за усогласување на актите на училиштата Член 199

Средното училиште, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ја усогласува својата организација, работа, статут и другите акти со овој закон.

Рокови за донесување на подзаконски акти

Член 200

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон, ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Концепцијата за средно образование, од член 31 став (1) од овој закон, ќе се донесе во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Концепција за откривање и работа со талентирани и надарени ученици во средното образование, од член 42 став (1) од овој закон, ќе се донесе во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Започнати постапки

Член 201

Постапките започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат согласно со Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 229/20).

Рокови за одредби кои имаат одложна примена

Член 202

(1) Одредбата од членот 61 став (2) од овој закон, ќе отпочне да се применува од учебната 2024/2025 година, за генерацијата на ученици кои се запишуваат во прва година во средното образование и ќе се воведува сукцесивно секоја наредна учебна година.

(2) Одредбите од членот 77 до членот 83 од овој закон, ќе отпочнат да се применуваат од учебната 2026/2027 година

(3) Одредбата од членот 85 став (7) од овој закон, ќе отпочне да се применува од учебната 2025/2026 година, со задолжително доставување потврда за освоени бодови од седмо до девето одделение, а продолжуваат да се применуваат и во следната учебна година со приложување потврда за шесто одделение.

(4) Одредбата од член 42 став (6) од овој закон, ќе отпочне да се применува во рок од шест месеци од денот на донесување на Концепција за откривање и работа со талентирани и надарени ученици во

средното образование.

Продолжување со примена
Член 203

Од денот на влегувањето во сила на овој закон до отпочнувањето со примената на членовите од 77 до 83 од овој закон, ќе продолжат да се применуваат одредбите од членовите 33 став (1), 35, 37 и 39 став (2) од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 229/20).

Признавање и еквиваленција
Член 204

(1) Признавање, односно еквиваленција на свидетелство извршено во републиките и автономните покраини на поранешна Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1991 година, има иста вредност на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Дипломите и свидетелствата на лицата кои го стекнале образованието во поранешните републики, односно држави на Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1995 година, се признаваат без спроведување постапка за признавање.

Престанување со важност
Член 205

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 229/20).

Влегување во сила
Член 206

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот

на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ

Содржината на одредбите во Законот за средното образование е систематизирана во 16 поглавја и тоа поставени по следниот редослед:

- I. Основни одредби
- II. Основање и престанок со работа на средно училиште
- III. Програми и организација на воспитно-образовната работа во средното училиште
- IV. Видови средно образование

ARSYETIM I PROPOZIM-LIGJIT

I. SHPJEGIMI I PËRMBAJTJES SË DISPOZITAVE TË PROPOZIM-LIGJIT

Përmbajtja e dispozitave të Ligjit për arsimin e mesëm është sistemuar në 16 kapituj, edhe atë të vendosur sipas renditjes në vazhdim:

- I. Dispozitat themelore
- II. Themelimi dhe ndërprerja me punën e shkollës së mesme
- III. Programet dhe organizimi i punës edukativo-arsimore në shkollën e mesme

- V. Испити на крајот на средното образование
- VI. Запишување во средно училиште
- VII. Оценување на постигањата и напредувањето на учениците
- VIII. Одговорност на родител/старател и советување на ученици и родители/старатели
- IX. Вработени во средното училиште
- X. Педагошка евиденција и документација и збирки на податоци
- XI. Органи на управување, раководење и стручни органи на средното училиште
- XII. Права и обврски на учениците и ученичко организирање и учество
- XIII. Обезбедување и оценување на квалитет на наставата
- XIV. Признавање и еквиваленција на свидетелства и диплома стекнати во странство
- XV. Финансирање на јавното средно образование
- XVI. Надзор
- XVII. Прекршочни одредби
- XVIII. Преодни и завршни одредби

Во првото поглавје со наслов “Основни одредби”, се дефинира што е предмет на законот, начелата и целите за средното образование, заштитата од дискриминација и промоција на еднаквоста, афирмативните мерки, употребата на јазиците во средните училишта, образование на деца/лица со странско државјанство или деца/лица без државјанство, инклузивното образование, поддршка која се дава за ученици со попреченост и место на организирање и остварување на средното образование.

Второто поглавје на законот е со наслов “Основање и престанок со работа на средно училиште”. Средното образование се остварува во средни училишта кои се организираат како јавни средни училишта (средно општинско училиште, односно средно училиште на Градот Скопје и државно средно училиште) и приватно средно училиште. Средно општинско училиште може да основа општината. Средно училиште на Градот Скопје може да основа Градот Скопје за остварување на планови и програми за средно образование за кои државата има посебен

- IV. Llojet e arsimit të mesëm
- V. Provimet në përfundim të arsimit të mesëm
- VI. Regjistrimi në shkollën e mesme
- VII. Vlerësimi i arritjeve dhe përpërimit të nxënësve
- VIII. Përgjegjësia e prindit/kujdestarit dhe këshillimi i nxënësve dhe prindërve/kujdestarëve
- IX. Punonjësit në shkollën e mesme
- X. Evidenca dhe dokumentacioni pedagogjik dhe grumbullimi i të dhënave
- XI. Organet administrative, udhëheqëse dhe organet profesionale të shkollës së mesme
- XII. Të drejtat dhe detyrimet e nxënësve dhe organizimit të nxënësve dhe pjesëmarrjes
- XIII. Sigurimi dhe vlerësimi i cilësisë së mësimdhënies
- XIV. Njohja dhe ekuivalenca e dëftesave dhe diplomave të fituara jashtë vendit
- XV. Financimi i arsimit të mesëm publik
- XVI. Mbikëqyrja
- XVII. Dispozitat kundërvajtëse
- XVIII. Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare

Në kapitullin e parë me titull “Dispozitat themelore”, përcaktohet se çfarë është lënda e ligjit, parimet dhe qëllimet për arsimin e mesëm, mbrojtjen nga diskriminimi dhe promovimi i barazisë, masat afirmative, përdorimi i gjuhëve në shkollat e mesme, arsimimi i fëmijëve/personave me shtetësi të huaj apo fëmijët/personat pa shtetësi, arsimi inkluziv, mbështetja e cila u jepet nxënësve me vështirësi dhe vendi i organizimit dhe zbatimit të arsimit të mesëm.

Kapitulli i dytë i Ligjit titullohet “Themelimi dhe ndërprerja e punës të shkollës së mesme”. Arsimi i mesëm realizohet në shkollat e mesme të cilat organizohen si shkolla të mesme publike (shkolla e mesme komunale, gjegjësisht shkolla e mesme e Qytetit të Shkupit dhe shkolla e mesme shtetërore) dhe shkolla e mesme private. Shkolla e mesme komunale mund të themelohet nga komuna. Shkolla e mesme e Qytetit të Shkupit mund ta themelojë Qyteti i Shkupit për realizimin e planeve dhe programeve për arsimin e

интерес. Приватно средно училиште може да основа домашно и странско правно и физичко лице врз основа на одобрение од Владата. Во оваа поглавје се уредува и постапката за основање на средно училиште, како и постапката за престанок со негова работа.

Поглавјето III со наслов “Програми и организација на воспитно-образовната работа во средното училиште”, е поглавје со кое се уредува дека министерот за образование и наука, на предлог на Бирото и Центарот, утврдува концепции за средно образование, врз основа на кои се донесуваат наставните планови и наставните програми за средно образование. Исто така, новина е дека министерот, на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува националните стандарди за учениците во средното образование, базирани на компетенции кои учениците треба да ги стекнат и усвојат на крајот на секое ниво на средното образование. Националните стандарди за учениците во средното образование во зависност од видот и нивото на средно образование го определуваат второто, третото или четвртото ниво на НРК. Во ова поглавје се дефинирани сите програми кои се реализираат во средните училишта, организацијата на настава, натпреварите на учениците, наставниот час, паралелките и преминувањето на учениците од еден во друг вид на образование, како и превозот на учениците.

Во четвртото поглавје со наслов “Видови средно образование”, се регулира дека средното образование се остварува преку настани планови и наставни програми за: гимназиско образование, стручно образование и уметничко образование.

Посебна новина која се воведува во овој закон е во поглавјето пет „Испити на крајот на средното образование“. Учениците од гимназиското образование полагаат државна матура и/или училишна гимназиска матура. Учениците од Меѓународна програма за средно образование (ИБ Диплома програма) полагаат меѓународна матура и/или државна матура. Учениците од стручното

mesëm për të cilat shteti ka interes të veçantë. Shkolla e mesme private mund të themelohet nga persona juridikë dhe fizikë vendas dhe të huaj në bazë të miratimit të Qeverisë. Në këtë kapitull rregullohet edhe procedura për themelimin e shkollës së mesme, si dhe procedura për ndërprerjen me punën e saj.

Kapitulli III me titullin “Programet dhe organizimi i punës edukativo-arsimore në shkollën e mesme”, është kapitulli me të cilën rregullohet se Ministri i Arsimit dhe Shkencës, me propozim të Byrosë dhe Qendrës, vendos koncepte për arsimin e mesëm, në bazë të të cilave sjellen planet dhe programet mësimore për arsimin e mesëm. Gjithashtu, risi është se ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës, i përcakton standardet nacionale për nxënësit e arsimit të mesëm, bazuar në kompetencat të cilat nxënësit duhet t'i fitojnë dhe përvetësojnë në fund të çdo niveli të arsimit të mesëm. Standardet nacionale për nxënësit në arsimin e mesëm, varësisht nga lloji dhe niveli i arsimit të mesëm e përcaktojnë nivelin e dytë, të tretë ose të katërt të KNK-së. Në këtë kapitull definohen të gjitha programet që realizohen në shkollat e mesme, organizimi i mësimdhënies, garat e nxënësve, orët mësimore, paralelet dhe kalimi i nxënësve nga një lloj i arsimit në tjetrin lloj të arsimit, si dhe transporti i nxënësve.

Në kapitullin e katërt me titull “Llojet e arsimit të mesëm”, rregullohet se arsimit i mesëm realizohet përmes planeve dhe programeve mësimore për: arsimin e mesëm-gjimnaz, arsimin profesional dhe arsimin artistik.

Risi e veçantë që futet në këtë ligj është kapitulli i pestë “Provimet në fund të arsimit të mesëm”. Pas mbarimit të vitit të fundit të arsimit të gjimnazit, nxënësit japin maturën shtetërore ose maturën shkollore. Pas mbarimit të vitit të fundit në Programin Ndërkombëtar për Arsimin e Mesëm (IB Programi), nxënësit japin maturën ndërkombëtare dhe/ose maturën shtetërore. Pas mbarimit të vitit të fundit të arsimit profesional me

образование со четиригодишно траење полагаат училишна стручна матура и/или државна стручна матура и/или државна матура. По завршувањето на последната година на стручното образование со двегодишно, односно со тригодишно траење, учениците полагаат завршен испит. Учениците од средното уметничко образование полагаат училишна уметничка матура и/или државна уметничка матура и/или државна матура. Концепцијата за испити на крајот на средното образование, ја изготвува Државниот испитен центар, а ја утврдува министерот, на предлог на Државниот матурски одбор. Учениците кои положиле државна матура или државна стручна матура или државна уметничка матура или меѓународна матура, можат да го продолжат своето образование на високообразовна установа, согласно критериумите за запишување на високообразовната установа.

Запишувањето на учениците во средните училишта е уредено со истоименото поглавје шест од Законот. Во рамките на ова поглавје е дефинирано дека запишувањето во државните и во општинските средни училишта, односно средните училишта на Градот Скопје се врши по пат на конкурс, по претходно доставени предлози од општините и Градот Скопје.

Седмото поглавје од законот, со наслов “Оценување на постигањата и напредувањето на учениците”, го дефинира оценувањето на учениците кои се оценуваат по наставните предмети што ги изучуваат. Оценките на ученикот во средните училишта се утврдуваат како: одличен (5), многу добар (4), добар (3), доволен (2) и недоволен (1). Сите оценки се преодни освен оценката недоволен (1). Во средното училиште се оценува и поведението на ученикот на крајот на првото и на второто полугодие.

Во рамките на осмото поглавје од законот со наслов “Одговорност на родител/старател и причини за советување на учениците и родителите, односно старателите” се определени одговорностите на родителите во однос на нивните деца-ученици, начинот и кој го врши и кога се врши советувањето на родителите и учениците.

kohëzgjatje katërvjeçare, nxënësit japin maturën profesionale. Pas mbarimit të vitit të fundit të arsimit profesional me kohëzgjatje dyvjeçare, respektivisht trevjeçare, nxënësit japin provimin përfundimtar. Pas mbarimit të vitit të fundit të arsimit të mesëm të artit, nxënësit japin maturën e artit. Mënyrën e dhënies dhe vlerësimit të rezultateve të nxënësve në provimet në fund të arsimit të mesëm e përcakton ministri, me propozim të Qendrës Shtetërore të Provimeve. Konceptin për provimet në fund të arsimit të mesëm e përpilon Qendra Shtetërore e Provimeve, ndërsa me propozimin e Këshillit Akademik të Maturës Shtetërore e përcakton ministri.

Regjistrimi i nxënësve në shkollat e mesme rregullohet me kapitullin e gjashtë të Ligjit. Në kuadër të këtij kapitulli, është definuar se regjistrimi në shkollat e mesme shtetërore dhe komunale, përkatësisht në shkollat e mesme të Qytetit të Shkupit, bëhet me anë të konkursit, pas propozimeve të parashtruara nga komunat dhe Qyteti i Shkupit.

Kapitulli i shtatë i ligjit, me titull “Vlerësimi i arritjeve dhe avansimi i nxënësve”, e definon vlerësimin e nxënësve të cilët vlerësohen në bazë të lëndëve të cilat i mësojnë. Notat e nxënësve në shkollat e mesme përcaktohen si: shkëlqyeshëm (5), shumë mirë (4), mirë (3), mjaftueshëm (2) dhe i pamjaftueshëm (1). Të gjitha notat janë kaluese, përveç notës së pamjaftueshme (1). Në shkollën e mesme sjellja e nxënësit vlerësohet në fund të gjysmëvjetorit të parë dhe të dytë

Në kuadër të kapitullit të tetë të ligjit me titull “Përgjegjësia e prindit/kujdestarit dhe arsyet e këshillimit të nxënësve dhe prindërve, gjegjësisht kujdestarëve”, përcaktohen përgjegjësitë e prindërve në raport me fëmijët-nxënës e tyre, mënyra dhe kush, dhe kur i kryen këshillimin e prindërve dhe nxënësve.

Kapitulli i nëntë i Propozim Ligjit, me titull “Punonjësit në shkollën e mesme”, plotësisht është përkushtuar rregullimit i definimit të vendeve të punës të punonjësve në shkollat e mesme si: vendet e punës së nëpunësve administrativë, vendet e punës së ofruesve të shërbimeve publike në arsimin e mesëm

Деветтото поглавје на Предлог законот, со наслов "Вработени во средното училиште", е целосно посветен на уредување на дефинирање на е работните места на вработените во средните училишта како: работни места на административни службеници, работни места на даватели на јавни услуги во средното образование и работни места на помошно-технички лица.

Десетото поглавје на Предлог законот, со наслов "Педагошка евиденција и документација и збирки на податоци" се однесува на дефинирање што се подразбира под педагошка евиденција/документација, кои исправи се јавни исправи во средното училишт, Исто така се уредува за кои цели се водат збирките на податоци за учениците, родителите, вработените во училиштато и правата на вработениот или родителот односно старателот во однос на збирките на податоци.

Единаесетото поглавје ги уредува составот, мандатот и надлежностите на органите на управување (училишниот одбор) и раководење (директорот) на средно училиште, како и стручните органи во училиштето.

Новина во овој Предлог законот е поглавјето дванаесет Права и обврски на учениците и ученичко организирање и учество. Секој вработен во училиштето е должен да се грижи за најдобриот интерес на ученикот и да го почитува неговото достоинството, како и неговите права согласно Конвенцијата за правата на детето. Забрането е телесно, психичко и сексуално малтретирање и казнување на ученикот и понижувачко однесување и постапување кон него. Во средните училишта, учениците слободно се организираат во класни заедници и ученички совет. Учениците имаат право на слободно организирање во ученички совет на локално и регионално ниво, Сојуз на средношколци на национално ниво или во други облици во согласност со други закони и подзаконски акти. Во работата на училишниот одбор, стручните органи и тела на училиштето и во советот на родители, учествуваат претставници на учениците избрани од страна на ученичкиот совет.

Обезбедување и оценување на квалитет на наставата во средните училишта се уредува во поглавјето тринаесет. Квалитетот на работата на

дхе вендет е повнџс тѣ персонаве ндићмѣс-текинѣ.

Капитулли и дћетѣ и Пропозим-лигјит, ме титул "Evidencat dhe dokumentacioni pedagogjik dhe grumbullimi i тѣ дћенаве" и referohet пѣрцактит се чфаре нѣнкуптоћет ме евиденчѣ/документ педагогјик, cilat dokumente janѣ dokumente publike нѣ shkollѣn e mesme, gjithashtu rregullohet se пѣр cilat qѣllime mbahet grumbullimi i тѣ дћенаве пѣр nxѣnѣsit, prindѣrit, punonjѣsit нѣ shkollѣ dhe тѣ drejtat e punonjѣsit ose prindit gjegјѣsisht kujdestarit нѣ raport me grumbullimin e тѣ дћенаве.

Капитулли и нјѣмбѣдћетѣ rregullon пѣрбѣрјен, mandatin dhe kompetencat e organeve drejtuese (kѣshilli i shkollѣs) dhe udћheqjes (drejtorit) тѣ shkollѣs sѣ mesme, si dhe organeve profesionale нѣ shkollѣ.

Risi нѣ кѣтѣ propozim-ligj ѣсћтѣ kapitulli i dymbѣдћетѣ Tѣ drejtat dhe obligimet e nxѣnѣsve dhe organizimit dhe pjesѣmarrjes тѣ nxѣnѣsve. Чдо punonjѣs нѣ shkollѣ ѣсћтѣ и detyruar тѣ kujdeset пѣр interes мѣ тѣ mirѣ тѣ nxѣnѣsit dhe тѣ respektojѣ dinjitetin e tij, si dhe тѣ drejtat e tij нѣ пѣрпутьје ме Konventѣn пѣр тѣ Drejtat e Fѣmijѣs. Ndalohet abuzimi dhe ndѣshkimi fizik, mendor dhe seksual i nxѣnѣsit dhe sjellja dhe trajtimi poshtѣrues ndaj tij. Нѣ shkollat e mesme, nxѣnѣsit organizohen lirisht нѣ bashkѣsi klasash dhe kѣshilla тѣ nxѣnѣsve. Nxѣnѣsitѣ kanѣ тѣ drejtѣ тѣ organizohen lirisht нѣ kѣshill тѣ nxѣnѣsve нѣ nivel vendor dhe rajonal, нѣ Unionin e nxѣnѣsve тѣ shkollave тѣ mesme нѣ nivel nacional ose нѣ forma тѣ tjera, нѣ пѣрпутьје ме aktet e tjera ligjore dhe nѣnligjore. Нѣ punѣn e kѣshillit тѣ shkollѣs organet dhe trupat profesional тѣ shkollѣs dhe нѣ kѣshillin e prindѣrve marrinѣ pjesѣ пѣрfaqѣsuesit e nxѣnѣsve тѣ zgjedhur nga kѣshilli i nxѣnѣsve.

Sigurimi dhe vlerѣsimi i cilѣsisѣ sѣ mѣsimdhѣnies нѣ shkollat e mesme rregullohet нѣ kapitullin e trembѣдћетѣ. Cilѣsia e punѣs sѣ shkollѣs matet пѣрmes vetѣevaluimit, evaluimit integral dhe matјеve тѣ jashtme тѣ arritјеve тѣ nxѣnѣsve, si dhe vlerѣsimit тѣ punѣs sѣ mѣsimdhѣnѣsve, bashkѣpunѣtorѣve

училиштето се мери преку самоевалуација, интегралната евалуација и надворешни мерења на постигањата на учениците, како и оценување на работата на наставниците, стручните соработници, воспитувачите и директорите, кои се вршат согласно со закон. За обезбедување квалитет на наставата, училишниот одбор на секои четири години донесува Развојна програма на училиштето Во четрнаесетото поглавје, со наслов “Признавање и еквиваленција на свидетелства и диплома стекнати во странство”, се уредуваат поимите на признавање и еквиваленција на свидетелства и дипломи стекнати во странство, условите, потребната документација и начинот на признавањето и еквиваленцијата, кој е ослободен од плаќањето на трошоците во постапката.

Во петнаесетата глава се утврдува финансирањето на јавното средно образование преку блок дотации од Буџетот на Република Северна Македонија, на начин и постапка утврдени со Законот за буџетите на Република Северна Македонија, Законот за извршување на Буџетот на Република Северна Македонија и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Општината/Градот Скопје може да ја дополни добиената блок дотација, односно наменска дотација за образование со средства од сопствени извори, освен за платите на вработените во училиштата.

Шеснаесетото поглавје е за спроведување на надзор над примената на одредбите содржани во Предлог законот. Во таа насока, надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството. Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот просветен инспекторат, согласно со надлежностите и овластувањата утврдени во закон.

Во седумнаесетата глава се систематизирани прекршочните одредби додека во осумнаесетата глава се уредени преодните и завршните одредби.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА

profesional, edukatorëve dhe drejtorëve, të cilat kryen në përputhje me ligjin. Për të siguruar cilësinë e mësimdhënies, këshilli i shkollës sjell Program për Zhvillimin e Shkollës çdo katër vjet.

Në kapitullin e katërbëdhjetë, me titull “Njohja dhe ekuivalenca e dëftesave dhe diplomave të fituara jashtë vendit”, rregullohen konceptet e njohjes dhe ekuivalencës së dëftesave dhe diplomave të fituara jashtë vendit, dokumentacionin e nevojshëm dhe mënyrën e njohjes dhe ekuivalencës, e cila lirohet nga pagesa e shpenzimeve në procedurë.

Në Kapitullin e pesëmbëdhjetë përcaktohet financimi i arsimit të mesëm publik përmes bllok dotacioneve nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, në mënyrën dhe procedurën e përcaktuar me Ligjin për Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligjin për Realizimin e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Ligjit për Financimin e Njësive të Vetëqeverisjes Lokale. Komuna/Qyteti i Shkupit bllok dotacionin e marrë, përkatësisht dotacionin e dedikuar për arsimin mund ta plotësojë me mjete nga burimet e veta, përveç pagave të punonjësve të shkollave.

Kapitulli i gjashtëmbëdhjetë është për realizimin e mbikëqyrjes në zbatimin e dispozitave të përmbajtura në Propozim Ligjiin. Në këtë drejtim, Ministria mbikëqyr zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe të rregulloreve të sjellura në bazë të këtij ligji. Mbikëqyrjen inspektuese në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe të rregulloreve të sjellura në bazë të këtij ligji e kryen Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe inspektorët e autorizuar të komunave/qytetit të Shkupit, në pajtim me kompetencat dhe autorizimet të përcaktuara me ligji.

Në kapitullin e shtatëmbëdhjetë janë sistemuar dispozitat për kundërvajtje, ndërsa në kapitullin e tetëmbëdhjetë janë rregulluar dispozitat kalimtare dhe përfundimtare.

СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Со оглед на тоа што со овој закон се донесува нов Закон за средното образование, решенијата содржани во одредбите се меѓусебно поврзани и чинат една правна целина.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Целта на предложените законски решенија е да овозможи унапредување на системот на средното образование. Преку унапредувањето на системот на средното образование директно ќе се влијае на квалитетот на целокупниот систем на образование во Република Северна Македонија. Имено, учениците во процесот на средното образование ќе се стекнат со знаења и вештини, со кои ќе можат да го продолжат своето натамошно образование, но истовремено ќе ги направи учениците компетитивни на пазарот на трудот и ќе го олесни нивниот пат до вработување или само-вработување.

II. LIDHJE E NDËRSJELLË TË AKTVENDIMEVE

QË JANË PJESË E DISPOZITAVE TË PROPOZUARA

Duke qenë se me këtë sjellet ligj i ri për Arsimin e Mesëm, zgjidhjet të përmbajtura në dispozitat janë të ndërlidhura mes vete dhe përbëjnë një tërësi juridike.

III. PASOJAT QË DO TË DALIN NGA AKTVENDIMET E PROPOZUARA

Qëllimi i zgjidhjeve të propozuara ligjore është që të mundësohet avanimi i sistemit të arsimit të mesëm. Përmes avansimit të sistemit të arsimit të mesëm, do të ndikohet drejtpërdrejt në cilësinë e sistemit të përgjithshëm arsimor në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Megjithatë, nxënësit në procesin e arsimit të mesëm do të fitojnë njohuri dhe shkathtësi, me të cilat mund të vazhdojnë shkollimin e mëtutjeshëm, por njëkohësisht do t'i bëjnë nxënësitë konkurrues në tregun e punës dhe do t'ua lehtësojnë rrugën drejt punësimit apo vetëpunësimit.

ОБРАЗЕЦ ЗА ПРОЦЕНКА НА ФИСКАЛНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ
НА ПРЕДЛОГ ПРОПИСИТЕ И ОПШТИТЕ АКТИ ДОСТАВЕНИ ДО ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА НИВНО УСВОЈУВАЊЕ

FORMULAR PËR VLERËSIMIN E IMPLIKIMEVE FISKALE NË PROPOZIMIN E
DISPOZITAVE DHE AKTEVE TË PËRGJITHSHME TË PARASHTRUARA DERI TE
QEVERIA E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT PËR MIRATIMIN E TYRE

1. Назив на предлогот: / Titulli i propozimit:		2. Министерство / орган на државна управа: Ministria / organi i administratës shtetërore:		
ПРЕДЛОГ-ЗАКОН ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ PROPOZIM-LIGJ PËR ARSIMIN E MESËM		МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS		
3. Цел на предлогот: / Qëllimi i propozimit:		4. Вид на предлог: / Lloji i propozimit:		
5. Контакт лице и звање: / Personi për kontakt dhe titulli:		6. Контакт тел./факс или е-пошта: Kontakt tel./faks ose e-posta		
7. Активност: / Aktivitete:				
8. Вид на барање: / Lloji i kërkesës:				
☐ Регулатива во врска со ЕУ / Rregullativa në lidhje me BE	☐ Нова програма Program i ri	☐ Прераспределба (на средства) помеѓу две програми Rishpërndarja (e mjeteve) midis dy programeve		
☐ Друга нова регулатива / Rregullativë tjetër e re	☐ Зголемување / намалување на постоечка програма Zmadhimi / zvogëlimi i programit ekzistues	☐ Спојување на две или повеќе програми / Bashkimi i dy ose më shumë programeve		
9. Цел на барањето / предложената активност: / Qëllimi i kërkesës / aktivitetit të propozuar:				
10. Врска со владината програма: / Lidhja me programin e qeverisë:				
11. Фискални импликации:		(илјади денари) / (mijëra denarë)		
Implikime fiskale:		Тековна год. Viti i vijues	Втора год. Viti i dytë	Трета год. Viti i tretë
А. Вкупни трошоци за предлогот / Shpenzimet e përgjithshme për propozimin Плати / Rrogat				Четврта год. Viti i katër

Влада на Република Северна Македонија
Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut

Стоки и услуги / Mallrat dhe shërbimet	49 500	72 000	94 500	117 000
Капитал / Kapitali				
Трансфери / Transfer	1 750	1 750	1 750	1 750
Вкупно / Gjithsej	51 250	73 750	96 250	118 750
В.Одобрени средства за предлогот / Mjetet e miratuara për propozimin				
Плати / Rrogat				
Стоки и услуги / Mallrat dhe shërbimet	0	0	0	0
Капитал / Kapitali				
Трансфери / Transfere				
Вкупно / Gjithsej				
С.Промена (разлика) од одобрените средства (В-А) / Ndryshimi (diferenca) nga mjetet e miratuara (В-А)				
Плати / Rrogat	49 500	72 000	94 500	117 000
Стоки и услуги / Mallrat dhe shërbimet				
Капитал / Kapitali				
Трансфери / Transfere	1 750	1 750	1 750	1 750
Вкупно / Gjithsej	51 250	73 750	96 250	118 750
Д.Расположливи средства од прелевање (од други активности или програми во органот) / Мјете në dispozicion nga të hyrat (nga aktivitetet tjera ose programet në organ)				
Плати / Rrogat	0	0	0	0
Стоки и услуги / Mallrat dhe shërbimet				
Капитал / Kapitali				
Трансфери / Transfere				
Вкупно / Gjithsej				
Е. Нето импликации на средствата на органот (С-Д) / Implikimet neto të mjeteve të organit (С-Д)	0	0	0	0
Плати / Rrogat				
Стоки и услуги / Mallrat dhe shërbimet				
Капитал / Kapitali				
Трансфери / Transfere				
Вкупно / Gjithsej				
Ф. Зголемување / намалување на приходите / Zmadhimi / zvogëlimi i të hyrave	0	0	0	0
Г.Дополнителни извори на финансирање или споделување на трошоците Burime shtesë të financimit ose ndarja e shpenzimeve Извор:/ Burimi: _____	0	0	0	0
—				
II. Нето зголемување /намалување на бројот на вработени во врска со предлогот: / Zmadhimi / zvogëlimi neto i numrit të të punësuarve në lidhje me propozimin	15	15	15	15

Влада на Република Северна Македонија
Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut

<p>12. Какви гаранции, заеми или други вистински или можни обврски ќе произлезат за Владата (а кои не се наведени во точка 11 А до 11 G) Çfarë garancione, hua dhe obligime të vërteta ose të mundshme do të dalin për Qeverinë (të cilat janë të paraqitura në pikën 11 A deri te 11 G)</p>	
<p>13. Ако ова претставува барање за дополнителни средства во тековната фискална година или надвор од нормалниот циклус на подготвување на буџетот, да се даде образложение / Nëse kjo paraqet kërkesë për mjete plotësuese në vitin fiskal vijues ose jashtë ciklit normal të përgatitjes së buxhetit, të jepet arsyetim</p>	
<p>14. Дата на завршување на проценката Data e mbarimit të vlerësimit</p>	
<p>15. Дата на поднесување на анализата до Министерството за финансии за добивање мислење Data e dërgimit të analizës drejtuar Ministrisë së Financave për mendim</p>	
<p>16. Дата на добивање на одговор од Министерството за финансии / Data e marrjes së përgjigjes nga Ministria e Financave</p>	
<p>17. Измени побарани од Министерството за финансии Ndryshime të kërkuara nga Ministria e Financave</p>	
<p>18. Одговор на министерството-предлагач: Përgjigje nga ministria-propozues:</p>	
<p>19. Одговор од Министерството за финансии: Përgjigje nga Ministria e Financave:</p>	
<p>20. Дали мислењето на Министерството за финансии е дадено во прилог A është dhënë në shtojcë mendimi i Ministrisë së Financave</p>	
<p>21. Одобрено/ Miratuar / Дата / Data:</p>	
<p>Билјана Казариска Потпис на Државен Секретар Nënshkrimi i Sekretarit Shtetëror</p>	<p>____/____/____ Ден / месец / год. Dita / muaji / viti</p> <p>МИНИСТЕР / MINISTER Doc. Dr. Jeton Shaqiri</p> <p>____/____/____ Ден / месец / год. Dita / muaji / viti</p>